

Instrument pretpristupne pomoći

Prekogranična suradnja

Slovenija-Hrvatska Operativni program 2007.-2013.

Br.CCI : 2007 CB 16 I PO 002

16. listopada 2009.

odobren Odlukom Europske komisije, br. C(2010)3779 17.6.2010. o izmjenama i dopunama Odluke K(2008)739 o usvajanju „Prekograničnog programa IPA Slovenija-Hrvatska“ za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći za komponentu prekogranične suradnje između Slovenije i Hrvatske

SADRŽAJ

SAŽETAK	4
1. UVOD.....	5
1.1. POZADINA	5
1.2. SVRHA	6
1.3. ZNAČAJNI STRATEŠKI DOKUMENTI I PROPISI.....	6
1.4. POSTUPAK IZRADE PROGRAMA	8
2 DRUŠTVENO-GOSPODARSKA ANALIZA PROGRAMSKOG PODRUČJA.....	10
2.1. UTVRĐIVANJE PODRUČJA KOJA ZADOVOLJAVAJU UVJETE	10
2.2. GEOGRAFSKI OPIS PRIHVATLJIVIH PODRUČJA	11
2.2.1. Mediteransko područje	12
2.2.2. Dinarsko gorje.....	13
2.2.3. Alpe i podalpska gorja	13
2.2.4. Panonski bazen	13
2.3. DEMOGRAFIJA	14
2.3.1. Nacionalne i etničke manjine	15
2.4. GOSPODARSTVO	18
2.4.1. Poljoprivreda i ruralni razvoj	19
2.4.2. Industrija.....	19
2.4.3. Mala i srednja poduzeća (MSP)	19
2.4.4. Usluge.....	20
2.4.5. Turizam	21
2.5. OKOLIŠ I ZAŠTITA PRIRODE	22
2.5.1. Zaštita prirode	23
2.5.2. Obrada vode (vodoopskrba + plan prerade otpadnih voda)	24
2.6. ENERGETIKA	25
2.7. PROMET	25
2.7.1. Ceste	25
2.7.2. Željeznice	26
2.7.3. Pomorske luke	26
2.7.4. Granični prijelazi	26
2.8. LJUDSKI POTENCIJALI	27
2.8.1. Tržište rada	27
2.8.2. Obrazovanje.....	29
2.9. ISTRAŽIVANJE, RAZVOJ I INOVACIJE	30
2.10. KULTURA	30
2.11. LOKALNI I REGIONALNI RAZVOJ	30
2.12. INFORMACIJSKA I KOMUNIKACIJSKA TEHNOLOGIJA.....	31
3. ANALIZA SNAGA, SLABOSTI, MOGUĆNOSTI I PRIJETNJI (SWOT).....	32
4. PROGRAMSKA STRATEGIJA	34
4.1. STRATEŠKE PRETPOSTAVKE	35
4.2. OSNOVNA NAČELA.....	35
4.3. STRATEŠKI CILJ	36
5. OBRAZLOŽENJE ODABRANIH PRIORITETA.....	37
6. OPIS PRIORITETA I MJERA	39
6.1. GOSPODARSKI I DRUŠTVENI RAZVOJ.....	41
6.1.1. Turizam i ruralni razvoj.....	42
6.1.2. Razvoj poduzetništva.....	42
6.1.3. Društvena integracija.....	43
6.2. ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNIM RESURSIMA	43

6.2.1 Zaštita okoliša	44
6.2.2. Zaštita prirode i održivi razvoj	45
6.3 TEHNIČKA POMOĆ	45
7. HORIZONTALNE TEME.....	47
8. KORISNICI	48
9. PLAN FINANCIRANJA	48
10. PRIHVATLJIVI IZDACI	49
11. STRUKTURA PROVEDBE.....	51
11.1. RAZINA UPRAVLJANJA.....	53
11.1.1. Zajednički odbor za praćenje (JMC).....	53
11.1.2. Upravljačko tijelo (MA).....	54
11.1.3. Nacionalno tijelo (NA)	55
11.1.4. Tijelo za ovjeravanje (CA)	55
11.1.5. Revizijsko tijelo (AA)	56
11.2. OPERATIVNA RAZINA	57
11.2.1 Zajedničko tehničko tajništvo (JTS) i Informacijska točka	57
12. PROVEDBENE ODREDBE.....	59
12.1 GLAVNI KORISNIK (NAČELO VODEĆEG PARTNERA).....	59
12.2 DODJELA SREDSTAVA.....	60
12.2.1. Informacije i savjetovanje.....	60
12.2.2. Dostava projekata.....	60
12.2.3. Procjena projekata i odluka o financiranju.....	60
12.2.4. Ugovaranje	61
12.2.5. Provedba projekta	62
12.3. FINANCIJSKA KONTROLA.....	62
12.4. PLAĆANJA	63
12.5. NEPRAVILNOSTI I FINANCIJSKI ISPRAVCI	65
12.6. PRAĆENJE I PROCJENA	65
12.6.1. Praćenje	66
12.6.2. Procjena	66
12.7. INFORMIRANJE I PROMIDŽBA	67
13. SAŽETAK EX-ANTE EVALUACIJE	69
13.1 POSTUPAK I SADRŽAJ EX ANTE EVALUACIJE	69
13.2 SAŽETAK ZAKLJUČAKA I DALJNJE PREPORUKE ZA SVAKU KLJUČNU SASTAVNICU EX ANTE EVALUACIJE	70
13.2.1 Procjena društveno-gospodarske analize i važnost strategije za utvrđene potrebe.....	70
13.2.2 Evaluacija osnova strategije i njezina usklađenost.....	70
13.2.3 Procjene koherentnosti strategije s regionalnim i nacionalnim politikama i strateškim smjernicama Zajednice	71
13.2.4 Procjene očekivanih rezultata i vjerojatnih utjecaja	71
13.2.5 Procjena predloženih sustava provedbe	72
DODATAK 1:	75

SAŽETAK

Operativni program prekogranične suradnje Slovenija - Hrvatska 2007 - 2013 (OP) program je razvoja kojega su zajednički osmislile Slovenija i Hrvatska u cilju rješavanja zajedničkih problema i iskorištavanja dijeljenih potencijala u predstojećem sedmogodišnjem razdoblju. Program će sufinancirati **Europska unija (EU)** unutar **Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA)**.

IPA je **novi pravni i financijski instrument** EU-a koji je **primjenjiv na države kandidatkinje i države potencijalne kandidatkinje, kao i na države članice** koje dijele prekogranični program s navedenim državama. Ovaj novi instrument omogućava državama sudionicama na vanjskoj granici EU-a uspostavljanje zajedničkog programa koji će biti vođen sustavom zajedničkih pravila, čime se stvaraju preduvjeti za razvoj realnih prekograničnih projekata.

Operativni program (OP) je dokument koji sadrži programsku strategiju i implementacijske aranžmane za **prihvatljivo područje** koje obuhvaća NUTS 3 regije duž Slovenko – Hrvatske granice: Pomurska, Podravska, Savinjska, Spodnjeposavska, Jugovzhodna Slovenija, Notranjsko-kraška, Obalno-kraška i Osrednjeslovenska regije u Sloveniji te Međimurska, Varaždinska, Krapinsko-zagorska, Zagrebačka, Karlovačka, Primorsko-goranska, Istarska županija i Grad Zagreb u Hrvatskoj.

Dokument će koristiti osobe uključene u provedbu Programa i korisnici projekata koji sudjeluju u prekograničnim inicijativama, a koje će doprinosti postizanju ciljeva postavljenih u okviru **triju programskih prioriteta**: 1) Gospodarski i društveni razvoj, 2) Održivo upravljanje prirodnim resursima i 3) Tehnička pomoć. Vizija programa jest da prekogranično područje između Hrvatske i Slovenije postane kompetitivnije uz stvaranje preduvjeta održivih životnih uvjeta i dobrostanja za sve stanovnike, putem istraživanja razvojnih mogućnosti koje pružaju prekogranične aktivnosti.

U procesu implementacije OP će kombinirati financijska sredstva iz Europskoga Fonda za Regionalni Razvoj (ERDF), koji je dostupan Sloveniji kao državi članici EU i IPA sredstva koja su dostupna Hrvatskoj kao državi kandidatkinji za članstvo u EU, udruženih u **jedinstvenoj IPA alokaciji financijskih sredstava**. Za prve tri godine predviđen je iznos od 15,7m€ IPA sredstava za financiranje prekograničnih projekata sa postotokom EU sufinanciranja od 85%.

Programom će upravljati zajednički Slovenija i Hrvatska na način **podijeljenoga sustava upravljanja**. Odgovorne institucije za implementaciju programa će vis-a-vis Europske komisije biti Vladin Ured za Lokalnu Upavu i Samoupravu i Regionalnu Politiku kao Upravljačko tijelo programa (UT). Upravljačkom tijelu pomagat će Zajedničko tehničko tajništvo smješteno u Ljubljani (Slovenija) sa Info punktom smještenim u Zagrebu (Hrvatska) odgovornim za pribavljanje informacija i pomoći prema projektnim prijaviteljima/korisnicima. Projekti će biti izabrani zajednički od strane Zajedničkog odbora za praćenje.

Na projektnoj razini prekogranični program bit će temeljen na tzv. principu **vodećega partnera** koji predviđa da vodeći korisnik (vodeći partner) preuzme vođenje izrade i postavljanja zajedničkoga projekta u partnerstvu, uključujući najmanje jednoga prekograničnoga partnera sa drugim konačnim korisnicima projekta (partnerima). U novome programu samo će zajednički projekti biti selektirani i financirani putem jedinstvenoga poziva za dostavu projektnih prijedloga te će biti potvrđeni od strane Zajedničkog odbora za praćenje kao strateški projekti.

Razvojne orijentacije i implementacijske strukture Operativnog programa su u skladu s pravnom osnovom i smjernicama IPA, posebice s **ciljevima Lisabonske i Gothenburgške strategije**.

1. UVOD

1.1. Pozadina

Slovensko-hrvatska prekogranična suradnja traje već nekoliko godina i ima potporu različitih europskih i nacionalnih financijskih instrumenata, počevši u 2003. Programom PHARE u Sloveniji i s programom CARDS 2003 „Lokalni razvoj pograničnih područja” u Hrvatskoj, kao pretečama novog pristupa programa za susjedstvo.

Slovenija, Hrvatska i Mađarska su 2004. godine razvile trilateralni program prekogranične suradnje pod nazivom Program za susjedstvo Slovenija-Mađarska-Hrvatska za razdoblje 2004 - 2006 (eng. *Neighbourhood Programme – NP*) u cilju bolje pripreme za posljedice proširenja i jačanja dobrih odnosa između te tri susjedne zemlje. Program za susjedstvo pruža temelj za razvoj i provedbu zajedničkog projekta razvoja u dva prioritetna područja: gospodarskoj i društvenoj povezanosti i razvoju ljudskih potencijala te održivom razvoju.

Program za susjedstvo uveo je zajednički proces prijave i odabira na obje strane granice; međutim, ugovaranje i provedba još su se uvijek vodili zasebno u skladu s različitim pravnim osnovama ERDF-a i prepristupnih fondova. U razdoblju 2004 - 2006. objavljena su samo dva poziva za dostavljanje ponuda, zasebno u prosincu 2004. i u studenom 2005, za iznose od 9,5 milijuna eura sredstava iz ERDF-a za slovenske predlagatelje projekata i 8 milijuna eura iz programa CARDS/PHARE za hrvatske predlagatelje projekata. Ukupno je za oba poziva bilo 304 prijavljenih projekata u Sloveniji i 197 projekata hrvatskih predlagatelja. Na obje je strane došlo do porasta broja prijavljenih projekata u drugom pozivu za dostavljanje ponuda za približno 34%, što govori o golemom interesu za prekograničnu suradnju u prihvatljivom području koji će vjerojatno biti i veći u novom programskom razdoblju.

Program za susjedstvo postavio je temelje za novi program IPA, koji zahvaljujući novoj pravnoj osnovi ima za cilj svladavanje administrativnih prepreka koje su bile smetnja dosadašnjoj prekograničnoj suradnji. **IPA kao jedinstveni instrument:**

1. tvori zajedničku pravnu osnovu primjenjivu i na države članice i države kandidatkinje/potencijalne kandidatkinje;
2. predstavlja zajednički financijski instrument zamjenjujući sve financijske instrumente za vanjska djelovanja u upotrebi u 2000 - 2006 (PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS, Pretpristupni instrument za Tursku);
3. podrazumijeva zajednička predviđena sredstva programa, spajajući Europski fond za regionalni razvoj i sredstva IPA; sredstva IPA mogu se upotrijebiti na cijelom prihvatljivom području;
4. predviđa stvaranje zajedničkih organa upravljanja, što omogućava zajedničku provedbu na razini programa (Upravljačko tijelo) i projekata (glavni korisnik);
5. uvodi zajednički sustav pravila za provedbu programa i projekata.

U novoj financijskoj perspektivi 2007 - 2013. trilateralni Program za susjedstvo 2004 - 2006. preobličen je u tri bilateralna programa: OP Slovenija - Hrvatska 2007 - 2013. i OP Mađarska i Hrvatska 2007 - 2013. koji su programi IPA na vanjskim granicama EU-e te OP Slovenija - Mađarska 2007 - 2013, koji je postao europski teritorijalni program suradnje pokrivajući unutarnju granicu EU-e. Osim toga, iskustva iz razdoblja 2004 - 2006. s vrlo niskim udjelom trilateralnih projekata i s obrascem projekata koji pokazuje da prekogranična suradnja ovisi uvelike o blizini pograničnih područja i o sličnosti društveno-gospodarskog sadržaja, kao i o postojanju snažnih povijesnih,

gospodarskih, kulturalnih i društvenih veza (jezik), također su pokazala da je bilateralan program odgovarajući izbor.

1.2. Svrha

Slijedeći strategiju i ciljeve iz Lisabona i Gothenburga, prekogranično područje između Hrvatske i Slovenije uviđa mogućnost da učini ovo područje konkurentnim, uz održive životne uvjete i blagostanje njegovih stanovnika, uzimajući u obzir prilike za razvoj koje proizlaze iz zajedničkog prekograničnog djelovanja. Iz tog su razloga Hrvatska i Slovenija razradile zajednički IPA Operativni program prekogranične suradnje 2007-2013.

Operativni program je dokument koji postavlja okvir za implementaciju programske strategije temeljem analize socioekonomske situacije u Slovenskome i Hrvatskome prekograničnom području u smislu analize snaga (prednosti) i slabosti.

Ovaj dokument će biti koristan osobama uključenim u implementaciju programa kao i svim projektnim korisnicima. Dokument sadrži informacije o prioritetima i specifičnim ciljevima koji su kvantificirani brojnim pokazateljima rezultata kako bi mjerili napredak programa u odnosu na osnovnu situaciju kao i efikasnost postizanja ciljeva programa.

Jednako važan dio Operativnoga programa su implementacijske smjernice, koje opisuju sustav praćenja i evaluacije, zatim pruža informacije o tijelu odgovornim za dospjeće isplata od strane Europske komisije i tijela odgovornih za isplatu korisnicima projekata. Također, dokument sadrži i definicije procedura vezanim uz financijske tijekove kako bi se osigurala transparentnost spomenutih tijekova.

U provedbi ovoga OP-a spajaju se sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj, koji je raspoloživ Sloveniji kao državi članici EU-e, sa sredstvima IPA raspoloživim Hrvatskoj kao državi kandidatkinji EU-e, koja su združena u jedinstvena sredstva programa.

Zahvaljujući IPA-i, novi će Operativni program između dviju susjednih zemalja značiti prekograničnu suradnju na višoj razini i pridonijet će poticanju razvoja u regiji. Cilj je spojiti različite sektore kroz zajedničko rješavanje problema i traženje dobrih prekograničnih projekata, koji mogu donijeti vidljive i održive rezultate kroz cijelu prekograničnu regiju.

1.3. Značajni strateški dokumenti i propisi

Instrument pretpristupne pomoći okvirna je uredba, u kojoj se utvrđuju ciljevi i osnovna načela pomoći u pretpristupnom razdoblju te izražava pet komponenti od kojih se sastoji Instrument pretpristupne pomoći – Komponente IPA.

Komponenta prekogranične suradnje obuhvaća različite mehanizme suradnje (prekogranična suradnja između država korisnica i država članica i prekogranična suradnja među državama korisnicama) te stoga zahtijeva odgovarajuće propise za svaki od tih mehanizama.

Glavne regulative Europske unije:

- Uredba Vijeća (EZ) **br. 1085/2006** kojom se utemeljuje Instrument pretpristupne pomoći – Opća uredba IPA;
- Uredba Komisije (EZ) **br. 718/2007** od 12. lipnja 2007. o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 kojom se utemeljuje Instrument pretpristupne pomoći – Provedbena Uredba IPA;
- Članci 98, 99, 100, 101 i 102. Uredbe Vijeća (EZ) **br. 1083/2006** o financijskim ispravcima;
- Članci 27. do 34. Uredbe Komisije (EZ) **br. 1828/2006** kojima se utvrđuju propisi za provedbu Uredbe (EZ) br. 1083/2006 i Uredbe (EZ) br. 1080/2006 Europskog parlamenta i Vijeća vezano uz nepravilnosti;
- 3. poglavlje 2. dijela, glava IV, Uredbe (EZ, Euratom) **br. 1605/2002** i 3. poglavlje 2. dijela, glava III, Uredbe (EZ, Euratom) **br. 2342/2002**, kao i **Odluka Komisije C (2006) 117** datirana 24. siječnja vezano uz nabavu.

Operativni program Slovenija - Hrvatska 2007 - 2013. mora biti u skladu i s **Višegodišnjim indikativnim programskim dokumentom (VIPD) za 2007 - 2009**. Republike Hrvatske za prvo trogodišnje financijsko razdoblje.

U **Strateškim smjernice Europske zajednice za kohezijsku politiku** prepoznata su tri prioriteta za europsku kohezijsku politiku u razdoblju 2007 - 2013, usmjerena na strategije iz Lisabona (konkurentnost) i Gothenburga (održivost). Čak i ako se ovaj program IPA-e ne uklapa u okvir Europske teritorijalne suradnje u pravnom smislu, orijentacije koje pružaju Strateške smjernice Europske zajednice uzete su u obzir u dizajniranju programske strategije.

Nacionalni razvojni plan (NDP) uključuje sve razvojno-investicijske programe i projekte u Sloveniji za razdoblje 2007 -2013, koje će se financirati ili sufinancirati iz državnih ili općinskih proračuna. Konkretni ciljevi NDP-a su:

- Povećati kapital gospodarstva, društva i okoliša, i;
- Povećati učinkovitost u smislu gospodarske konkurentnosti, kakvoće življenja i održivog korištenja prirodnih resursa.

Nacionalni strateški referentni okvir (NSRF) Slovenije dopunjuje Nacionalni razvojni plan. NSRO u Sloveniji uključuje programe i projekte iz NDP-a, koje će se sufinancirati iz Proračuna EU-e te koji će pridonijeti ciljevima nove europske kohezijske politike za razdoblje 2007 - 2013. U slovenskom Nacionalnom strateškom referentnom okviru teritorijalna suradnja i programi IPA-e nisu određeni kao pojedinačni prioriteti, ali su uključeni kao jedan od odlomaka 5. Prioriteta NSRF-a (Interakcija mjera za postizanje dugoročnog održivog razvoja).

S obzirom na **Okvir strateškog razvoja za razdoblje 2006.-2013. za Hrvatsku**, regionalni razvoj jedan je od njegovih glavnih dijelova. Stoga postoji poseban naglasak na prekograničnu suradnju kao jednom od instrumenata regionalnog razvoja, koji ne samo da podrazumijeva ulaganje u infrastrukturu već i zahtijeva aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje klime za ulaganja, razvoj poduzetništva, obrazovanja, turizma i očuvanje prostora i okoliša. Prekograničnu suradnju također treba poticati u cilju smanjivanja utjecaja granica na razvoj i omogućavanja građanima i poslovnom sektoru korištenje i iskorištavanje mogućnosti tržišta EU-e.

Nacionalna strategija regionalnog razvoja Hrvatske navodi prekograničnu suradnju kao pojedinačan prioritet u Poglavlju 4.3.7. – Prekogranična suradnja, uključujući sljedeće prioritete:

- Razvoj urbanih, ruralnih i priobalnih prekograničnih područja;

- Unaprjeđenje poduzetništva te malih i srednjih poduzeća;
- Turizam;
- Lokalni razvoj i inicijativa pri zapošljavanju (LDEI);
- Jednake mogućnosti za žene i muškarce;
- Zaštita prirode, kulture i okoliša;
- Korištenje obnovljivih izvora energije;
- Unaprjeđenje prijevozne i telekomunikacijske infrastrukture te opskrbe vodom i energijom.

Regija prekogranične suradnje na slovenskoj se strani poklapa s ciljnim područjem Programa ruralnog razvoja za razdoblje 2007 - 2013. financiranog iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, a na hrvatskoj strani s 4. Komponentom programa IPA-e za 2007 - 2013. To dokazuje da je koordinacija neophodna. Općenito, dvojno financiranje čak i onih projekata kod kojih su ciljevi različitih programa relativno slični sprječava činjenica da su ista tijela uključena u postupke savjetovanja i odobravanja projekata koji su potencijalno prihvatljivi u okviru prekogranične suradnje i Programa ruralnog razvoja ili 4. Komponente programa IPA. U provedbi programa posebna pažnja će biti posvećena aktivnostima kofinanciranim programom prekogranične suradnje Slovenije i Hrvatske, a koje nisu podržane od bilo koje druge IPA komponente.

1.4. Postupak izrade programa

Razvoj programa započeo je 2005., kada je uspostavljena bilateralna radna skupina koja se sastojala od slovenskog (Vladinog Ureda za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku) te od hrvatskih predstavnika (Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, a od lipnja 2006. i od predstavnika Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka) te od siječanja 2008. Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva. Čitav je postupak obavljen u partnerskom pristupu pod koordinacijom Vladinog Ureda za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku, koji je predložen za Upravljačko tijelo.

Ovaj je program razvijen u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći te Uredbom Komisije (EZ) br. 718/2007 od 12. lipnja 2007. za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (IPA). Ovaj je program pripremljen i stupa na snagu u partnerstvu između državnih tijela Slovenije i Hrvatske.

Osim savjetovanja na državnoj razini, održani su i bilateralni sastanci radnih skupina. Uglavnom su bili usmjereni na strukture za provedbu programa, primjenu na razini projekta, financijsko izvršenje i kontrolu.

Tablica 1: Postupak izrade programa

Aktivnost	Datum	Mjesto	Rezultat
Bilateralna razina			
1. Sastanak BRS	20.7.2005	Rakičan	Razmjena podataka, rasprava o općem strateškom pristupu, utvrđivanje ključnih problema, radni akcijski plan
2. Sastanak BRS	21.10.2005	Ljubljana	Procjena prvog poziva, područje koje zadovoljava uvjete, podjela zadataka za pripremu OP-a
3. Sastanak BRS	26.1.2006	Ljubljana	Rezultati strateških radionica u Sloveniji i Hrvatskoj, unakrsna provjera tema, prioriteta, ciljeva, ključnih sudionika utvrđenih s obje strane, postupci odabira
4. Sastanak BRS	11.4.2006	Zagreb	SWOT, vizija, prioriteti, posebni ciljevi suradnje,

			prepoznavanje tipologija projekata i postupci odabira, razgovor o strukturama provedbe
5. Sastanak BRS	6.6.2006	Ljubljana	Analiza upitnika o idejama/inicijativama projekata
6. Sastanak BRS	20.11.2006	Zagreb	SEA, pregled napomena ministarstava o OP-u, pregled ex-ante napomena, struktura provedbe
7. Sastanak BRS	26.04.2007	Ljubljana	Rasprava o nacrtu OP-a i postizanje završnih dogovora o poglavljima
8. Sastanak BRS	6.11.2007	Ljubljana	Rasprava o komentarima Europske komisije na predloženi OP SI-AT 2007 - 2013
Državna i regionalna razina			
1. Radionica s državnim predstavnicima za SWOT ANALIZU i STRATEŠKE TEME	14.11.2005	Ljubljana	Sektorski podaci za pripremu strateških tema
2. Radionica s regionalnim predstavnicima za SWOT ANALIZU i STRATEŠKE TEME	21.11.2005	Ljubljana	Regionalni podaci za pripremu strateških tema
3. Radionica s državnim i regionalnim predstavnicima (hrvatski Državni odbor za INTERREG za SWOT ANALIZU i STRATEŠKE TEME	3.04.2006	Zagreb	Sektorski i regionalni podaci za pripremu strateških tema

Osim programskih skupina, u objema je državama u postupak izrade programa kroz savjetodavne postupke uključen i velik broj dionika iz regija, na državnim i lokalnim razinama, kako je prikazano u tablici iznad. Na radionicama je postignut dogovor o strateškom cilju, strateškim temama i SWOT analizi.

Postupak savjetovanja s različitim društveno-gospodarskim partnerima organiziran je na obje strane granice. Uvedene su sljedeće aktivnosti:

- Online forum
- Analiza ideja vezanih uz projekt (od potencijalnih kandidata)
- Web komentari na nacrt Operativnog programa
- Predstavljanje Operativnog programa različitim dionicima
- Radionice (vidjeti tablicu iznad)

U proljeće 2006. stručnjaci iz Slovenije i Hrvatske pripremili su upitnik za projektne ideje, koji je zatim poslan potencijalnim ponuditeljima u objema država. Primljena su 192 odgovora sa slovenske i 117 odgovora s hrvatske strane, što govori o postojanju vrlo velikog interesa za projekte prekogranične suradnje. Analiza upitnika bila je temelj za pripremu strateškog dijela Operativnog programa Slovenija-Hrvatska za razdoblje 2007.-2013. Rezultat analize pokazuje da se većina projektnih ideja odnosi na turizam, gospodarstvo, zaštitu prirode i održivi razvoj.

Usporedo s razradom operativnog Programa, izvršena je i ex-ante evaluacija. Preporuke ex-ante procjenitelja uključene su u operativni Program. Postupak procjene bio je interaktivan i u uskoj koordinaciji s programskim timom, kako u smislu vremena, tako i u smislu sadržaja.

U skladu s Direktivom 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš (Službeni List L 197 od 21.07.2001) izrađena je Strateška procjena utjecaja na okoliš (SEA) i dodana kao Prilog 2 ovom dokumentu.

2 DRUŠTVENO-GOSPODARSKA ANALIZA PROGRAMSKOG PODRUČJA

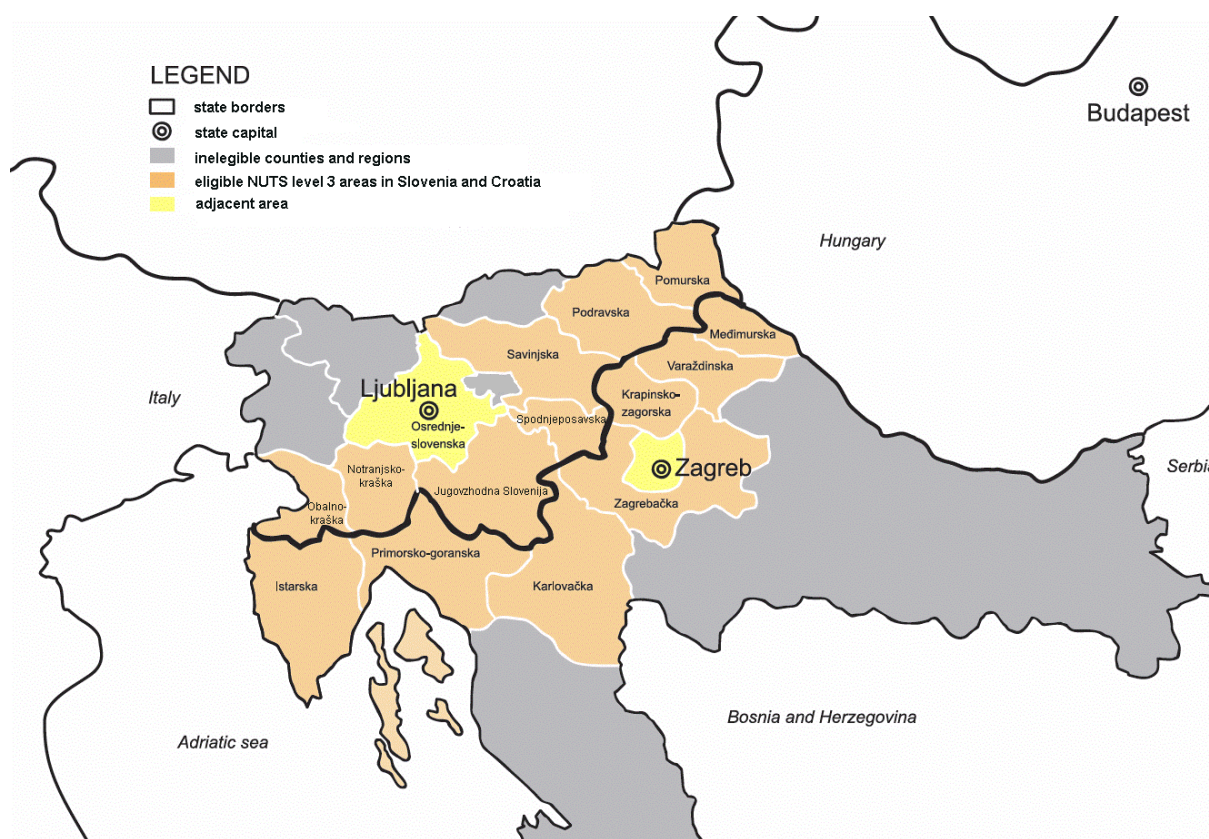
2.1. Utvrđivanje područja koja zadovoljavaju uvjete

Područje obuhvaćeno programom je područje zajedničke slovensko-hrvatske granice. Predmetne županije i regije su teritorijalne jedinice na razini NUTS 3.

Tablica 2: Područja razine NUTS 3 koja zadovoljavaju uvjete Slovenije i Hrvatske

SLOVENIJA (Statističke regije)	HRVATSKA (Županije)
Pomurska, Podravska, Savinjska, Spodnjeposavska, Jugovzhodna Slovenija, Notranjsko-kraška, Obalno-kraška, Osrednjeslovenska (20%)	Međimurska, Varaždinska, Krapinsko-zagorska, Zagrebačka, Karlovačka, Primorsko-goranska, Istarska, Grad Zagreb (20%)

Karta 1: Područja razine NUTS 3 koja zadovoljavaju uvjete Slovenije i Hrvatske:

U skladu sa zakonskom odredbom, članak 88. i članak 97. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007, programski su partneri dogovorili da su Grad Zagreb (hrvatska županija razine NUTS 3) i Osrednjeslovenska (slovenska statistička regija razine NUTS 3) susjedne regije u Operativnom programu Slovenija-Hrvatska za razdoblje 2007.-2013.

Grad Zagreb se nalazi na području razine NUTS 3 i susjedna je regija Zagrebačkoj i Krapinsko-zagorskoj županiji, koje su prihvatljiva područja Hrvatske za IPA program prekogranične suradnje Slovenija-Hrvatska 2007.-2013. Isto tako, područje Grada Zagreba geografski, gospodarski i društveno čini sastavni dio šire regije, naime, Grad Zagreb je samo 25 km udaljen od slovensko-hrvatske granice.

Nadalje, u pripremi Operativnog programa Slovenija-Hrvatska 2007.-2013., nakon rasprava o predloženim budućim prioritetima suradnje, važno je napomenuti da je Grad Zagreb središte istraživanja i razvoja te pokretač razvoja poduzetništva, stoga bi Grad Zagreb mogao poduprijeti i potaknuti razvoj prekogranične istraživačke obuke, poslovnih inicijativa, znanstvenih parkova te promicanje sveučilišno-poslovnih veza i razvoj ljudskih potencijala, kao što je navedeno u okviru Prioriteta br. 1 vezanog uz program iz Lisabona, koji potiče konkurentnost gospodarstva.

Sudjelovanje Grada Zagreba u IPA programu prekogranične suradnje Slovenije i Hrvatske za razdoblje 2007.-2013. podržao je *Nacionalni odbor za provedbu inicijative Interreg*.

U skladu s Odlukom Vlade br. 91-4/2007-5 od 18. travnja 2007. prihvatljivo područje ovog Operativnog programa na slovenskoj strani treba proširiti na Osrednjeslovensku regiju prema pravilu fleksibilnosti od 20%. Naime, Osrednjeslovenska regija ne graniči izravno ali je u prihvatljivoj udaljenosti, pored 4 regije odabranog područja. Neke ključne institucije (sveučilišta, istraživački zavodi, itd.), koji se u Sloveniji nalaze samo u toj regiji a mogu u mnogome doprinjeti postizanju ciljeva prioriteta jedan. Institucije također mogu doprinjeti stvaranju dodatne vrijednosti novog programa, posebice u području stvaranja mreža, prenošenja iskustva prekograničnim dionicima i dijeljenja znanja među njima. Proširenjem prihvatljivog područja, dodana vrijednost i viša razina prekogranične suradnje ostvarit će se kroz aktivnosti koje će imati širi utjecaj na razvoj cjelokupnog teritorija. Ciljevima vezanima uz Lisabonsku strategiju temeljitije će se pristupati kroz uključenost važnijih institucija, koje će moći djelovati kao glavni partneri.

2.2 Geografski opis prihvatljivih područja

Programsko područje obuhvaća 31.453 km². Duljina slovensko-hrvatske granice iznosi 667,8 km.

Tablica 3: Površina županija i regija uključenih u programsko područje

SLOVENIJA ¹		HRVATSKA ²	
Regija	Područje (km ²)	Županija	Područje (km ²)
Pomurska	1.336	Međimurska	729
Podravska	2.170	Zagrebačka	3.060
Savinjska	2.384	Krapinsko-zagorska	1.229
Spodnjeposavska	885	Karlovačka	3.626
Jugovzhodna Slovenija	2.675	Varaždinska	1.262
Notranjsko-kraška	1.456	Primorsko-goranska	3.588
Obalno-kraška	1.044	Istarska	2.813
Osrednjeslovenska	2.555	Grad Zagreb	641
Ukupno	14.505	Ukupno	16.948

Izvori: Za Sloveniju Statistički ured RS (SI-Stat podaci 2005) za Hrvatsku Državni zavod za statistiku RH, statistički podaci za 2006. podaci Državne geodetske uprave Republike Hrvatske – površina (km²).

U programskom području četiriju glavnih geografskih jedinica mogu se uočiti vrlo različite topografske i klimatske karakteristike, kao i struktura naselja i gospodarske prilike: mediteransko područje, Dinarsko gorje, Alpe i podalpska gorja te Panonski bazen. Neke administrativne jedinice protežu se preko nekoliko geografskih jedinica.

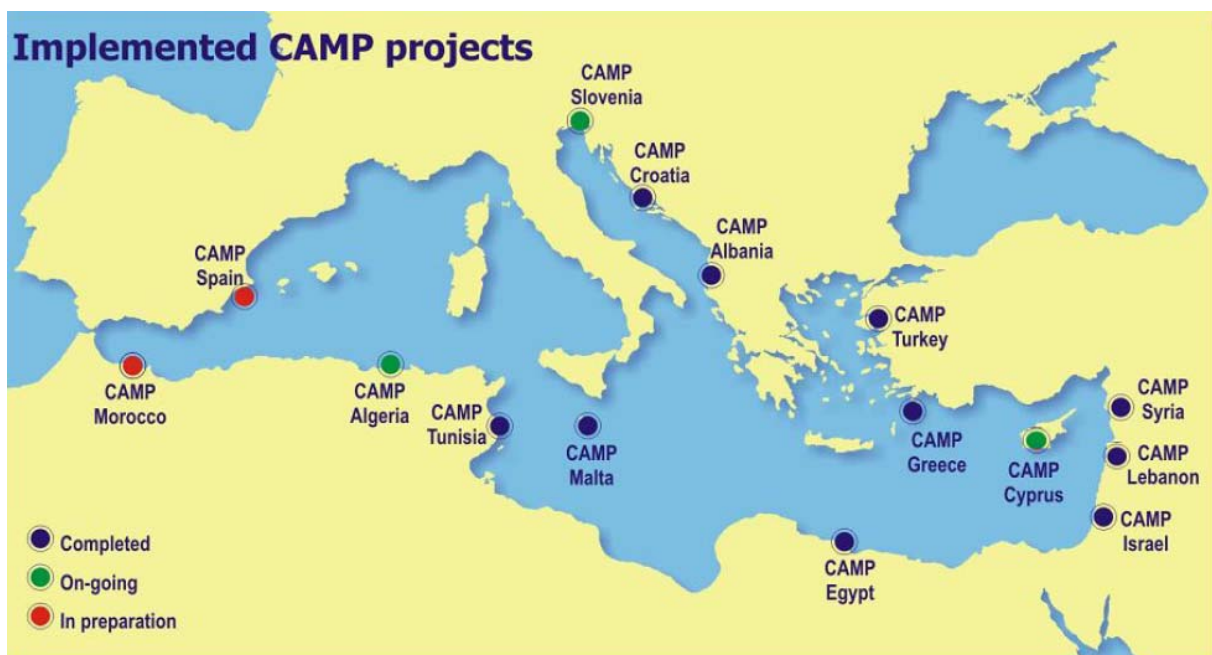
2.2.1. Mediteransko područje

Obalno-kraška regija u Sloveniji te Istarska županija i dio Primorsko-goranske županije u Hrvatskoj pripadaju mediteranskoj zemljopisnoj regiji. Glavne prirodne jedinice su istarski poluotok, primorje te kvarnerski otoci Krk, Cres, Lošinj i Rab. Regiju općenito obilježava izmjena krša (krški plato s brojnim površinskim i podzemnim krškim reljefnim obilježjima) i fliškim (brdovita područja i riječne doline) terenom. Područje je pod utjecajem mediteranske klime. Obala je pretežito strma, osim u zapadnoj Istri i na riječnim ušćima. Rijeke su uglavnom kratke, a najvažnije su Rižana, Dragonja, Mirna, Raša i Reka. Prirodni uvjeti su povoljni za uzgoj ranog povrća, vinograda, voća i maslinika te za solane. Nadalje, područje karakterizira stočarstvo (ovca, koze, konji u Lipici), bogata kulturna baština naselja i obrada kamena. Na tom se području nalaze dvije najsjevernije luke u Jadranu (Koper, Rijeka), koje su najbliže mediteranske luke prema središnjoj Europi. Najveća koncentracija stanovništva je na obali (Koper, Izola, Piran, Pula, Rijeka), dok je zaleđe slabije naseljeno. Prethodno spomenuti manji gradovi također su gospodarska središta ove jedinice. Prirodna bogatstva su Jadransko more i krški fenomeni.

Pritisak na obalno područje je vrlo jako od strane kopnenoga područja prema moru. Stoga obalno kopneno i morsko područje trebaju biti upravljani zajednički s ciljanim sinergijskim efektom. Mjere zaštite mora također trebaju uzeti u obzir i kopnene dijelove. Prepoznati problemi obalnoga područja u programu čine:

- društveno-gospodarski problemi,
- urbani razvoj (litoralizacija, urbano širenje, promet),
- pritisak na vodno tijelo (komunalne otpadne vode, kruti otpad),
- turistički razvoj,
- degradacija ekosistema i staništa,
- degradacija obalnoga krajolika i kulturalne baštine,
- nautički sportovi (marine),
- promet u marinama.

Države na Mediteranu pripremile su tzv. Program upravljanja obalnim područjem (CAMP) koji je izdvojen iz Integriranoga Upravljanja obalnim područjem i usmjeren je na pitanja prostornoga planiranja i razvoja (priprema za regionalnu koncepciju prostornoga razvoja regija, uključujući obalne pojaseve), strategije održivoga razvoja turizma, regionalnoga programa za zaštitu voda i upravljanje zaštićenim prirodnim područjima.

U okviru CAMP programa, sistematska analiza održivih područja je završena. Pokazatelji održivosti su definirani i usvojeni, prošli razvojni trendovi i budući razvojni scenariji su procijenjeni i definirani, dok su strateške aktivnosti predložene.

2.2.2. Dinarsko gorje

Dinarsko gorje prodire u Notranjsko-krašku regiju i Jugovzhodnu Sloveniju te u dijelove Primorsko-goranske (Gorski Kotar) i Karlovačke (Gorski Kotar, Kordun) županije. Glavna geografska obilježja regije su krški reljef i sustav podzemnih voda oblikovan u karbonatnim geološkim strukturama i izraženom zemljopisnom smjeru SZ-SI. Među malobrojnim površinskim rijekama najvažnije su Kupa/Kolpa, Čabranka, Krka i Korana. Regija je tipična po svojim brojnim visokim krškim platoima nad kojima se uzdižu planinski vrhovi, grebeni i hrptovi. Između tih hrptova nalaze se suhe doline i krška polja. Ova je jedinica najsjeverozapadniji dio velikog dinarskog planinskog spleta. Najistaknutiji vijenci su Snežnik, Gorski Kotar, Velika Kapela, Kočevski Rog i Žumberačka gora/Gorjanci. Područje obilježava vlažna subkontinentalna klima s uobičajenim niskim zimskim temperaturama. Prirodni uvjeti za poljoprivredu općenito su nepovoljni. Regija obiluje vrlo kvalitetnim šumama i divljači. Vrlo raspršena naselja svojstvena su za ovu regiju; stanovništvo je koncentrirano samo u većim urbanim centrima (Postojna, Cerknica, Kočevje, Metlika, Slunj, Delnice), koji su ujedno i središta zapošljavanja. Visoki krški platoi predstavljaju prirodne prepreke, stoga se glavni prekogranični prijevozni pravci protežu uz doline između planinskih hrptova. Prirodna bogatstva su šume, krški fenomeni i divljač; s druge strane, kulturna dobra čine bogata graditeljska i povijesna baština, kao i istaknuta kulturološka raznolikost područja. Prevladavajuće gospodarske grane su šumarstvo, drvna industrija, prijevoz, turizam i lov.

2.2.3. Alpe i podalpska gorja

Ova zemljopisna jedinica obuhvaća najveći dio Savinjske i Spodnjeposavske regije u Sloveniji i dijelove Krapinsko-zagorske županije u Hrvatskoj. U smislu terena, prevladaju doline i hrptovi. Sjeverni dio područja pripada Alpama (Kamniško-Savinjske Alpe, Pohorje), a ostale dijelove čine podalpska gorja i planine (Posavje, Boč, Haloze, Macelj). Gustoća rijeka na ovom je području vrlo velika; najvažnije su Sava, Drava i Savinja. Područje obilježava vlažna subkontinentalna klima, a u visokim planinskim područjima niže temperature i obilnije godišnje padaline. Zapadni dijelovi regije uglavnom su prikladni za stočarstvo, dok su u istočnom dijelu razvijeni još i voćarstvo i vinogradarstvo. Istočni dio regije (Savinjska ravan, Krško-brežiška ravan) ima neke karakteristike panonskog područja. Stanovništvo je u regiji vrlo prorijeđeno, uz izuzetak većih gradova u dolinama i bazenima (Celje, Rogaška Slatina, Velenje, Krško, Brežice). Najvažniji prekogranični prijevozni pravac teče uz dolinu Save, dok pravac kroz Haloze također ima veliku važnost. Šume, vode, termalni izvori i atraktivan krajolik (Alpe) najvažnija su prirodna bogatstva područja, a glavni kulturni potencijal je bogata kulturna baština manjih gradova i ruralnih prostora.

2.2.4. Panonski bazen

Panonski bazen obuhvaća veći dio Pomurja i Podravja, Varaždinsku i Međimursku županiju te dijelove Savinjske i Spodnjeposavske regije, Krapinsko-zagorske, Zagrebačke i Karlovačke županije. Ovo zemljopisno područje obilježava panonska klima i široke ravnice isprekidane niskim brežuljcima (Goričko, Slovenske Gorice, Zagorske Gorice) i izoliranim masivima (Medvednica). Najvažnije rijeke u

regiji su Mura, Drava, Sava, Kolpa/Kupa i Savinja. Ovo područje ima najpovoljnije prirodne uvjete za poljoprivredu. Gusto je nastanjeno, a prevladavajući tip naselja su velika sela uz ceste. Najvažnija urbana i poslovna središta su Maribor, Murska Sobota, Karlovac, Varaždin, Čakovec i Krapina. Ne postoje nikakve reljefne prepreke za prekogranične prijevozne pravce. Drava i Mura su granične rijeke između Slovenije i Hrvatske. Prirodna bogatstva regije su poljoprivredno tlo, površinske i podzemne vode, termalni izvori i šume. Bazen ima vrlo bogatu kulturnu baštinu.

2.3 Demografija

Općenito, smanjenje broja stanovnika i starenje populacije glavna su demografska obilježja čitavog programskog područja. Demografska su kretanja povoljnija u urbanim centrima u kojima se broj stanovnika povećava, no ipak prvenstveno zbog migracija iz perifernih područja, a ne zbog prirodnog rasta. Statistički podaci nalaze se u Tablicama 4, 5 i 6.

Statistički podaci ukazuju na smanjenje broja stanovništva u većini upravnih jedinica (na razini NUTS 3), jedine iznimke su Zagrebačka i Istarska županija u Hrvatskoj, u kojima broj stanovnika raste. Određena područja smještena neposredno uz granicu demografski su ugrožena zbog starenja stanovništva, migracije velikog broja mladih u druga područja zbog posla, te nedovoljna unutarnja migracija u području koja bi nadoknadila odlazak mladih. Pomurje u Sloveniji i Karlovačka županija u Hrvatskoj pokazuju najveći pad broja stanovništva u graničnim područjima. Ova negativna demografska kretanja postupno oslabljuju lokalne razvojne potencijale.

Raspodjela stanovništva unutar regija i županija vrlo je raznolika i neujednačena. Stanovništvo je koncentrirano u urbanim i obalnim područjima, koja su ujedno središta zapošljavanja. U prosjeku, najgušće naseljene regije i županije su: u Sloveniji Podravje, Savinjska i Obalno-kraška regija, a u Hrvatskoj Međimurska, Varaždinska, Zagrebačka i Krapinsko-zagorska županija. Najslabije naseljena područja su: u Sloveniji Notranjsko-kraška i Jugovzhodna Slovenija (jugoistočna Slovenija), a u Hrvatskoj Karlovačka županija.

Podaci o prirodnim kretanjima stanovništva pokazuju da je stopa smrtnosti veća od stope rađanja na gotovo cijelom području, osim u Jugovzhodnoj Sloveniji i Međimurskoj županiji, iako je čak i tamo prirodni prirast vrlo nizak. Zahvaljujući migracijama pretežito mlađeg stanovništva iz problematičnih područja (ruralnih i pograničnih područja) u gradove, određena su područja dosegla kritičnu točku demografske iscrpljenosti, pa su ta područja naseljena uglavnom starijim naraštajem, te je prirodna reprodukcija stanovništva gotovo nemoguća. Raspodjela stanovništva po dobi i indeksu starenja (udio osoba starijih od 65 godina u odnosu na osobe mlađe od 15 godina; u slučaju Hrvatske, prema novom popisu stanovništva indeks starenja je udio osoba starijih od 65 godina u odnosu na osobe mlađe od 19) jasno ukazuje na nepovoljne indekse starenja stanovništva. Jedine slovenske regije u kojima je indeks starenja ispod državnog i europskog prosjeka su Savinjska i Jugovzhodna Slovenija. U Hrvatskoj su populacijski indeksi u Međimurskoj, Zagrebačkoj i Varaždinskoj županiji povoljniji nego u čitavoj državi.

Podaci pokazuju da prosječna starost populacije u povoljnoj slovenskoj regiji iznosi 40 godina, a u hrvatskoj 39 godina. Za stanovništvo u toj dobi, koje je već definiralo svoj profesionalni put, teško je započeti s nečim potpuno novim.

Tablica 4: Promjena broja stanovnika i gustoća naseljenosti (br. stanovnika na km²)

SLOVENIJA ¹	1991.	2005.	Gustoća naseljenosti (2005.)
Pomurje	124.761	122.483	91,8
Podravje	319.694	319.282	147,1
Savinjska	256.834	257.525	107,8
Spodnjeposavska	69.831	69.940	79,2
Jugovzhodna Slovenija	137.954	139.434	51,9
Notranjsko-kraška	50.517	51.132	35,0
Obalno-kraška	103.702	105.313	100,6
Osrednjeslovenska	483.083	500.021	195,7
HRVATSKA ²	1991.	2001.	Gustoća naseljenosti (2001.)
Međimurska	119.866	118.426	164,2
Zagrebačka	282.989	309.696	101,2
Krapinsko-zagorska	148.779	142.432	115,9
Karlovačka	184.577	141.787	39,1
Varaždinska	187.853	184.769	146,5
Primorsko-goranska	323.130	305.505	85,2
Istarska	204.346	206.344	73,4
Grad Zagreb	777826	779145	1215,5

Izvor: ¹ Podaci Ureda za statistiku RS (Slo – Stat. podaci 2005.), ² Podaci Državnog zavoda za statistiku RH (2001).

Tablica 5: Prirodno kretanje stanovništva i raspodjela stanovništva po starosti (%) u programskom području

SLOVENIJA ¹ (2005/2006)	Živorodeni 2006.	Umrli 2006.	Prirodni priraštaj 2006.	dob 0-14 2005.	dob 15-64 2005.	dob >65 2005.	Indeks starenja stanovništva 2005.
Pomurje	1.031	1.382	-351	13,8	70,8	15,4	111,9
Podravje	2.560	3.168	-608	13,5	71,0	15,5	115,2
Savinjska	2.334	2.463	-129	14,8	70,9	14,3	96,4
Spodnjeposavska	605	762	-157	14,4	69,5	16,1	111,7
Jugovzhodna Slovenija	1.295	1.271	24	15,8	69,4	14,8	93,3
Notranjsko-kraška	455	493	-38	14,1	69,5	16,4	116,1
Obalno-kraška	835	977	-142	12,2	71,1	16,7	136,6,1
Osrednjeslovenska	4.939	4.126	813	14,5	70,0	15,5	106,7
Slovenija	18.157	18.825	-668	14,1	70,2	15,6	106,9
HRVATSKA ² (2001/2006)	Živorodeni 2006.	Umrli 2006.	Prirodni priraštaj 2006.	dob 0-14 2001.	Dob 15-64 2001.	dob >60 2001.	Indeks starenja stanovništva 2001.
Međimurska	1178	1210	-32	18,55	67,6	18,68	72,0
Zagrebačka	3056	3466	-410	17,37	68,1	19,36	79,8
Krapinsko-zagorska	1224	1973	-749	17,06	66,24	22,37	94,7
Karlovačka	1023	2087	-1064	14,47	64,94	26,66	128,8
Varaždinska	1725	2245	-520	17,22	67,17	21,03	87,0
Primorsko-goranska	2355	3241	-886	14,02	69,24	22,44	109,4
Istarska	1692	2112	-420	15,11	68,88	21,72	99,7
Grad Zagreb	7160	7890	-730	15,78	68,92	15,30	93,7
Hrvatska	40307	49758	-9449	16,4	67,1	21,7	90,7
prosjek EU 25 ³				16,4	67,1	12,5	132,3

Izvor: ¹ Podaci Ureda za statistiku RS (Slo – Stat. podaci 2005.; Podaci za slovenske regije 2006.); ² Podaci Državnog zavoda za statistiku RH iz 2001. and 2006., ³ Eurostatova baza podataka New Cronos.

2.3.1 Nacionalne i etničke manjine

Program je vrlo važan za područje suradnje zbog tradicionalnih povijesnih i etničkih odnosa ljudi koji žive s obje strane granice. U etničkom smislu, pogranično područje vrlo je raznoliko.

I Slovenija i Hrvatska ratificirale su Okvirnu konvenciju o zaštiti nacionalnih manjina i Europsku povelju o regionalnim i manjinskim jezicima Vijeća Europe, kao i druge značajne zakonodavne i regulatorne okvire o nacionalnim manjinama i etničkim skupinama.

SLOVENIJA:

U Republici Sloveniji žive dvije tradicionalne nacionalne manjine – talijanska i mađarska – te posebna etnička zajednica Roma. Sve tri manjine su zaštićene Ustavom (članak 64. i 65. Ustava Republike Slovenije).

Obalno područje nastanjuje **talijanska nacionalna zajednica**, u kojoj je talijanski jezik, uz slovenski, službeni jezik. Etnički mješovita područja nalaze se unutar sljedećih općina:

- Općina Koper/Capodistria;
- Općina Izola/Isola;
- Općina Piran/Pirano.

Članovi talijanske nacionalne zajednice u Sloveniji uživaju jednaka prava kako svi ostali građani Republike Slovenije. Posebna prava dodijeljena njezinim članovima potječu iz ustavne zaštite, međunarodnih ugovora i međunarodnih dokumenata.

Vijeće Europe uredilo je zaštitu ove manjine u Sloveniji na doista uzorit način te se, u odnosu na Europsku uniju, pobrinulo za višu razinu standarda u području prava manjina kao jednoga od najvažnijih segmenata ljudskih prava.

Članovi **mađarske nacionalne zajednice** uglavnom žive u regiji Pomurje, u kojoj je mađarski jezik, uz slovenski, službeni jezik. Općine s etnički miješanim stanovništvom nalaze se u:

- Općini Hodoš/Hodos;
- Općini Moravske Toplice;
- Općini Šalovci;
- Općini Lendava;
- Općini Dobrovnik.

Ured za nacionalne pripadnosti procjenjuje da je položaj mađarske nacionalne zajednice u Sloveniji vrlo dobar. Pravna zaštita koja se pruža članovima mađarske nacionalne zajednice te iskorištavanje njihovih prava iznad su europskih normi.

Slovenski Ured za nacionalne manjine **procjenjuje** da u Republici Sloveniji živi **između 7.000 i 10.000 Roma**, a najveći broj živi u sljedećim regijama:

- Prekmurje;
- Dolenjska;
- Posavje;
- Bela krajina.

Predstavnici romske zajednice koji žive u Sloveniji još su uvijek izloženi diskriminaciji; Romi čine socijalno ugroženu skupinu koja je slabo obrazovana ili potpuno neobrazovana, zbog čega neće moći poboljšati vlastiti status bez posebnih mjera koje trebaju usvojiti svi državni organi.

HRVATSKA

Prema Ustavnome zakonu o nacionalnim manjinama, u Hrvatskoj žive 22 nacionalne manjine među kojima su u programskom području najzastupljenije talijanska, slovenska, srpska i romska manjina. Sve nacionalne manjine u Hrvatskoj imaju potpuno zaštićen status i jednaka prava kao Hrvati. U nekim slučajevima postoje posebne odredbe za zaštitu i utvrđivanje prava različitih manjinskih skupina, posebno u područjima u kojima je zajednica zastupljenija ili za posebne skupine kojima su potrebni dodatni koraci i potpora za socijalno uključenje, poput Roma.

Sve manjine, a posebno najzastupljenije, talijanska i srpska, imaju organizirane političke stranke a Republika Hrvatska također financijski podržava inicijative civilnoga društva.

Obalno područje nastanjuje **talijanska nacionalna zajednica**, u kojoj je talijanski jezik, uz hrvatski, službeni jezik u cijeloj Istarskoj županiji.

Srpska nacionalna manjina uglavnom je zastupljena u:

- Karlovačkoj županiji
- Primorsko-goranskoj županiji
- Istarskoj županiji

Romska manjina najzastupljenija je u Međimurskoj županiji.

Slično kao i u Sloveniji, predstavnici **romske** manjine u Hrvatskoj još su uvijek izloženi diskriminaciji, bez obzira na snažan pravni okvir i usvojene strategije i propise te time predstavljaju društveno isključenu skupinu koja se, u usporedbi s drugim građanima Hrvatske, svakodnevno suočava s razlikama i jazovima.

Tablica 6: Nacionalna struktura stanovnika (%) prema odabranim nacionalnostima

SLOVENIJA ¹ (2002.)	Slovenci	Hrvati	Druge autohtone manjine
Pomurje	86,7	1	0,8 (Romi)
Podravje	86,1	1,3	0,2 (Romi)
Savinjska	84,4	2,0	/
Spodnjeposavska	86,7	1,9	/
Jugovzhodna Slovenija	83,6	2,6	0,8 (Romi)
Notranjsko-kraška	83,3	1,8	/
Obalno-kraška	71,9	4,2	1,8 (Talijani)
Osrednjeslovenska	89,5	2,3	/

HRVATSKA ² (2001.)	Slovenci	Hrvati	Druge autohtone manjine
Međimurska	0,14	95,2	2,44 (Romi)
Zagrebačka	0,19	96,18	0,88 (Srbi)
Krapinsko-zagorska	0,31	98,44	0,16 (Srbi)
Karlovačka	0,24	84,27	11,04 (Srbi)
Varaždinska	0,3	97,68	0,41 (Srbi)
Primorsko-goranska	0,94	84,59	4,91 (Srbi) 1,16 (Talijani)
Istarska	0,98	71,88	6,92 (Talijani) 3,2 (Srbi)
Grad Zagreb	0,41	91,94	2,41 (Srbi), 0,04 (Talijani)

Izvor: ¹ Podaci Ureda za statistiku Republike Slovenije (popis stanovništva 2002.), ² Podaci Državnog zavoda za statistiku RH (popis stanovništva 2001.).

Sve manjine predstavljaju bogatstvo jezične raznolikosti u pograničnome području.

Romi su etnička zajednica u Sloveniji i nacionalna manjina u Hrvatskoj. Njihov je način života još uvijek vrlo tradicionalan, iako u obje države postupno počinju igrati aktivniju ulogu u lokalnoj zajednici. Romi su često na rubu društva, iako su pravni građani i ustavni im zakon jamči jednaka prava kao i drugim građanima. Govore romski jezik, koji je široko rasprostranjen u cijeloj Europi budući da u njoj živi 12 milijuna Roma.

Nužno je prepoznati jedinstvenost različitih nacionalnih i etničkih manjina u području suradnje.

2.4 Gospodarstvo

Programsko područje suočava se s brojnim različitostima u gospodarskom razvoju i mogućnostima zapošljavanja. S jedne strane, postoje područja (gradovi) s visokorazvijenim uslužnim djelatnostima, a često i snažnim industrijskim sektorom. S druge strane, ruralna su područja nedovoljno razvijena. Ova područja osobito prevladaju u blizini granica.

U nekim dijelovima spomenutih regija ne postoji dovoljan broj poduzetnika s poslovnim duhom, moderna tehnologija, usmjerenost prema izvozu, inovativnost i partnerstvo s razvojno-istraživačkim organizacijama. Zbog toga je stopa nezaposlenosti u ruralnim područjima visoka i izražena među određenim skupinama (mlađa i starija radna snaga). Nedostatak mogućnosti zapošljavanja porastao je raseljenjem ruralnog stanovništva i odlaskom stručnjaka u glavne gradove i iz regije.

Prednosti su programskoga područja za poboljšavanje gospodarskoga razvoja zemljopisni položaj, dugotrajna gospodarska suradnja i upoznatost sa susjednim jezikom, kulturom i mentalitetom. Ovo područje ima potencijal za zajedničko privlačenje stranih ulagača i razmjenu podataka i iskustava poduzetnika o potencijalnim tržištima EU-a jačanjem poslovne prekogranične suradnje i razvojem novih proizvoda.

Nadalje, ono posjeduje bogatu kulturnu baštinu, raznolik krajolik i dobre prirodne uvjete za raznovrsnu poljoprivrednu proizvodnju. Razvoj integrirane kulture, turizma i poljoprivrednih proizvoda i njihovo zajedničko promicanje i oglašavanje nude dobre mogućnosti za razvoj turizma i poljoprivrede u ovome području u budućnosti.

U usporedbi sa slovenskim nacionalnim prosjekom, gospodarske su djelatnosti razvijenije samo u Obalno-kraškoj regiji, dok se sve druge regije nalaze ispod prosjeka; najslabije je razvijena regija Pomurje.

Unutar programskoga područja u Hrvatskoj postoje županije koje se smatraju najrazvijenijima u Hrvatskoj (npr. Primorsko-Goranska, Istarska), kao i županije koje su pretrpjele teške ratne posljedice i ozbiljne gospodarske i novčane neprilike (poput Karlovačke županije). Gospodarski trendovi u tim županijama mijenjaju se na bolje.

Tablica 7: Bruto domaći proizvod

SLOVENIJA ¹ (2003.)	Regionalni BDP po stanovniku (EUR)	Regionalni indeks BDP-a Država = 100	% domaćeg BDP-a Država = 100%	Regionalni indeks BDP-a EU (15) = 100
Pomurje	9.072	69,0	4,2	33,1
Podravje	11.726	84,5	13,3	40,3
Savinjska	10.462	89,2	11,4	43,0
Spodnjeposavska	11.954	79,6	2,8	38,9
Jugovzhodna Slovenija		90,9	6,3	43,9
Notranjsko-kraška	10.117			
Obalno-kraška	13.573	77,0	1,9	37,1
Osrednjeslovenska	18.786	103,2	5,4	50,4
		142,9	35,5	73,1
HRVATSKA ² (2003.)				Podaci za Hrvatsku u ovome stupcu iz 2001.
Međimurska	7.699	80,2	2,1	18,7
Zagrebačka	7.172	74,2	5,3	14,6
Krapinsko-zagorska	6.976	72,6	2,3	17,6
Karlovačka	7.596	77,7	2,4	18,3
Varaždinska	9.037	94,2	3,9	20,8
Primorsko-goranska	11.285	118,1	8,1	26,8
Istarska	12.863	137,5	6,5	26,6
Grad Zagreb	17.301	178,7	31,8	x

Izvor: ¹ Podaci Ureda za statistiku Republike Slovenije (Slovenija-Statistički podaci 2005.), ² Državni zavod za statistiku RH (2003.).

2.4.1 Poljoprivreda i ruralni razvoj

Intenzivna poljoprivreda svojstvena je područjima s najpovoljnijim prirodnim uvjetima. Ona je također važna unutar BDP-a. Inače, raširena prirodna poljoprivreda prevladava u cijelome programskom području. Glavne probleme vezane uz poljoprivrednu proizvodnju predstavljaju mala poljoprivredna gospodarstva i prosječna veličina čestica (u Sloveniji i Hrvatskoj), starenje vlasnika farmi, niska razina obrazovanja poljoprivrednoga stanovništva, niska proizvodnost i dodana vrijednost, visok udio povremenih poljoprivrednika, neorganizirano plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište i niska razina upraviteljskoga znanja među poljoprivrednicima.

2.4.2 Industrija

Industrijske djelatnosti nalaze se u nekim urbanim centrima, koji također predstavljaju važne centre zaposlenja. U mnogim regijama i županijama u ovom sektoru zaposlena je većina aktivnoga stanovništva te on predstavlja najvažniju gospodarsku djelatnost. Razne djelatnosti s različitim karakteristikama i problemima razvile su se u programskome području. Općenito se problemi mogu sažeti kao sljedeći: niska razina poduzetništva, niska produktivnost rada, reorganizacija tradicionalnih gospodarskih grana, nedostatak ulagačkoga kapitala, niska razina usmjerenosti prema izvozu i – uz nekoliko iznimki – nedostatak konkurencije, niska razina inovacije i suradnje s institucijama za istraživanje i razvoj, nedostatak komunikacije među gospodarskim granama, koncentriranost industrijskoga potencijala u urbanim područjima, dok periferna područja propadaju te niska razina poslovnoga i upraviteljskoga znanja i iskustva.

Veći industrijski centri na programskome području su: u Sloveniji, gradovi na obali s prehrambeno-prerađivačkom i metaloprerađivačkom industrijom i industrijom transportnih vozila; Postojna i Kočevje s drvoprerađivačkom industrijom; Novo Mesto s farmaceutskom industrijom, proizvodnjom transportnih vozila, drvoprerađivačkom i tekstilnom industrijom; Celje s tekstilnom, drvoprerađivačkom, prehrambeno-prerađivačkom, kemijskom i metaloprerađivačkom industrijom; Maribor s metaloprerađivačkom, tekstilnom, elektrotehničkom i prehrambeno-prerađivačkom industrijom; Kidričevo s metaloprerađivačkom industrijom; Murska Sobota s prehrambeno-prerađivačkom, metaloprerađivačkom i tekstilnom industrijom; Lendava s industrijom goriva i kemijskom industrijom te Rogaška Slatina sa stakleno-prerađivačkom industrijom.

U Hrvatskoj se veći industrijski centri nalaze u Istarskoj županiji: Pula i Pazin s razvijenom duhanskom, prehrambeno-prerađivačkom, metalnom, cementnom, brodarskom industrijom i proizvodnjom namještaja; u Primorsko-goranskoj županiji: Rijeka i Delnice s uljnom, drvnom, brodarskom, metalnom industrijom i elektroindustrijom; Karlovac s tekstilnom, prehrambenom, mliječnom, metalnom i drvnom industrijom; Varaždin s tekstilnom, kožnom i mliječnom industrijom; Čakovec s prehrambenom, tekstilnom, kemijskom, metalnom, drvnom i građevinskom industrijom; u Zagrebačkoj županiji: Zagreb, Zaprešić, Samobor s prehrambenom, drvnom, tekstilnom, kemijskom, keramičkom industrijom i elektroindustrijom.

2.4.3 Mala i srednja poduzeća (MSP)

Broj malih i srednjih poduzeća vrlo je važan pokazatelj prisutnosti inicijativa privatnoga poduzetništva u ovoj regiji. U neku graničnim zajednicama, poduzetništvo je još uvijek nedovoljno razvijeno zbog administrativnih prepreka te nedostatka znanja i financijskih sredstava, budući da su različiti izvori financiranja za buduće poduzetnike još uvijek preskupi ili teško dostupni. Poduzetnike također opterećuju porezni zakoni, neusklađeni imovinsko pravni odnosi i druge prepreke pri pokušaju prelaska s trgovačke na poduzetničku razinu.

U mnogim dijelovima regije sektor malih i srednjih poduzeća nedovoljno je razvijen i zbog velikih administrativnih uvjeta za pokretanje posla, nedostatka kapitala i nedostatka poslovnoga znanja i iskustva. U područjima u kojima je tradicionalna industrija pružala najviše poslova poduzetnička kultura i duh nisu osobito razvijeni. MSP su kamen temeljac Slovenskoga i Europskoga gospodarstva. U Sloveniji je oko 97.000 malih i srednjih poduzeća, što predstavlja ukupno 99,7% svih Slovenskih poduzeća i 64,7% uposlenoga stanovništva. Prema standardnoj klasifikaciji djelatnosti, postojalo je 98.440 poduzeća u 2006. godini, od toga 92,8% mikro, 5,7% malih i 1,3% srednje velikih poduzeća i 0,3% velikih poduzeća.

Mala i srednja poduzeća predstavljaju najfleksibilniju i brzorastuću gospodarsku granu s visokim potencijalom za stvaranje radnih mjesta. U Sloveniji je uspostavljen sustav vaučera za subvencioniranje poslovnog savjetovanja u cilju poticanja osnivanja novih poduzeća i malih i srednjih poduzeća s potencijalom rasta. Također se podržava osnivanje lokalnih klastera. U programskome području postoje neke djelatnosti kojima se potiče poduzetništvo žena.

U cilju poticanja poduzetničke kulture mladih, započeto je uvođenje poduzetničkih krugova u osnovne škole regije Pomurje te se dalje razvija diljem zemlje. Postupak je ocijenjen kao dobra praksa i u Sloveniji i u Europi.

Tablica 8: Broj malih i srednjih poduzeća u regijama/županijama

SLOVENIJA ¹ (2004.)	Mala i srednja poduzeća	HRVATSKA ² (2003.)	Mala i srednja poduzeća
Pomurje	3.875	Međimurska	1.727
Podravje	13.075	Zagrebačka	4177
Savinjska	10.377	Krapinsko-zagorska	1102
Spodnjeposavska	2.907	Karlovačka	1392
Jugovzhodna Slovenija	5.205	Varaždinska	2067
Notranjsko-kraška	2.160	Primorsko-goranska	6168
Obalno-kraška	6.298	Istarska	5302
Osrednjeslovenska	52.103	Grad Zagreb	22793

Izvor: Podaci Ureda za Statistiku Republike Slovenije (SI-Stat 2005.), ² FINA 2007.

U pograničnim područjima, stopa nezaposlenosti Hrvatske još uvijek je viša od prosječne stope Slovenije, iako se u posljednjih nekoliko godina također može primijetiti veća dinamika zapošljavanja. To se posebno odnosi na područja u kojima se uslužne djelatnosti brže razvijaju. No, prosječne bruto plaće u zajednicama predstavljaju gotovo ujednačen pozitivan trend. Niska razina obrazovanja predstavlja prepreku za zapošljavanje i razvoj novih radnih mjesta. S druge strane, nedostatak radnih mjesta za neka zanimanja vidljiv je u područjima koja su izričito usmjerena ka industrijskim djelatnostima.

2.4.4 Usluge

Raznovrsne usluge razvijene su uglavnom u središnjim gradovima, dok seoska rubna područja zaostaju u ovom sektoru. Administrativne, bankarske, obrazovne, društvene i zdravstvene usluge dostupne su u većim gradovima. Kada je riječ o zaposlenima, više od polovice ljudi zaposleno je u

uslužnim djelatnostima u regijama Podravje i Obalno-kraškoj regiji, Primorsko-goranskoj i Istarskoj županiji.

2.4.5 Turizam

Turizam je vrlo važan u nekim dijelovima programskoga područja. Najatraktivnija su obalna područja i područja bogata termalnim vodama, u kojima također postoje mnoge zanimljive prirodne znamenitosti i objekti kulturne baštine. Plažni turizam intenzivno je razvijen na jadranskoj obali (Istarski poluotok, Kvarner, Primorje), a toplički turizam temeljen na termalnim izvorima razvijen je i u Sloveniji (podalpska i panonska regija). Planinska područja (Alpe i podalpska gorja, Dinarsko gorje) atraktivna su za skijanje, planinarenje, vožnju biciklom itd. U nekim gradskim centrima razvijen je kulturni turizam (kazališta, muzeji, galerije, koncertne dvorane itd.), dok je u ruralnim područjima (posebno u Sloveniji) razvijen agroturizam (turizam na poljoprivrednim gospodarstvima) a ekoturizam postaje sve popularniji. Neke su od ovih vrsta turizma sezonske (ljetni i plažni turizam, planinski turizam), što često dovodi do problema (sezonsko zapošljavanje, visoki pritisak na infrastrukturu i okoliš u glavnoj sezoni itd.). Glavni su problemi turističkoga sektora: loša turistička infrastruktura u neobalnim područjima, izražen sezonski turizam (posebno na obali) s izuzetkom toplica, manjak smještajnih kapaciteta visokog standarda, nizak stupanj promoviranja kulturne baštine, nedostatak razmjene informacija unutar turističke industrije te nedostatak zajedničke promidžbe.

Pokazatelj broja turističkih noćenja po stanovniku pokazuje intenzitet turizma u regijama/županijama. Turizam je najrazvijeniji u Istarskoj (više od 78 noćenja po stanovniku) i Primorsko-goranskoj (33) županiji u Hrvatskoj te u Obalno-kraškoj regiji u Sloveniji sa 17,6 noćenja po stanovniku. Turistički intenzitet u ostalim županijama i regijama programskoga područja puno je niži.

Tablica 9: Broj gostiju i turističkih noćenja

SLOVENIJA ¹ (2005.)	Posjetitelji	Broj noćenja	Broj noćenja po stanovniku
Pomurje	181.774	754.976	5,45
Podravje	116.202	294.385	0,69
Savinjska	251.999	1,137.345	4,13
Zasavska	4.005	9.093	20,0
Spodnjeposavska	139.290	555.292	7,62
Jugovzhodna Slovenija	67.826	263.989	2,15
Notranjsko-kraška	29.347	44.553	1,10
Obalno-kraška	572.685	2,086.573	17,61
Osrednjeslovenska	356.268	647.825	1,30
HRVATSKA ² (2005.)			
Međimurska	14.230	30.577	0,26
Zagrebačka	29.852	59.577	0,19
Krapinsko-zagorska	36.436	113.082	0,79
Karlovačka	166.208	279.551	1,97
Varaždinska	46.809	152.468	0,83
Primorsko-goranska	2,076.456	10,501.921	34,38
Istarska	2,505.017	16,649.944	80,70
Grad Zagreb	549.607	934.143	1,20

Izvor: ¹ Podaci Ureda za statistiku Republike Slovenije (SI-Stat 2005.), ² Podaci Državnog zavoda za statistiku RH (2005.)

Tablica 10: Turistička noćenja (domaći i strani turisti) i dolasci domaćih turista

SLOVENIJA ¹ (2005.)	Broj noćenja domaćih turista u 2004.g.	Broj noćenja stranih turista u 2004.g.	Dolasci domaćih turista u 2004.g.
Pomurje	51,1	48,9	52,3
Podravje	46,6	53,4	34,2
Savinjska	61,5	38,5	58,6
Spodnjeposavska	68,3	31,7	63,9
Jugovzhodna Slovenija	66,3	33,7	48,1
Notranjsko-kraška	6,7	93,3	5,4
Obalno-kraška	46,0	54,0	41,9
Osrednjeslovenska	8,1	91,9	7,5
Slovenija	42,5	57,5	36,0
HRVATSKA ² (2005.)			
Međimurska	58.93	41.07	35.35
Zagrebačka	49.37	50.63	43.82
Krapinsko-zagorska	82.15	17.85	33.26
Karlovačka	27.81	72.19	36.04
Varaždinska	82,20	17.80	25.05
Primorsko-goranska	12.10	87.90	29.10
Istarska	4.97	95.03	22.89
Ukupno	8.70	91.30	27.33
HRVATSKA	11.05	88.95	28.41

Izvor: ¹ Državni zavod za statistiku, Statistički godišnjak za 2005.; Izvor: ² Podaci o slovenskim regijama, 2006., Podaci Državnog zavoda za statistiku RH (podaci za 2004.)

Od 36,1% dolazaka stranih turista u Spodnjeposavsku regiju 18,9% ih je iz Hrvatske. Na drugom je mjestu Savinjska regija s 15,9% turista iz Hrvatske. U svim slučajevima razlog posjeta bio je toplički turizam.

U Hrvatskoj 11,18% turista bilo je iz Slovenije. Većina slovenskih turista posjećuje Istarsku županiju 38,86% a na drugom je mjestu Primorsko-goranska županija sa 27,35%.

2.5 Okoliš i zaštita prirode

Ekološka pitanja u programskome području uglavnom su vezana uz intenzivnu poljoprivrednu djelatnost, koja šteti biološkoj raznovrsnosti i uzrokuje zagađenje vode zbog nedostatne komunalne infrastrukture. Područje je izvor važnih rijeka, no neke od njih, posebno u krškoj regiji, zagađene su već na izvoru. U području je također zagađen zrak zbog blizine važnih prometnih koridora i industrija. Potrebno je poboljšati ekološku osviještenost stanovnika i prekograničnu suradnju među ekološkim inicijativama i inicijativama za zaštitu prirode. Također nedostaje strateški pristup korištenju prirodnih bogatstava s obje strane granice.

Okoliš u programskome području izložen je visokom pritisku koji je rezultat ljudskih aktivnosti. Mnoge djelatnosti uzrokuju zagađenje različitih elemenata krajolika. Zagađenost zraka uglavnom uzrokuju industrijske djelatnosti, promet i kućanstva. Stoga su najzagađenija područja gradske aglomeracije, u kojima su koncentrirane sve navedene djelatnosti. Voda je također jako zagađena; zagađenje rijeka i vode za piće uzrokuju industrija, kanalizacija i nepravilno korištenje gnojiva i kemikalija u poljoprivredi.

Među prednosti područja spadaju visoka razina biološke raznovrsnosti te mnogi vrijedni krajolici i prirodna područja, koji ispunjavaju uvjete za proglašavanje zaštićenim područjima. Područje posjeduje velike šumske površine i bogate izvore vode (termalne, površinske i podzemne).

Postoje mogućnosti zajedničke razrade aktivnosti/mjera zaštita okoliša i prirode, korištenja rijeka i njihove integracije s turističkim inicijativama te razvoja obnovljivih izvora energije.

2.5.1 Zaštita prirode

Zahvaljujući raznolikim zemljopisnim uvjetima, programsko područje obiluje zanimljivim prirodnim obilježjima i bogatom biološkom raznovrsnošću. U njemu postoji velik broj zaštićenih područja: u Sloveniji 1.223,97 km² (8.4% odabranog područja), a u Hrvatskoj 5320,64km² (6,07%).

Tablica 11: Područja zaštite prirode u programskom području

SLOVENIJA	HRVATSKA
<p>Regionalni parkovi: - Regionalni park Kozjansko, regionalni park Notranjska, špilja Škocjan</p> <p>Pejzažni perivoji: Beka, Boč, Donačka gora, Plešivec, Golte; Drava; Jareninski dol; Jeruzalemsko-oromoške gorice; Kamensčak-Hrastovec; Kolpa/Kupa; ribnjaci Ljutomer i Jeruzalemske gorice; jezero Maribor; Negova i jezero Negova; krš Ponikve; ribnjak Rače – Požeg; Strunjan; Štatenberg; Šturmovec; Žabljek; Lahinja; Logarska dolina; Mašun; Nanos; Planina; Rakova dolina u Rakeku; Robanov kot; Sečovljanske solane; Štanjel, šuma Trnovski, južni obronci Goričkog</p>	<p>Šumski rezervati: - Gorje Sekulunac; Dravska park šuma; Zumberačko-samoborsko gorje; Japetić; Tepec-Palačnik-Stražnik; Komrčar; Košljun</p> <p>Nacionalni parkovi: - Risnjak, Brijuni</p> <p>Parkovi prirode: - Učka, Medvednica</p> <p>Ostalo: - Špilje Vindija i Mackova; Grgosova špilja (geomorfološki spomenik prirode); močvare Mure i Drave; Gaveznic-Kameni vrh; Crna mlaka (ornitološki rezervat); Hušnjakovo (paleontološki spomenik prirode); Bijele i Samarske stijene (strogi rezervat); izvor Kupe (hidrološki spomenik prirode); Limski zaljev (posebni morski rezervat); brojni hortikulturalni parkovi oko dvoraca, gradski parkovi</p>

Na osnovu Direktive o pticama i Direktive o staništima, u Sloveniji je utvrđena mreža područja Natura 2000. Većina područja označena su u Vladinim planovima ili su već zaštićena (s različitim statusom, no uglavnom kao regionalni ili pejzažni parkovi). Važna močvarna staništa u programskome području su sljedeća: Sečovljanske solane i Strunjan, špilja Škocjan, blatna polja Škocjanskog zatoka, naplavne šume (npr. Polanski log, Krakovski gozd, Šturmovci, Jovsi) te područja s povremenim krškim jezerima poput Cerknice, Planine i krška polja Pivke. Vezano za broj zaštićenih vrsta i njihovom nacionalnom udjelu u mreži Natura 2000 Slovenija se nalazi na samom vrhu europske liste s ukupnom prekrivenošću teritorija od 35.5%.

Hrvatska je započela pripreme za program Natura 2000. kroz Projekt LIFE III „Uspostava nacionalne ekološke mreže kao dijela Sveeuropske ekološke mreže i mreže NATURA 2000 – CRONEN“. Ove djelatnosti nastavit će se kroz Projekt PHARE 2006-2008. *Uspostava mreže NATURA 2000 u Republici Hrvatskoj.*

Zakonom o zaštiti prirode (Narodne Novine 70/2005.) u Hrvatskoj, uz postojećih 8 kategorija zaštićenih područja (nacionalni park, park prirode, strogi rezervat, posebni rezervat, park šuma, značajni krajobraz, spomenik prirode i spomenik parkovne arhitekture) uvedena je nova kategorija – regionalni park. Nakon uspostavljanja ekološke mreže, primjenjivat će se zaštitni mehanizmi, u skladu s Direktivom o staništima.

Nacionalna ekološka mreža predviđena je Zakonom o zaštiti prirode kao sustav međusobno povezanih ekološki značajnih područja. Uspostava ekološke mreže obuhvaća usvajanje i stupanje na snagu dva podzakonska akta na temelju Zakona o zaštiti prirode: Uredbe o uspostavi nacionalne ekološke mreže i Odredbe o procjeni utjecaja na okoliš.

Aktivna uključenost i podrška lokalnih regija ključne su za uspjeh programa. Sudjelovanje svih građana iz regija u interakciji čiji je cilj zajednička dobrobit najvažnije je načelo odnosa između ekoloških dionika.

2.5.2 Obrada vode (vodoopskrba + plan prerade otpadnih voda)

Općenito, svi veliki gradovi i sela u programskoj regiji imaju pristup javnom vodovodu. Međutim, u mnogim manjim selima i područjima s vrlo raštrkanim naseljima opskrba pitkom vodom organizirana je samo kroz lokalne ili čak pojedinačne opskrbe sustave. Unatoč činjenici da čak ni neki najveći gradovi nemaju postrojenja za obradu otpadne vode, dolje prikazani statistički podaci pokazuju da se upravljanje otpadnim vodama razvija.

Tablica 12: Vodoopskrba i upravljanje otpadnim vodama

SLOVENIJA ¹ (2003.)	Omjer kućanstava koja dobivaju vodu iz javnog vodovoda i koja su povezana sa sustavom otpadnih voda (%)	Omjer kućanstava povezanih sa sustavom otpadnih voda (%)
Pomurje	95,7	/
Podravje	97,9	/
Savinjska	97,4	/
Spodnjeposavska	98,0	/
Jugovzhodna Slovenija	97,9	/
Notranjsko-kraška	98,9	/
Obalno-kraška	98,8	/
Osrednjeslovenska	98,9	/
HRVATSKA ² (2001.)	Omjer stanovništva koje dobiva vodu iz javnog vodovoda (%)	Omjer stanovništva povezanog sa sustavom odvodnje (%)
Međimurska	68	12
Zagrebačka	63	31
Krapinsko-zagorska	50	11
Karlovačka	81	30
Varaždinska	71	20
Primorsko-goranska	94	52
Istarska	95	55
Grad Zagreb	96	80

Izvor: ¹ Podaci Ureda za Statistiku Republike Slovenije (Statistički podaci za 2003.), ² Podaci Hrvatskih voda, 2001.

Tablica 13: Infrastrukturni podaci

SLOVENIJA ¹ (2005)	Broj stanovnika/km ceste	Gustoća cestovne mreže u km/km ²	Ukupna opskrba vode po stanovniku (m ³ /po stanovniku)	Otpadne vode iz javne kanalizacije (m ³ /po stanovniku)	Broj građana po jednom telefonskom priključku
Pomurje	38,2	2,4	/	/	/
Podravje	48,7	3,0	/	/	/
Savinjska	47,8	2,3	/	/	/
Spodnjeposavska	27,8	2,8	/	/	/
Jugovzhodna Slovenija	49,2	1,1	/	/	/
Notranjsko- kraška	40,5	0,7	/	/	/
Obalno - kraška	64,6	1,6	/	/	/
Osrednjeslovenska	77,0	2,5	/	/	/
HRVATSKA ² (2001)					

Zagrebačka	160,4	0,6	59,5	113,3	3,9
Krapinsko-zagorska	151,2	0,8	32,9	10,7	3,1
Karlovačka	86,6	0,4	50,5	34,0	2,9
Varaždinska	166,0	0,9	59,3	54,8	3,1
Primorsko-Goranska	199,1	0,4	110,3	75,0	2,1
Istarska	110,8	0,7	121,1	52,8	2,2
Međimurska	212,9	0,7	39,9	16,0	3,3
Grad Zagreb	1039,2	1,2	105,5	112,5	2,1
Ukupno za Hrvatsku	155,8	0,5	71,7	-	2,7

Izvor: ¹Državni zavod za statistiku, Statistički godišnjak za 2005, ²Državni zavod za statistiku RH (2005),

Zbog osjetljivosti vodnoga potencijala u području, osobito krševitom (u Sloveniji i Hrvatskoj), važno je naglasiti da intenzivna poljoprivredna djelatnost (u ravnicama) šteti biološkoj raznovrsnosti i uzrokuje zagađenje podzemnih voda.

2.6 Energetika

Gotovo 60% sveukupne električne energije potrebne u Sloveniji proizvodi se iz ugljena i nuklearne energije. Ostala električna energija proizvodi se iz obnovljive vodene energije u hidroelektranama. U programskome području postoji 5 velikih hidroelektrana na rijeci Dravi i 1 na rijeci Savi.

U hrvatskom dijelu programskoga područja postoji 6 termoelektrana, 9 hidroelektrana i 4 male hidroelektrane. Inicijative za korištenje obnovljivih izvora energije sve su jače u programskome području (vode, biomase, geotermalne energije itd.).

Krško je jedina nuklearna elektrana u programskome području i nalazi se u Sloveniji.

2.7 Promet

Suvremena prometna mreža jedan je od najvažnijih faktora za omogućavanje veza na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini te prekogranične suradnje. Regija se nalazi uz važne europske prometne koridore. Mreža lokalnih i sporednih cesta u području relativno je dobro razvijena i u slovenskom i hrvatskom dijelu. Cestovna je mreža u izgradnji u obje države. Željeznička infrastruktura u regiji zastarjela je i nedostatna, kako i povezanost regije s drugim regijama u EU.

U području također postoje važne **zračne luke**: u Mariboru, Zagrebu – Pleso (međunarodna zračna luka) i Puli.

2.7.1 Ceste

Najvažnije ceste koje povezuju Sloveniju i Hrvatsku su paneuropski koridor X i njegov odvojak Xa. Koridor X, **Salzburg-Villach-Ljubljana-Zagreb-Beograd-Niš-Skopje-Veles-Thessaloniki**, vrlo je važna cestovna poveznica između središnje i jugoistočne Europe.

Autocesta kroz Hrvatsku, koja čini dio koridora, izgrađena je u potpunosti, svih 306 km i koristi se zajedno s graničnim prijelazima Bregana i Bajakovo. Slovenija je dovršila većinu dijelova autoceste, a ostatak dijela ka novom graničnom prijelazu Obrežje je u izgradnji.

Odvojak Xa, Graz-Maribor-Zagreb, važna je poveznica između sjeverne i središnje Europe s pomorskim lukama na Jadranu.

Na hrvatskoj strani izgrađena je autocesta Zagreb – Krapina a preostalih 19 km je dovršeno kasnije. Slovenija je izgradila granični prijelaz Gruškovje dok je završetak dionice Maribor – Macelj predviđen do 2013.

Među ostalim važnim poveznicama nalaze se ceste Rijeka – Rupa/Jelšani (hrvatsko-slovenska granica) – Ilirska Bistrica – Trst – Ljubljana. Na hrvatskoj strani izgrađen je dio autoceste i pušten je u promet, a Slovenija planira izgradnju autoceste do 2013. Cestovne veze Ljubljana – Rijeka i Trst – Rijeka jedne su od glavnih spojeva između zapadne, jugozapadne i srednje Europe te Sjeverne jadranske obale, a također služe kao prometne ceste prema srednjem Jadranu za većinu turista koji dolaze iz Italije, Francuske, Slovenije, Belgije i Nizozemske.

2.7.2 Željeznice

Najvažnije **željeznice** u programskome području su:

- Međunarodni željeznički koridori:
  - München – Ljubljana – Zagreb – Istanbul
- Međuregionalne željeznice:
  - Ljubljana – Koper, Ljubljana – Pula
  - Ljubljana-Rijeka
  - Novo Mesto – Karlovac, Celje – Zagorje
  - Pragersko – Čakovec – Varaždin

2.7.3 Pomorske luke

Najvažnije su **pomorske luke** u programskome području Koper u Sloveniji i Rijeka u Hrvatskoj.

Podaci pokazuju da je 2004.g. bilo 8,95% više pretovara u Sloveniji nego 2003.g. Podaci o pretovara u Hrvatskoj pokazuju da je ukupna količina pretovara 2004.g. bila 26,9% viša nego 2003.g.

Tablica 14: Prekomorski utovar tereta

Slovenija	2003.	2004.	Hrvatska	2003.	2004.
- Ukupan broj tona	11,036	12,403	- Ukupan broj tona	12,676	16,308
- Ukupan broj pretovarenih tona	20,233	21,665	- Ukupan broj pretovarenih tona	6,200	7,868

Izvor: Statistički godišnjak 2005. za Sloveniju; Statistički godišnjak 2005. za Hrvatsku

2.7.4 Granični prijelazi

Najraniji mogući datum uvođenja Schengenskog sporazuma u novim državama članicama je listopad 2007. Prije ovoga datuma moraju se ispuniti nužni kriteriji (organizacijski, kadrovski, zakonski) te je potrebno uspostaviti drugu generaciju schengenskoga informacijskog sustava SIS II. Slovenija se brzo i uspješno priprema za ovaj proces. Novi granični režim predstavlja moguću prepreku prekograničnoj

suradnji, no obje se države trude da strože granične kontrole ne utječu na njihove dobrosusjedske odnose.

Na graničnom području između Slovenije i Hrvatske postoji 16 međunarodnih graničnih prijelaza i 9 međudržavnih graničnih prijelaza u funkciji. Osim njih, postoji sporazum o funkcioniranju 27 cestovnih graničnih prijelaza za prijevoz kao preduvjet razvoja gospodarskih, turističkih, kulturoloških i drugih veza između susjednih zemalja. Kako bi hrvatskim građanima olakšala putovanje u Sloveniju i iz nje, Slovenija je Hrvatima omogućila putovanje u Sloveniju samo s osobnom iskaznicom. Ovakav se sustav pokazao iznimno korisnim za obje države budući da se trajanje graničnih kontrola smanjilo.

Podaci o cestovnim prekograničnim ulazima putnika prema smjeru ulaska i graničnih prijelaza pokazuju da je 2003.g. bilo 1,12% više ulazaka nego 2004.g. Malogranični promet 2004.g. bio je 205% viši nego 2003.g.

Podaci o cestovnim prekograničnim ulascima putnika prema smjeru putovanja pokazuju da je 2004.g. bilo 0,74% manje ulazaka nego 2003.g. te da je 2004.g. bilo 0,24% više izlazaka nego 2003.g. U statističkim podacima koje su pružile slovenska i hrvatska tijela postoje određena odstupanja u broju prekograničnih ulazaka.

2.8. Ljudski potencijali

2.8.1. Tržište rada

U socijalističkim vremenima težilo se punoj zaposlenosti, što je za posljedicu imalo visoki udio radne snage, a posebice među ženama. Mogućnosti za zapošljavanje smanjile su se zbog prijelaza na tržišno gospodarstvo, a nove mogućnosti za radna mjesta otvorile su se tek nedavno. Osim preustroja gospodarstva, ključni razlog nezaposlenosti niska je razina obrazovanosti stanovništva (posebno u rubnim područjima) i nepodudarnost u sastavu slobodnih radnih mjesta i stručne spreme (obrazovanja) tražitelja posla. Zbog manjka radnih mjesta za visoko obrazovane ljude u nekim rubnim područjima, ta područja gube svoje ljudske potencijale i kapacitete. Regionalna raspodjela nezaposlenosti vrlo je neravnomjerna, s najvišom stopom nezaposlenosti u rubnim gradićima i ruralnom području, gdje nezaposlenost često uzrokuje ozbiljne društvene probleme. Također, unutar svakog područja puno ljudi putuje na posao iz sela i iz ruralnih zajednica u veće gradove. Najveći dio nezaposlenog stanovništva čine nekvalificirani radnici. Starija radna snaga često je teško zapošljiva i među njom je prisutna visoka stopa nezaposlenosti. Stopa nezaposlenosti također je prilično visoka među mladima.

Činjenica je da se radna mjesta uglavnom otvaraju u središnjim gradovima, a ne u rubnim područjima. Prekogranične migracije radnika više nisu toliko važne koliko su prije bile, kao primjerice do 1991. u slovensko-hrvatskom graničnom području. Nakon odcjepljenja Slovenije i Hrvatske od bivše Jugoslavije, migracije su se drastično smanjile zbog novih administrativnih granica i opće gospodarske recesije. Nisu raspoloživi točni podaci o broju svakodnevnih prekograničnih migranata.

Samozapošljavanje je jedan od odgovora aktivnog stanovništva na poteškoće pri zapošljavanju. U polovici zajednica ovaj je udio veći od slovenskog prosjeka u koji pripada samo jedna od najugroženijih zajednica (Črenšovci). U ostale tri zajednice s najvišom stopom nezaposlenosti ljudi se rijetko odlučuju na samozapošljavanje.

Tablica 15: Aktivno stanovništvo i struktura zaposlenosti prema stupnju obrazovanja

SLOVENIJA ¹ (2002.)	Aktivno	Bez osnovne	Osnovna	Srednja škola	Fakultet
--------------------------------	---------	-------------	---------	---------------	----------

	stanovništvo (%)	škole	škola		
	Σ				
Pomurje	(2004.) 53,0	2,2	24,3	65,4	13,9
Podravje	51,6	2,1	13,3	69,4	19,3
Savinjska	54,9	2,5	18,7	73,9	18,5
Zasavsko	47,0				
Spodnjeposavska	53,8	3,0	17,7	77,6	17,4
Jugovzhodna Slovenija	58,5	4,7	21,0	78,6	19,9
Notranjsko-kraška					
Obalno-kraška	59,0	2,9	20,2	80,5	21,5
Osrednjeslovenska	56,4	1,8	14,0	73,5	22,1
	60,9	/	12,5	61,8	25,7
CROATIA² (2004.)	Aktivno stanovništvo (%)	Osnovna škola i bez osnovne škole			
Međimurska	37,6		26,7	58,8	14,5
Zagrebačka	29,1		22,1	59,6	18,3
Krapinsko-zagorska	30,6		25,6	58,4	16,0
Karlovačka	35,4		21,0	59,5	19,5
Varaždinska	38,7		24,6	59,1	16,3
Primorsko-goranska	41,9		15,5	61,2	23,3
Istarska	41,5		20,3	59,0	20,7
Grad Zagreb	45,71		24,9	52,0	23,1

Izvor: ¹ Podaci Ureda za statistiku RS (2002.), ² Podaci Državnog zavoda za statistiku RH (2004.)

Tablica 16: Struktura nezaposlenosti prema spolu, starosti i stupnju obrazovanja nezaposlenih

SLOVENIJA ¹ (2005.)	Stopa nezaposlenosti (%)	Muška rci	Žene	Starosna skupina			Obrazovanje		
				15-24	25-49	+50	Osnovna škola i bez osnovne škole	Srednja škola	Fakultet
Pomurje	17,1	53,7	46,3	24,5	54,3	21,2	43,8	53,6	2,5
Podravje	13,5	45,4	54,6	18,8	57,8	23,4	31,7	64,5	3,4
Savinjska	12,7	55,7	44,3	23,2	54,7	22,1	33,3	62,8	3,9
Spodnjeposavska	11,5	44,5	55,5	19,0	56,8	24,2	36,8	58,7	4,4
Jugovzhodna Slovenija	8,8	46,6	53,4	19,1	57,3	23,6	45,3	50,8	3,9
Notranjsko-kraška									
Obalno-kraška	7,9	45,8	54,2	21,5	54,3	24,2	34,0	59,2	6,8
Osrednjeslovenska	7,5	49,4	50,6	20,5	28,0	21,5	32,1	61,7	6,2

HRVATSKA ² (2005.)	Stopa nezaposlenosti (%)	Muškarci	Žene	Starosna skupina			Obrazovanje			
				15-24	25-49	+50	Bez osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Fakultet
Međimurska	12,8	43,4	56,6	34,4	52,0	13,6	21,5	24,4	50,8	3,3
Zagrebačka	12,7	42,4	57,6	26,2	56,5	17,3	5,8	30,2	58,8	5,2
Krapinsko-zagorska	11,1	47,3	52,7	27,5	54,5	18,0	11,1	30,3	55,5	3,1
Karlovačka	25,6	41,3	58,7	18,7	61,2	20,1	10,7	36,4	48,8	4,1
Varaždinska	14,3	48,4	51,6	29,3	56,0	14,7	9,3	29,7	56,3	4,6
Primorsko-goranska	14,4	38,5	61,5	21,7	59,6	18,7	6,8	19,5	62,0	11,7
Istarska	9,0	37,4	62,6	17,7	61,0	21,3	4,7	30,0	56,1	9,2
Grad Zagreb	13,6	39,6	60,4	20,0	52,80	27,2	3,6	18,1	65,0	13,3

Izvor: ¹ Podaci Ureda za statistiku RS, ² Podaci Državnog zavoda za statistiku RH * podaci uključuju stanovništvo bez završene osnovne škole (bez škole) i stanovništvo s nezavršenom osnovnom školom (tj. učenici koji su djelomično završili osnovnu školu, npr. samo neke razrede)

Na temelju statističkih podataka iz Slovenije (2005.) i Hrvatske (2005.), većina je stanovništva iz programskog područja zaposlena u uslužnim djelatnostima. Druga po broju zaposlenih je industrija, a kod poljoprivrede postoje velike razlike, usporedimo li Sloveniju i Hrvatsku. U nekima od hrvatskih prihvatljivih područja čak je 25% stanovništva zaposleno u djelatnosti poljoprivrede, dok ih je u Sloveniji najviše u Pomurju i to 2,9 %.

2.8.2. Obrazovanje

Obrazovni sustav u pograničnom je području dobro razvijen kada se radi o osnovnim i srednjim školama (stručne škole, gimnazije). Skoro u svim regionalnim centrima postoje srednje škole. Statistika obrazovne strukture nezaposlenih pokazuje veliku potražnju za stručnim obrazovanjem prilagođenim zahtjevima tržišta rada i trendovima suvremenoga industrijskog i poslovnog razvoja. Glavni sveučilišni centri su Maribor, Ljubljana, Zagreb i Rijeka. Djelatnost istraživanja i razvoja najčešće je prisutna u glavnim urbanim područjima i još uvijek je prilično snažna u nekim područjima osnovnog istraživanja. Mogućnosti za primijenjeno istraživanje znatno su manje zbog smanjenoga ulaganja sredstava tvrtki u te svrhe. Najvažniji problemi su: niska obrazovna i stručna struktura stanovništva, odliv mozgova u glavne gradove i izvan područja, male mogućnosti cjeloživotnog obrazovanja.

Stanovništvo zajednica uz slovensko-hrvatsku granicu nižeg je obrazovanja od stanovništva Slovenije. To se može objasniti visokim udjelom ljudi kojih su zaposleni u primarnim i sekundarnim gospodarskim djelatnostima u tom području. Ako usporedimo strukturu stanovništva po obrazovanju, vidljivo je da je 2002.g. 51,9 posto stanovnika u području slovensko-hrvatske granice imalo srednjoškolsko obrazovanje, što je 2,2 posto manje od prosjeka Slovenije. Udio stanovnika s osnovnom školom, u usporedbi sa slovenskim prosjekom, viši je za 4,5 posto, dok je udio stanovnika s visokim obrazovanjem niži za 2,3 posto u usporedbi sa slovenskim prosjekom.

Tablica 17: Stupanj obrazovanosti stanovništva (%)

SLOVENIJA ¹ (2005.)	Osnovna škola i bez osnovne škole	Srednja škola	Fakultet, magisterij, doktorat
Pomurje	41,5	53,8	4,7
Podravje	27,5	63,4	9,1
Savinjska	31,1	62,0	6,9
Spodnjeposavska	35,1	58,3	6,6
Jugovzhodna Slovenija	35,4	56,0	8,6
Notranjsko-kraška			
Obalno-kraška	34,1	57,0	8,9
Osrednjeslovenska	25,0	64,1	10,9
	13,9	57,9	28,2
HRVATSKA ² (2001.)	*		
Međimurska	48,3	45,2	6,6
Zagrebačka	43,6	48,5	7,9
Krapinsko-zagorska	43,6	48,5	7,9
Karlovačka	47,3	44,1	8,7
Varaždinska	46,0	45,6	8,4
Primorsko-goranska	30,2	54,4	15,3
Istarska	36,9	50,5	12,6
Grad Zagreb	24,6	52,5	22,9

Izvor: ¹ Podaci Ureda za statistiku RS, ² Podaci Državnog zavoda za statistiku RH * podaci uključuju stanovništvo bez završene osnovne škole (bez škole) i stanovništvo s nezavršenom osnovnom školom (tj. učenici koji su djelomično završili osnovnu školu, npr. samo neke razrede).

2.9. Istraživanje, razvoj i inovacije

Istraživanje i razvoj na relativno je niskoj razini u području suradnje. Istraživačke institucije često su povezane s hijerarhijom visokog obrazovanja, stoga se veliki znanstveno-istraživački centri u pograničnom području mogu naći samo u Rijeci i Mariboru kao dijelovi tamošnjih Sveučilišta. Nema značajnog istraživanja u privatnom sektoru zbog toga što istraživači u privatnom sektoru nemaju prikladnu opremu niti upotrebljavaju svu svoju stručnost. Tvrtke čije je istraživanje i razvoj na visokoj razini obično su multinacionalne kompanije, koje zadržavaju te podatke unutar kompanije. Stoga postoji velika potreba za istraživačko-tehnološkim centrima u programskom području. Visokotehnološke industrije nisu dobro razvijene u tom području, a problemi su i nedovoljno stvaranje klastera i umrežavanje takvih industrija. Međutim, postoje potencijali i planovi za inicijative u istraživanju i proizvodnji novih materijala i novih tehnologija u odnosnom području, povezani također s potencijalima održivih energija iz obnovljivih izvora.

2.10. Kultura

Programske regije bogate su raznovrsnim kulturnim potencijalom. U nekim prekograničnim područjima s obje strane granice možemo naći slične obrasce kulturnih krajolika i elemente različitih tradicija. Smještaj programskog područja u područje dodira tri jezika i kulture nudi posebno obećavajući potencijal u širokom polju kulturnih aspekata. U programskom području nalazimo značajne manjine iz odnosnih susjednih zemalja. Te manjine imaju utemeljenu institucionalnu pozadinu, kulturne organizacije i dvojezično i manjinsko obrazovanje, što je povoljno za kulturnu razmjenu.

U programskom području nalazimo i mnoge zanimljive objekte kulturne baštine. Važan pokretač u vrednovanju kulturnog potencijala je turizam, ali njegovo je uključivanje u turističku ponudu još uvijek na niskoj razini. Trebalo bi uložiti posebne napore u promicanje kulturne baštine u većim gradovima i kroz turističke centre. Mnoga kulturna djelovanja i tradicionalna događanja odvijaju se u većim gradovima, ali i u ruralnim naseljima u cjelokupnom području. Tradicija kulturne suradnje prisutna je između gradova i općina uz granice. Unutar administrativnih regija i županija djeluju brojna društvena i kulturno-umjetnička društva.

Romi su autohtoni narod u cijeloj programskoj regiji. U Sloveniji se nalaze u Pomurju, Podravju i Jugovzhodnoj Sloveniji, a u Hrvatskoj u Međimurskoj županiji. Njihov način života još uvijek je vrlo tradicionalan, iako u Sloveniji njihova uloga u lokalnim zajednicama postupno postaje sve aktivnija.

2.11. Lokalni i regionalni razvoj

Regionalni razvojni centri igraju ključnu ulogu u gospodarskom preustroju cijelog programskog područja kroz bolju suradnju privatnog i javnog sektora. To se postiže kroz promicanje, vođenje i povezivanje održivog poslovnog i tehnološkog razvoja te pridonosi postizanju višeg životnog standarda. Sve je ovo moguće samo bliskom suradnjom svih ključnih igrača na regionalnoj razini: općina, lokalnih razvojnih agencija, institucija, neovisnih organizacija, kao što su obrtničke i/ili trgovačke komore, centara za poduzetništvo, poslovnih inkubatora i tvrtki, kao pokretačke sile

gospodarskog razvoja. U prošlim je godinama ojačano partnerstvo između ovih organizacija te su poticani njihovi kapaciteti za razvijanje i provođenje projekata.

Na primjer, bliska povezanost razvojnih agencija, lokalne zajednice i drugih ključnih igrača u Sloveniji najbolje je vidljiva u pripremi i provedbi strategije regionalnog razvoja; suradnji u raznim projektima na lokalnoj, regionalnoj, državnoj i prekograničnoj razini i aktivnosti u vezi s lokalnim razvojem i razvojem malih i srednjih poduzeća.

U Hrvatskoj je 6 županija, od ukupno 7 u programskom području, osnovalo Razvojnu agenciju (sve osim Karlovačke županije), s ciljem potpore koordinaciji oblikovanja strategije i razvoja projekata u županijama i usmjeravanja na potrebe i prednosti određene županije. Ove agencije, u najviše slučajeva, predstavlja vrlo visoko obrazovano i vješto osoblje te kao takve zauzimaju ključnu ulogu u regionalnom razvoju. Ove agencije također su vrlo aktivne u području prekogranične suradnje (CBC) i već su korisnici projekata prethodnih programa prekogranične suradnje. Hrvatska je u ovom trenutku u procesu donošenja zakona o regionalnom razvoju, zajedno sa Strategijom regionalnog razvoja koja je već pripremljena. Nadalje, važno je naglasiti da se ovaj Operativni program bavi značajnim pitanjem apsorpcijske sposobnosti raspoloživih sredstava prekograničnog financiranja, posebno u Hrvatskoj gdje su prošlih nekoliko godina vidljivi nedostatni upravljački kapaciteti za prekograničnu suradnju.

2.12. Informacijska i komunikacijska tehnologija

Pokrivenost telefonskom mrežom u programskom je području ispod zapadnoeuropskog standarda. U rubnim područjima uz granice pokrivenost telefonskom mrežom općenito je ispod nacionalnog prosjeka za obje države unutar ovoga programa. Međutim, područje suradnje pokriveno je mobilnom mrežom. Potrebno je naglasiti javni pristup Internetu (u školama, javnim centrima itd.). Uvođenje širokopojsnih veza nudi mogućnost poticanja kontakata stanovništva s obje strane granice.

U Sloveniji je u porastu pristup Internetu i korištenje Interneta. U prvom tromjesečju 2005.g., 48% kućanstava u cijeloj Sloveniji imalo je pristup Internetu; Internet je redovito koristilo 50% građana Slovenije u dobi od 10-74 godine. 61% kućanstava posjedovalo je najmanje jedno osobno računalo a 87% kućanstava posjedovalo je najmanje jedan mobilni telefon.

Na temelju podataka iz prosinca 2004.g., 39% stanovništva (15+) u Hrvatskoj imalo je pristup Internetu, a 35% njih (1,215.000 osoba) koristi Internet najmanje jednom mjesečno. 47% kućanstava imalo je osobno računalo a 6% imalo je laptop.

Postoje mnoge mogućnosti poboljšanja pristupa i povećanja korištenja suvremenih informacijskih i komunikacijskih tehnologija u programskom području.

3. Analiza snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji (SWOT)

Analiza snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji temelji se na analizi programskog područja, na dosadašnjem iskustvu u provedbi prekograničnih inicijativa programa PHARE-a i Programa za susjedstvo, kao i na radionicama s predstavnicima na državnoj i regionalnoj/lokalnoj razini koje su se održavale u obje države tijekom postupka izrade programa.

Ovo je **sažetak analize snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji, koji donosi glavne zajedničke potencijale i probleme prekogranične regije**. Njima će se baviti ovaj program kroz djelovanja uklopljena u razvojnu strategiju. Ostala pitanja izvan opsega ovog programa, a koja također izravno ili neizravno utječu na prekograničnu regiju i suradnju, mogu se obuhvatiti drugim financijskim instrumentima EU-a i na nacionalnoj razini.

ZEMLJOPIS, INFRASTRUKTURA			
Snaga	<ul style="list-style-type: none"> + Prekogranična regija ima dobar geopolitički položaj (središnji položaj između istoka i zapada: prometni koridor 5; Jadransko more: dvije pomorske luke Koper i Rijeka), prijeko potrebne za trgovinu i poslovne veze srednje Europe i svijeta morskim putem) 	Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> - Prirodne prepreke u krškim i planinskim dijelovima područja - Visoka razina sezonskog korištenja infrastrukture, s najvišim pritiskom na obalna područja - Nedovoljan razvoj upravljanja otpadnim vodama
Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> + Članstvo u EU-u olakšat će nove mogućnosti za prekograničnu suradnju + Razvoj prometne infrastrukture + Razvoj alternativnih izvora energije (vjetar, voda, sunce) 	Prijetnje	<ul style="list-style-type: none"> - Vanjska Shengen granica EU-a pooštrit će režim prelaska granice
PRIRODA I OKOLIŠ			
Snaga	<ul style="list-style-type: none"> + Bogati vodni potencijal (toplinske, površinske i podzemne vode) i velika šumska područja u dobrom stanju + Visoka razina biološke raznovrsnosti u obalnim zemljama, krškim područjima, planinskim regijama i poplavnim nizinama uz rijeke + Veliki broj vrijednih pejzažnih prostora i prirodnih područja podobno je za zaštitu ili je već zaštićeno + Ekološki uzgojeni poljoprivredni proizvodi 	Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> - Osjetljivost vodnih potencijala u tom području, osobito u kršu (Slovenija i Hrvatska) - Intenzivna poljoprivredna industrija (u poljima) šteti biološkoj raznovrsnosti i uzrokuje zagađenje podzemnih voda - Nedostatan upravljanje otpadnim vodama (uz rijeke) i upravljanje otpadom - Niska razina ekološke svijesti stanovništva - Proces razminiranja u područjima, koja su bila zahvaćena nedavnih ratnim događanjima, još nije gotov (Karlovačka županija)
Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> + Razvoj zajedničkih ekoloških normi i nadzornih aktivnosti + Vrednovanje prirodnog i kulturnog potencijala te zajednička zaštita i (daljnji) razvoj + Razvoj integrirane politike i sustava upravljanja otpadom i otpadnim vodama + Poticanje ekološki i biološki valjane proizvodne tehnike 	Prijetnje	<ul style="list-style-type: none"> - Negativan utjecaj na okoliš zbog pojačanog turističkog razvoja bez odgovarajućeg upravljanja posjetiteljima, intenziviranje poljoprivrede uz manjak infrastrukture za otpad i otpadne vode - Propadanje prirodnog okoliša zbog zagađenja i manjka strateškog pristupa upotrebi prirodnih bogatstava
DEMOGRAFIJA, LJUDSKI POTENCIJALI, OBRAZOVANJE I TRŽIŠTE RADA			
Snaga	<ul style="list-style-type: none"> + Suradnja između udruga civilnog društva (vatrogasne brigade, kultura, itd.) + Sredstva kulturnog potencijala ručne izrade i visoke intrinzične vrijednosti + Dobro razvijen (naslijeđen je sličan i relativno usporediv) sustav obrazovanja i obuke 	Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> - Raseljavanje stanovništva iz ruralnih područja i odliv mozgova prema glavnim gradovima i iz regije - Nedovoljne mogućnosti za zapošljavanje i visoka stopa nezaposlenosti ljudi u ruralnim prostorima i starije radne snage - Mali broj visoko obrazovanih stanovnika - Niska obrazovna i kvalifikacijska struktura stanovništva - Mali broj institucija za doživotno obrazovanje - Migracija uglavnom mlađeg stanovništva iz ruralnih i pograničnih područja u gradove

Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> + Prekogranične mogućnosti za zapošljavanje (poljoprivreda, građevina, turizam) + Zajednički razvoj programa (stručne) obuke prilagođenih potrebama tržišta rada + Socijalna uključenost zapostavljenih skupina i razvoj jednakih mogućnosti posebice u ruralnim prostorima + Poticanje zanimanja za obuku i zapošljavanje 	Prijetnje	<ul style="list-style-type: none"> - Nepovoljna demografska kretanja (starenje stanovništva, pad broja stanovnika u rubnim područjima) - Daljnja emigracija obrazovanih ljudi u druge regije - Zatvaranje granice za razmjenu radne snage
KULTURA			
Snage	<ul style="list-style-type: none"> + Bogati kulturni potencijali i raznolikost kulturnih običaja + Visoka razina kulturne suradnje u programskoj regiji + Tradicija sustavnog planiranja i povezivanja kulturne baštine i prirode + Multikulturalno područje 	Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatna zaštita, rasipanje i neodgovarajuće korištenje kulturnih potencijala - Nedovoljno uključivanje kulture i kulturnih potencijala u teritorijalni i gospodarski razvoj - Slabo promicanje kulturne baštine u velikim gradovima i kroz turističke centre
Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> + Čuvanje i revitalizacija zajedničkih kulturnih potencijala + Uključenje kulture i kulturnih potencijala u razvoj i marketing turističke ponude + Poticanje pokretljivosti umjetnika i kulturnih razmjena + Mogućnost izraza kulturnog identiteta + Uključivanje očuvanja kulturne baštine u identitet prekograničnog teritorija + Razvoj novih kulturnih usluga (integriranje baštine s zanatom, turizmom, itd.) + Prenamjena stare vojne infrastrukture u muzeje ili mjesta kulturnih događanja 	Prijetnje	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturna asimilacija etničkih manjina može smanjiti kulturološku raznolikost - Nedovoljan marketing širih kulturnih potencijala, ne samo iznimnih primjeraka baštine - Očuvanje kulturnih potencijala koji nisu uključeni u prikladne strategije upravljanja i razvoja
TURISTIČKI I RURALNI RAZVOJ			
Snage	<ul style="list-style-type: none"> + Dobri prirodni izvori (izvori termalne vode, privlačna morska obala, gorja, zaštićena područja, itd.) i kulturna sredstva (kulturni potencijali, kulturni događaji, itd.) za turistički razvoj + Definirane zajedničke turističke zone + Dobro razvijene pojedinačne grane turizma (toplički turizam, riječni turizam, lov, planinarenje, konjički turizam, itd.) + Postojeća zaštićena područja kojima se upravlja na održiv način + Postojanje raznolikih lokalnih poljoprivrednih proizvoda svojstvenih ovom području + Održavanje tradicionalnog znanja na selu + Mnoštvo nacionalnih parkova i parkova prirode + Seoski turizam kao jedna od dobro razvijenih zasebnih grana turizma 	Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> - Slaba turistička infrastruktura u neobalnim i planinskim područjima - Manjak zajedničke turističke ponude i zajedničkog marketinga - Sezonska priroda turističke djelatnosti, s iznimkom toplica, kao i nedostatna radna snaga u nekim dijelovima pograničnog područja (posebno na obali) - Loša proizvodnja i marketing poljoprivrednih proizvoda - Slaba prekogranična suradnja među vlasnicima poljoprivrednih dobara u ruralnom i poljoprivrednom razvoju - Manjak kvalificiranih radnika u turizmu (konobari, kuhari...) - Proces deminiranja u područjima koja su bila zahvaćena nedavnim ratnim događanjima još nije gotov (Karlovačka županija) - Vlasnička struktura posjeda još nije potpuno jasna - Niska razina marketinga turističkih potencijala - Manjak visokostandardnih smještajnih kapaciteta - Manjak razmjene informacija unutar turističke djelatnosti i suradnje u marketingu
Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> + Održivi razvoj turizma na temelju prirodnih i kulturnih sredstava ovoga područja (posebice eko-turizma, kulturnog turizma, seoskog turizma, wellness i zdravstvenog turizma, riječnog turizma) + Zajednički razvoj, upravljanje i marketing prekograničnih turističkih odredišta i integrirana turistička ponuda na temelju prirode i kulture + Razvoj nužne turističke infrastrukture, posebno javne infrastrukture + Stvaranje različitih turističkih ponuda i tržišta s ciljem produljenja turističke sezone + Združeno djelovanje u izgradnji prekograničnih regionalnih identiteta i stvaranju prekograničnih turističkih zona + Razvoj različite poljoprivredne proizvodnje i stvaranje alternativnih izvora prihoda + Razvoj zajedničkih poljoprivrednih programa, zajedničkih zaštitnih znakova i jedinstvenog marketinga 	Prijetnje	<ul style="list-style-type: none"> - Neplaniran razvoj sektora i nevezanih usluga - Neodrživ turistički razvoj može oštetiti okoliš, kao i prirodna i kulturna sredstva na kojima se turizam temelji - Nepoželjna prilagodba poljoprivrede tržišnom gospodarstvu i zajedničkom tržištu EU-a - Obrasli krajolik
GOSPODARSTVO			

Snage	<ul style="list-style-type: none"> + Dugogodišnja gospodarska suradnja + Upoznatost s jezikom i mentalitetom čini zajedničko poslovanje lakšim + Visoka razina gospodarske aktivnosti + Mala i srednja poduzeća dobro predstavljena na tržištu + Prisutnost europskih vodećih tvrtki u programskom području + Izvozne grane, na primjer brodogradnja, proizvodnja mliječnih proizvoda i mesnih prerađevina, kamenolomi, drvna industrija, pojedinačna proizvodnja kvalitetnih vina i prehrambenih proizvoda 	Slabosti <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatna poslovna infrastruktura (loša cestovna povezanost, nekvalitetna opskrba električnom energijom u udaljenim područjima, administrativne prepreke, obrazovni programi i informacije itd.) - Nedovoljan poduzetnički duh - Nedovoljno inovacija u tehnologiji, popraćeno slabom suradnjom između poslovnog sektora i razvojno-istraživačkih institucija - Nedovoljna komunikacija među različitim industrijskim sektorima i unutar njih, kao i niska razina izvozne usmjerenosti industrije u odnosnom području - Premalo struktura za razvoj međuregionalnog gospodarstva - Nedovoljno mogućnosti financiranja za mala i srednja poduzeća s neprikladnim programom podrške poslovanju malih i srednjih poduzeća, kao i većih poduzeća - Privatizacija još nije potpuno završena i struktura vlasništva još je uvijek prilično komplicirana, a tu je i preustroj tradicionalnih industrija - Koncentracija industrijskog potencijala u urbanim područjima - Niska razina upravljačkog znanja među poljoprivrednicima, s visokim udjelom poljoprivrednika kojima to nije glavna djelatnost
Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> + Zemljopisni položaj dobra je prilika za zajedničko privlačenje stranih ulagača + Njegovanje postojeće suradnje među malim i srednjim poduzećima i turističkim organizacijama (integrirani marketing, umrežavanje, stvaranje klastera) + Razvoj odgovarajućih usluga potpore malim i srednjim poduzećima i druge infrastrukture za podršku poslovanju + Razmjena informacija i iskustava s poduzetnicima o potencijalnom tržištu EU-a + Prepoznavanje i razvoj prekograničnih klastera i mreža malih i srednjih poduzeća + Poticanje suradnje između poslovnog sektora i primijenjeno istraživanja u cilju razvoja i primjene novih tehnologija + Prenamjena stare vojne infrastrukture u poslovne centre 	Prijetnje <ul style="list-style-type: none"> - Neodgovarajuće usklađivanje nacionalnog zakonodavstva (upravni, porezni sustav) potkopava razvoj sektora malog i srednjeg poduzetništva - S rastućim cijenama rada međunarodne bi se tvrtke mogle preseliti u druge svjetske regije - Uvjeti vanjske granice EU-a povećaju transakcijski trošak - Apsorpcijska sposobnost može ograničiti mogućnost potpunog iskorištavanja raspoloživih sredstava iz razvojnog financiranja - Nedovoljna stopa i razina fiskalne decentralizacije (Hrvatska) - „Pošast“ sivog gospodarstva i sivog tržišta
SUŽIVOT NA VANJSKOJ GRANICI EU-a		
Snage	<ul style="list-style-type: none"> + Tradicija multikulturalnih veza (jezik, obitelj, gospodarstvo) + Pozitivno iskustvo s prekograničnom suradnjom unutar INTERREG-a/Programa za susjedstvo + Iskustvo s usklađivanjem i provedbom europskog zakonodavstva slovenske strane 	Slabosti <ul style="list-style-type: none"> - Pogranična područja smještena su na periferiji (nepovoljno za razvoj) - Nedostatno znanje o mehanizmima financiranja za prekograničnu suradnju i upravljački kapaciteti za te mehanizme - Pravni okviri često su prepreka prekograničnoj suradnji
Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> + Zajedničke inicijative za poboljšanje temeljnog pravnog okvira prekogranične suradnje + Poboljšanje kapaciteta za prekograničnu suradnju i regionalni razvoj unutar mehanizama financiranja iz fondova EU-a + Poboljšanje mogućnosti prekograničnog pristupa zdravstvenim, društvenim, obrazovnim i kulturnim sadržajima i uslugama + Razmjena doživljaja, znanja i iskustva u regionalnom razvoju 	Prijetnje <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatna apsorpcijska sposobnost za raspoloživa sredstva financiranja prekogranične suradnje - Kasni pristup Hrvatske EU-u

4. PROGRAMSKA STRATEGIJA

4.1. Strateške pretpostavke

Glavni cilj Operativnog programa prekogranične suradnje Slovenija – Hrvatska 2007.-2013. stvaranje je dinamičnog prekograničnog područja s intenzivnom interakcijom između razvojnih aktera i njihovih dionika na oba prekogranična područja, prema unaprijed definiranim zajedničkim ciljevima.

Strategija operativnog plana izgrađena je na nekoliko glavnih strateških pretpostavki, onih općenite prirode (šire pretpostavke) i onih užih, regionalnih pretpostavki.

Opće pretpostavke programa su:

- Proces globalizacije koji predstavlja nove izazove (na primjer razvoj novih tehnologija, inovativnost, povećanje znanja);
- Globalno natjecanje koje zahtijeva stalno unapređivanje usluga i troškovnu učinkovitost;
- Globalno zagađenje okoliša i, sukladno tome, potreba poduzimanja mjera opreza za očuvanje prirodnih bogatstava;
- Namjera je EU-a postati najkonkurentnije gospodarstvo do 2010., pridržavanjem Lisabonske strategije, a istovremeno zaštititi okoliš i pridržavati se strategije iz Gothenburga;
- Politika proširenja EU i status Hrvatske kao zemlje kandidatkinje.

EU također naglašava važnost prekogranične suradnje regija koje su podijeljene državnim granicama. Gospodarski razvoj, vodno gospodarstvo i zaštitu okoliša EU navodi kao polja suradnje koja zahtijevaju *“usredotočen i integriran pristup koji nadilazi državne granice”* (Priopćenje Komisije: *Kohezijska politika kao potpora rastu i zapošljavanju: Strateške smjernice Zajednice, 2007.-2013., str. 31*).

Analize stanja i SWOT analiza prekograničnog područja identificirale su brojna potencionalna područja intervencije koja bi bila od pomoći u olakšavanju razvoja životne i integrirane regije. Područja suradnje koja pokazuju najveći potencijal za prekograničnu suradnju su ekonomske aktivnosti (pogotovo turizam) i zaštita okoliša. Slijedom toga, ova dva područja su odabrana za središnju točku programa i određeni su kao prioriteti ove intervencije.

Analiza pokazuje da, iako postoji dobro razvijena turistička ponuda, prirodni i kulturni potencijali i određena razina strategije, potreban je jači zajednički pristup programskom području kako bi se postigli bolji rezultati. Pun potencijal područja može se iskoristiti samo udruživanjem snaga i stvaranjem zajedničke strategije i ponude, koja će stvoriti posebno, zdravo i bogato područje s cvatućim gospodarstvom i visokorazvijenim ekološkim normama.

4.2. Osnovna načela

Program se provodi u skladu sa sljedećim načelima:

- Doprinos dostizanju ciljeva lisabonske politike, politike iz Gothenburga i vanjske politike EU-a, kao i ciljeva vanjske politike prikladnih prekograničnom kontekstu;

Upotreba unutarnjih potencijala prekograničnog područja i jačanje teritorijalnog identiteta programskog područja;

- Upotreba načela koncentracije: strateški interesi u pojedinačnim sektorima i geografskim područjima, koji su zajednički na obje strane granice i možda predstavljaju konkurentsku prednost prekogranične regije;

- Podupiranje projekata s naglašenom prekograničnom komponentom, koji stvaraju dodatnu vrijednost;
- Povezivanje s nacionalnim strategijama razvoja bez preklapanja s drugim nacionalnim razvojnim programima;
- Promoviranje projekata koji se bave pitanjima javnog i/ili općeg interesa;
- Povećanje apsorpcijske sposobnosti prekogranične regije;
- Moguće uključivanje manjih projekata u veće, integrirane projekte;
- Upotreba fonda za male projekte kao financijskog instrumenta za podršku lokalnim inicijativama;
- Povećavanje sinergije s drugim programima i inicijativama EU-a;
- Promicanja inovativnosti (uvođenja novih metoda, pristupa, alata, sustava, modela, mehanizama, itd.);
- Umrežavanje i na projektnoj i na institucionalnoj razini, s ciljem dijeljenja i širenja informacija, znanja, kontakata, itd., ali i sklapanja novih (ne)formalnih partnerstava ili sporazuma o suradnji te pomoći drugima u traženju partnera;
- Sve bolja socijalna uključenost zapostavljenih skupina s obje strane granice;
- Poboljšanje zaštite okoliša i pridonosenje smanjenju klimatskih promjena.

Horizontalne politike EU-a predstavljaju temeljna načela EU-a te stoga moraju biti načela na kojima se razvijaju projekti pod ovim programom. Povrh toga, predlagače projekata potiče se na praćenje ciljeva horizontalnih politika EU-a u područjima jednakih mogućnosti i informacijskog društva.

4.3. Strateški cilj

Strateški je cilj Programa pružanje podrške i promicanje održivog razvoja cijelog prekograničnog područja između Slovenije i Hrvatske.

Strategija za postizanje programskog cilja je kako slijedi:

- A) Omogućiti stanovništvu i gospodarstvu prekograničnog područja iskorištavanje mogućnosti na tržišta EU-a;
- B) Omogućiti lokalnim i regionalnim čimbenicima da prekogranične izazove rješavaju zajednički s njihovim prekograničnim kolegama;
- C) Zajedničkim prekograničnim djelovanjem prevladati nedostatke u regionalnom razvoju uzrokovane državnim granicama;
- D) Podržati razvoj i promicanje prekograničnog područja i zajedničkog identiteta;
- E) Ulagati u ljude, boriti se protiv socijalne isključenosti i stvoriti povoljne životne uvjete.

Ciljevi će se postići povećanjem konkurentnosti ključnih sektora i podupiranjem suradnje među različitim sektorima (turizam, razvoj malih i srednjih poduzeća), kao i zaštitom prirode i okoliša te kulturne baštine za trajan održivi razvoj. Programsko područje ima vrlo važan geostrateški položaj te djeluje kao most između središnje, zapadne, i jugoistočne Europe. Zbog te uloge, programsko područje ima velike razvojne potencijale i može postati konkurentno na tržištima EU-a kao zajednički, orijentiran na budućnost, gospodarski i životni prostor.

Vizija je Programa učiniti prekogranično područje između Hrvatske i Slovenije konkurentnim područjem s održivim životnim uvjetima, područjem dobrobiti za njegove stanovnike, uzimajući u obzir potrebu za regionalnim razvojem zapostavljenih regija.

5. Obrazloženje odabranih prioriteta

Program se temelji na prilikama i ključnim potencijalima pograničnih područja, koji su prepoznati u razvoju turizma i poduzetništva, kao i očuvanju okoliša te prirodne i kulturne baštine. Uz navedeno, u planiranim operacijama ne bi trebalo zanemariti usmjeravanje određene pažnje na pitanja ekološkog utjecaja, jednakih mogućnosti i informacijskog društva (Horizontalna politika EU-a).

Prioriteti su odabrani s ciljem rješavanja problema utvrđenih temeljem društveno-gospodarske analize. Program se bavi onim problemima koji su prepoznati kao problemi EU te su izloženi u strategijama, politici i smjernicama. Stoga će provedba Programa pridonijeti postizanju ciljeva određenih u strategijama i dokumentima EU.

Program će do 2010. pridonositi postizanju glavnih ciljeva EU određenih u Lisabonskoj strategiji unapređujući gospodarsku konkurentnost pograničnog područja za postizanje održivog gospodarskog rasta i većeg zapošljavanja. U cilju ispunjavanja ovih ciljeva, Program će podržavati prekograničnu suradnju i umrežavanje poslovnih sektora za istraživanje i razvoj. Cilj je povećati inovativnost, prijenos znanja, stvaranje novih radnih mjesta, podržati poduzetništvo itd.

U prvom će prioritetu Program posebice podržavati zajedničku promociju tvrtki na tržištima EU, razvoj prateće infrastrukture malog i srednjeg poduzetništva, suradnju tvrtki s obrazovnim i istraživačkim organizacijama te poticati poduzetništvo i korištenje informatičke i komunikacijske tehnologije naročito među ruralnom i zapostavljenom skupinom stanovništva. Poseban naglasak stavljen je na očuvanje kulturne baštine i na poboljšanje turističkog sektora kao glavnih izvora prihoda korisničkih regija kroz integraciju i zajednički marketing turizma, kulture i poljoprivrednih proizvoda na obje strane granice.

Jačajući konkurentnost i gospodarsku i društvenu integraciju pograničnog područja, Program također slijedi Strateške smjernice kohezijske politike Zajednice za razdoblje 2007.-2013. (Komisija (2005)0299) u prekograničnoj suradnji. Gospodarski nerazmjer među pograničnim područjima može se reducirati spajanjem različitih sustava, kao što su prostorno planiranje i infrastruktura te zdravstvena i socijalna skrb. Program će naglasiti socijalnu komponentu integriranja društveno ugroženih grupa.

Štoviše, Program će promicati dobrosusjedske odnose između Slovenije i Hrvatske potičući stabilnost, sigurnost granica i blagostanje u obostranom interesu obiju država, kao što je navedeno u Uredbi Vijeća 1085/2006. kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (IPA – instrument za pomoć državama u pretpristupnom razdoblju). Program će težiti razvoju zajedničkih aktivnosti i učinkovitijeg pristupa rješavanju prekograničnih problema.

Program će također podržavati ciljeve iz Goeteburga promicanjem održivog upravljanja okolišem kroz prekogranične inicijative koje spadaju u drugi prioritet. Posebice, podržat će održivo korištenje prirodnih resursa, ekosenzibilizaciju u pograničnom području i razvoj zajedničkih aktivnosti za zaštitu prirode i okoliša.

Dobro očuvana priroda, velika bio-raznolikost i različitost krajolika, bogati životinjski i biljni život, razni tipovi staništa, različita geološka struktura, različitost reljefa, velika raznolikost kulturalnoga krajolika su karaktersitike programskoga područja koje nastojimo postići. Jedan od naših zadataka i kao odgovornost jest zaštita i očuvanje biljnih i životinjskih vrsta, njihovih staništa i vrijednih prirodnih oblika. Osnovni dokument EU politike zaštite prirode i bioraznolikosti jest Natura 2000.

Regije na slovensko-hrvatskoj granici na različitim su stupnjevima razvitka, ali se suočavaju s nekim zajedničkim izazovima vezanim posebice uz poboljšanje regionalne konkurentnosti i zapošljavanja investiranjem sredstava u poduzetništvo i znanje, infrastrukturu i kakvoću usluge, okoliš i očuvanje

prirode te stvaranjem povoljnih uvjeta za poduzetništvo i zapošljavanje. Sve ove teme bit će obuhvaćene preko prva dva prioriteta programa.

Posebna pažnja će se posvetiti morima obalnoga područja. Dva najspektakularnija fenomena posljednjih godina, kao što su to naftne mrlje i cvjetanje mora, pokazuju da obalne zajednice često pate od posljedica događaja na otvorenome moru koji su bez kontrole. Ljudska naselja su u obalnim zonama su stvorili jedinstvena forme ruralnoga i urbanoga okoliša, reflektirajući kulture temeljene na trgovini i većinom otvorene prema van. Nažalost, urbanizacija i uniformni poljoprivredni i industrijski razvoj je značajno smanjio biološku raznolikost kao i razne vrste kulturnoga pejzaža u mnogim dijelovima Europe.

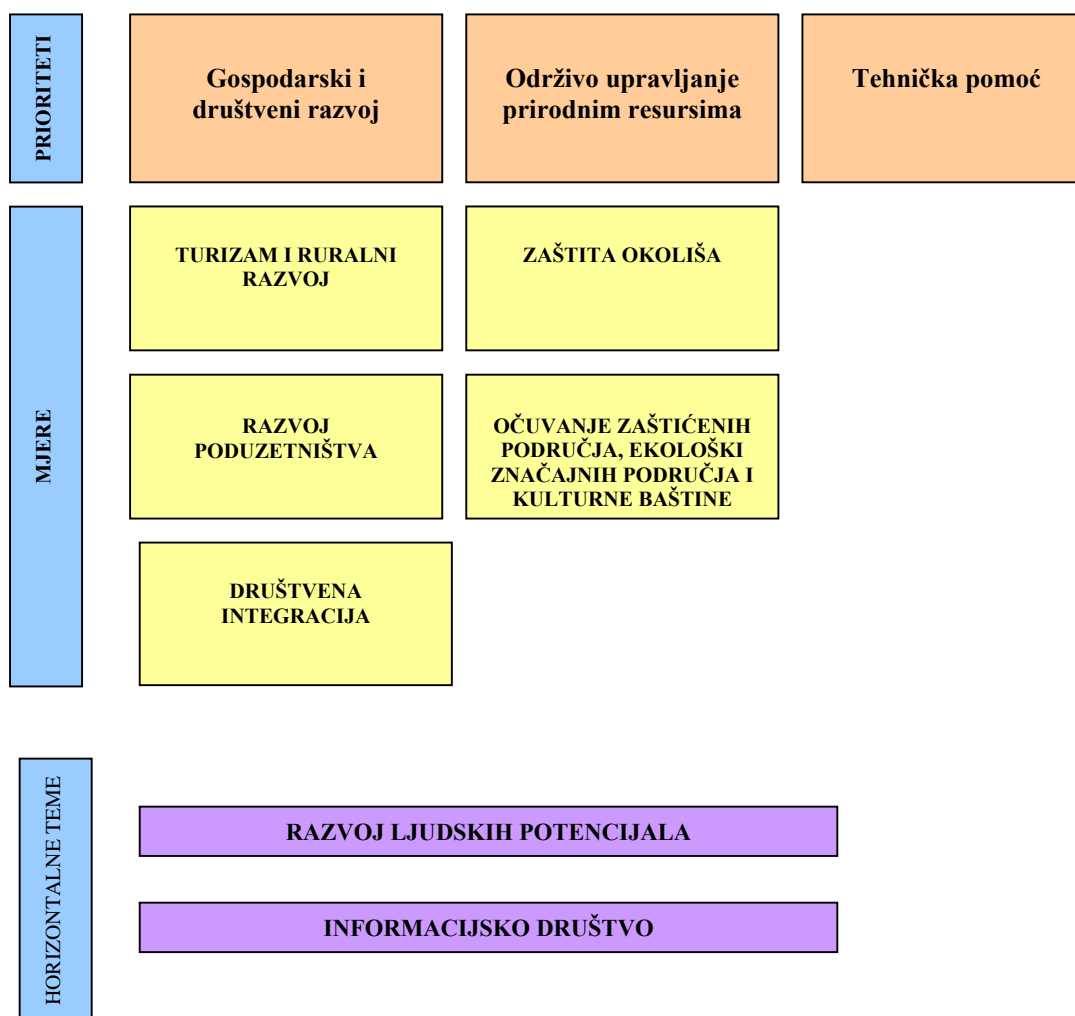
6. Opis prioriteta i mjera

Programski će se ciljevi postići podupiranjem određenih aktivnosti koje pridonose postizanju ciljeva pod prioritetima 1 i 2.

„Gospodarski i društveni razvoj“ fokusira se na potporu poduzetništvu kao i na poboljšanje turizma i ruralnog razvoja te kulturalne i društvene razmjene. „Održivo upravljanje prirodnim resursima“ fokusira se na podupiranje suradnje na području okoliša, zaštite prirodnih bogatstava i održivog razvoja, posebice zaštite okoliša i očuvanja i revitalizacije prirodnih dobara prekograničnog područja.

Tehnička pomoć usmjerena je na podupiranje brze i nesmetane provedbe Programa.

Grafikon 1: Prioriteti i mjere

Horizontalne teme Programa su *Razvoj ljudskih potencijala* i *Informacijsko društvo*. Ako bude potrebno, horizontalne teme će se do određenog stupnja integrirati u svaki tip aktivnosti.

I *Razvoj ljudskih potencijala* i *Informacijsko društvo* moraju biti shvaćeni kao horizontalni alat koji će podržavati postizanje prioriteta ciljeva. Razvoj ljudskih potencijala vezan je uz formalni ili neformalni tip obrazovanja ili obuke sudionika projekta (partneri, ciljne grupe). Program potiče

korištenje informacijske tehnologije u svrhu upravljanja i zaštite okoliša, očuvanja i revitalizacije prirode i kulture te u postavljanju i korištenju koordinacijskih mehanizama.

Programski pokazatelji

Pokazatelji predstavljeni u tablici odabrani su za mjerenje i nadziranje napretka i uspjeha u provedbi programa. Tablica 18 prikazuje predloženi popis pokazatelja rezultata i obuhvaća rezultate na programskoj razini.

Tablica 18: Pokazatelji na programskoj razini

Razina	Naziv	Šifra	Pokazatelj	Polazna vrijednost	Cilj
		Pokazatelji stupnja suradnje			
		42	Broj projekata koji poštuju dva od sljedećih kriterija: zajednički razvoj, zajednička provedba, zajednički odabir osoblja, zajedničko financiranje	0	70
		43	Broj projekata koji poštuju tri od sljedećih kriterija: zajednički razvoj, zajednička provedba, zajednički odabir osoblja, zajedničko financiranje	0	55
		44	Broj projekata koji poštuju četiri od sljedećih kriterija: zajednički razvoj, zajednička provedba, zajednički odabir osoblja, zajedničko financiranje	0	40
		Pokazatelji rezultata koji pokazuju prekograničnu suradnju			
	Operativni program Slovenija-Hrvatska	46	Broj projekata koji razvijaju zajedničku upotrebu infrastrukture	0	5
		47	Broj projekata koji razvijaju suradnju u području javne službe	0	20
		48	Broj projekata koji smanjuju izolaciju kroz poboljšanje pristupa prijevozu, informacijskim i komunikacijskim mrežama i uslugama	0	15
		49	Broj projekata koji potiču i unaprjeđuju zajedničku zaštitu i upravljanje okolišem	0	40
		50	Broj ljudi koji sudjeluje u zajedničkim aktivnostima obrazovanja ili obuke	0	200
				Ženski spol	Najmanje 50 %
			Broj projekata s dvojezičnim rezultatima	0	65
			Broj projekata koji aktivno uključuju žene i zapostavljene skupine ljudi	0	105
			Ukupan broj kreiranih radnih mjesta	0	50
			Ženski spol	Najmanje 50 %	

6.1. Gospodarski i društveni razvoj

Strateški ciljevi ovog prioriteta su:

- Poboljšati gospodarski rast i konkurentnost malog i srednjeg poduzetništva poticanjem prekogranične poslovne suradnje.
- Podupirati razvoj turizma kroz poboljšanu ponudu, bolju eksploataciju prirodnih i kulturnih dobara, kao i razvoj novih usluga i proizvoda, te sukladno tome stvoriti nove izvore zarade ruralnih područja.
- Poticati i podupirati razmjenu kulturnih i društvenih sadržaja poboljšavajući kvalitetu svakodnevnog života, usluga i razmjene podataka u programskom području.

Strateški ciljevi će se postići provođenjem triju mjera. Prva mjera – **Turizam i ruralni razvoj** – temelji se na prirodnom i kulturnom bogatstvu programskog područja i usmjerena je ka kreiranju prekograničnih turističkih odredišta, poticanju održivog turističkog razvoja i stvaranju alternativnih izvora zarade, posebice u ruralnim područjima. Druga mjera – **Razvoj poduzetništva** – usmjerena je na povećanje gospodarskog rasta i konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva, promovirajući poslovnu suradnju te neizravno povećavajući prekograničnu trgovinu. Treća mjera – **Poticanje kulturne i društvene razmjene** – cilja na prijenos znanja i iskustava, prilagođavanje i koordinaciju različitih kulturnih dobara, sustava i aktivnosti, važnih za svakodnevni život stanovnika i za razvoj programskog područja.

Predviđen prekogranični učinak:

- Snažan gospodarski rast i društveni razvoj u prekograničnom području, s rastućim brojem malih i srednjih poduzeća koja će osigurati dodatni broj radnih mjesta i smanjiti odljev obrazovane radne snage u gradove.

Specifični ciljevi

- Poticati održivi razvoj turizma temeljen na identitetu prekogranične regije i prirodnim i kulturnim bogatstvima, s ciljem produženja turističke sezone i stvaranja dodatnih i održivih izvora zarade lokalnom stanovništvu, posebice u ruralnim područjima;
- Promovirati poslovnu suradnju;
- Olakšati stvaranje zajedničkog kulturnog i društvenog prostora na području slovensko-hrvatske granice.

Utjecaj Prioriteta 1 očitovat će se u općem porastu kvalitete prekogranične suradnje u programskom području, koja se može mjeriti brojem inovativnih i novih prekograničnih inicijativa na lokalnoj i regionalnoj razini. Utjecaj će se također pokazati kroz gospodarsku i društvenu integraciju pograničnog područja, čija se uspješnost dugoročno može mjeriti stopom zapošljavanja i općenitim gospodarskim rastom programskog područja.

Tablica 19: Pokazatelji za Prioritet 1³

Broj novih prekograničnih turističkih usluga	10
Broj novih prekograničnih turističkih odredišta	25
Broj novih prirodnih i kulturalnih potencijala integriranih u održivu turističku ponudu	25
Broj projekata u području turizma i ruralnog razvoja	40
Broj projekata koji podržavaju suradnju između malih i srednjih poduzeća i organizacija za istraživanje i razvoj	25
Broj projekata koji utječu na povećanje prekogranične trgovine	20
Broj zajedničkih kulturalnih događaja koje podržava program	25

³ Polazna vrijednost za pokazatelje je 0.

Broj projekata koji povećavaju suradnju među udrugama civilnog društva	15
Kreirani poslovi / bruto	25
Udio žena	Najmanje 50%
Broj projekata vezano uz eko-efikasnosti energetske efikasnost, uporaba obnovljivih izvora energije	3
Broj regionalni inicijativa prekograničnih partnerstava za zajedničko upravljanje prirodnim izvorima, zeleni otkup, eko-efikasnost, eko-labeling, održivi promet, prekogranični javni promet	3

6.1.1. Turizam i ruralni razvoj

Kroz provedbu ove mjere program teži stabilnom gospodarskom napretku programskog područja spajanjem i integriranjem turističkih i poljoprivrednih proizvoda, koji su konkurentni na ostalim tržištima EU, i stvaranjem alternativnih izvora zarade. Promocija će odigrati važnu ulogu.

Turistički i ruralni razvoj jedna je od najvažnijih mjera ovog programa budući da programsko područje kao takvo ima dobre potencijale za gospodarski razvoj zbog njegovih prirodnih izvora i kulturnih dobara, već dobro razvijenih pojedinačnih turističkih grana i različitih lokalnih poljoprivrednih proizvoda tipičnih za to područje. U sklopu ove mjere, a u cilju postizanja cilja prioritetnog *Gospodarskog i društvenog razvoja*, planira se vršenje sljedećih aktivnosti:

- Razvoj i poboljšanje integriranih proizvoda i usluga u okviru različitih turističkih ponuda (ekoturizam, kulturni turizam, agroturizam, wellness i zdravstveni turizam, riječni turizam, itd);
- Revitalizacija i integracija kulturnog nasljeđa u turizmu;
- Unapređivanje zajedničkog marketinga i promocije turističkih i poljoprivrednih proizvoda i usluga;
- Poboljšanje rekreacijskih i malih projekata infrastrukture;
- Stvaranje i integracija prirodnih vrijednosti i zaštićenih područja prirode u turističku ponudu.

6.1.2. Razvoj poduzetništva

Razvoj poduzetništva je druga mjera predložena u okviru ovog prioriteta, čiji ciljevi osobito pridonose gospodarskom rastu i konkurentnosti programskog područja.

Prednost programskog područja je dugotrajna gospodarska suradnja obiju država, no srednjem i malom poduzetništvu nedostaje inovativnosti, usmjerenosti ka izvozu i zajedničkog promoviranja na tržištima EU, te je stoga ova vrsta aktivnosti posebice usmjerena na promicanje prekogranične poslovne suradnje malog i srednjeg poduzetništva te prekogranične trgovine.

Da bi se postigao cilj prioritetnog *Gospodarskog i društvenog razvoja*, u sklopu ove mjere izvršit će se sljedeće aktivnosti:

- Razvoj potpornih usluga malog i srednjeg poduzetništva za bolju međusobnu poslovnu suradnju i zajednički marketing;
- Razvoj suradnje između malog i srednjeg poduzetništva, obrazovnih institucija i organizacija za istraživanje i razvoj u cilju poboljšanja tehnologije i poslovne inovativnosti;
- Jačanje poduzetničkog duha i razmjena iskustava i informacija;
- Uspostava prekogranične mreže ureda za zapošljavanje i njihova suradnja u profesionalnoj orijentaciji, pokretljivosti radne snage, nadziranju zahtjeva tržišta rada, itd...

6.1.3. Društvena integracija

Cilj treće mjere ovog prioriteta je potpomaganje zajedničkog kulturnog i društvenog prostora u slovensko-hrvatskoj pograničnoj regiji. Mjera ima za cilj podupiranje lokalnih sudionika koji obnavljaju kulturne i društvene veze pograničnog područja radi stvaranja koherentnog i aktivnog područja.

Postoji potreba za kontinuiranom suradnjom, čije će trajanje prijeći okvire pojedinačnih događaja, a koja će se odigravati na polju kulturnih i društvenih djelatnosti između građanskih udruga, općina i obrazovnih organizacija. Naročito postoji potreba za pružanjem snažne potpore zajedničkom kulturnom naslijeđu pograničnog područja i za združenim naporima u prepoznavanju, očuvanju, obnovi i prikazu zajedničkog kulturnog naslijeđa regije.

Da bi se postigao cilj prioritetnog Gospodarskog i društvenog razvoja, u sklopu ove mjere izvršit će se sljedeće aktivnosti:

- Podizanje svijesti javnosti o kulturalnim razlikama;
- Poticanje kulturalne razmjene i kulturalnih događaja;
- Poticanje mobilnosti umjetnika i kulturalne suradnje;
- Suradnja između institucija (vatrogasne jedinice, zdravstvene usluge, obrazovni i trening programi).

6.2. Održivo upravljanje prirodnim resursima

Strateški ciljevi ovog prioriteta su:

- Zaštititi okoliš i očuvati prirodna i kulturna bogatstva prekograničnog područja.
- Očuvati vrijedne biološke raznovrsnosti za buduće generacije.
- Doprinjeti poboljšanju kvalitete života kroz smanjenje ekoloških rizika, onečišćenja zraka, gospodarenja otpadom i vodom, kao i smanjenje onečišćenja tla, šuma i ostalih zagađenja.
- Uspostaviti održive prekogranične mreže kako bi se osigurala zaštita okoliša.

Strateški ciljevi će se postići provedbom dvije mjere. Prva je **zaštita okoliša** koja se temelji na bogatstvu programskog područja i usmjerena je prema jačanju i podizanju svijesti lokalnog stanovništva o zaštiti okoliša ali i prema smanjenju ekoloških rizika i onečišćenja.

Druga mjera, **očuvanje zaštićenih područja, ekološki značajnih područja i kulturne baštine**, usmjerena je na jačanje regionalnog identiteta kroz očuvanje i revitalizaciju prirodnih bogatstava te na upravljanje i daljnji razvoj utvrđenih sredstava pograničnog područja s održivim značajkama.

Predviđeni prekogranični utjecaji:

- Povećana javna svijest o prirodnim bogatstvima u prekograničnoj regiji;
- Čišći okoliš zbog novih postrojenja za obradu otpadnih voda i smanjeno onečišćenje zraka;
- Rehabilitirane zagađene lokacije;
- Poboljšano upravljanje zaštićenim područjima.

Specifični ciljevi

1. Poboljšati ekološku svijest u prekograničnom području;
2. Ublažiti ekološke rizike zajedničkim planiranjem, upravljanjem i nadziranjem prirodnih bogatstava u prekograničnom području;

3. Smanjiti zagađenje okoliša (zrak, voda, tlo, šume, itd.) na osjetljivim prekograničnim područjima;
4. Očuvati i revitalizirati prirodna bogatstva kao temelj jačanja regionalnog identiteta i raznolikosti kao i osiguravanja održivosti.

Utjecaj Prioriteta 2 vidjet će se kroz porast projekata, programa i različitih inicijativa koje se podupiru, a razvijene su na načelu održivog razvoja i općenitog poboljšanja kvalitete života u programskom području.

Tablica 20: Pokazatelji za Prioritet 2 ⁴

Broj organizacija uključen u djelovanja za podizanje svijesti	105
Broj zajedničkih planova	15
Broj zajedničkih upravljanja vodenim izvorima	10
Broj saniranih odlagališta otpada	5
Broj revitaliziranih jedinica prirodnih bogatstava	15
Broj projekata kojima se povećava suradnja između mjesnih i regionalnih sudionika s njihovim prekograničnim kolegama na zajedničkom prostornom planiranju	10
Broj projekata u području zaštite okoliša	50
Broj projekata kojima se održavaju i revitaliziraju prirodna bogatstva	20
Kreirani poslovi / bruto	25
Udio žena	Najmanje 50%

6.2.1 Zaštita okoliša

Cilj ove mjere je zaštita okoliša prekograničnog područja da bi se pojačala i podigla svijest lokalnog stanovništva o zaštiti okoliša, ali i da bi se smanjili ekološki rizici i zagađenje.

Planira se usmjeravanje određenih djelatnosti na osjetljiva područja koja imaju veću važnost zbog ekoloških uvjeta u kojima se nalaze. Primjeri su mjesta blizu izvorišta vode ili odlagališta otpada pored naseljenih ili zaštićenih područja, kao i područja s onečišćenim zrakom. , Oni predstavljaju sva područja gdje zagađenje okoliša može biti visokorizično za zdravlje i sigurnost stanovnika.

Kao što je navedeno u uvodu drugog prioriteta, ekološka problematika ima veliku važnost u programskom području ne samo zbog intenzivnog razvoja u prirodno i kulturno bogatom okolišu već i zbog smanjenja ili popravka šteta koje su prisutne zbog velikog zagađenja okoliša. Postoji velika potreba za zaštitom i čistoćom okoliša u kojem živimo, posebno kada imamo područje poput ovoga, s bogatim vodenim izvorima, biološkom raznolikošću i raznovrsnim pejzažima.

Da bi se postigao cilj prioritarnog *Upravljanja okolišem*, u sklopu ove mjere izvršit će se sljedeće aktivnosti:

- Zajedničko podizanje svijesti među zagađivačima i stanovnicima o inovativnom djelovanju/mjerama zaštite okoliša i održivom korištenju prirodnih dobara;
- Priprema zajedničkih studija izvedivosti o poboljšanju i nadziranju sustava za upravljanje zrakom, vodama, otpadom i otpadnim vodama, te smanjenju zagađenja tla, šuma itd;
- Zajedničko upravljanje i očuvanje vodenih izvora i poboljšanje kvalitete vode;
- Prepoznavanje i sanacija nekontroliranog odlaganja otpada i razvoj preventivnih mjera;

⁴ Polazna vrijednost za pokazatelje je 0.

- Priprema tehničke dokumentacije i izgradnja postrojenja za obradu otpadnih voda i komunalnog, krutog i tekućeg otpada u prekograničnim osjetljivim područjima;
- Aktivnosti poboljšivanja energetske efikasnosti;
- Aktivnosti poboljšivanja kvalitete zraka;
- Zajedničko prostorno planiranje.

6.2.2. Zaštita prirode i održivi razvoj

Potreba za očuvanjem prirodnih dobara i njihova integracija u nove razvojne inicijative definirani su kao iznimno važni zbog specifičnog profila programskog područja, koje posjeduje bogate izvore vode, biološku i pejzažnu raznovrsnost, zajedno s kulturom i tradicijom i utkanima u svakodnevni život lokalnog stanovništva.

Cilj ove mjere je jačanje regionalnog identiteta kroz očuvanje i revitalizaciju prirodnih bogatstava. Samim time, određenim dobrima programskog područja može se upravljati putem održivih značajki i one mogu biti predmet daljnjeg razvoja da bi se postigao strateški cilj zaštićenog okoliša i očuvanih prirodnih bogatstava prekograničnog područja.

Da bi se postigao cilj prioritarnog Upravljanja okolišem, u okviru ove mjere izvršit će se sljedeće aktivnosti:

- Uspostavljanje zaštićenih područja i njihovih prekograničnih mreža;
- Poboljšanje upravljanja postojećim zaštićenim područjima;
- Akcije za očuvanje visoke biološke i pejzažne raznolikosti;
- Zajedničke studije izvedivosti o pitanjima vezanih uz zaštitu prirode
- Priprema tehničke dokumentacije za zaštitu prirodnih bogatstava i održivi razvoj;
- Podizanje svijesti/akcije promicanja zaštite prirodnih i kulturalnih resursa;
- Očuvanje prirodne i kulturalne baštine.

6.3 Tehnička pomoć

Da bi se osigurala uspješna priprema, vođenje i provedba Operativnog programa Slovenija – Hrvatska 2007.-2013., osigurana su određena financijska sredstva za tehničku pomoć i troškove odvijanja programa. Troškovi sastanaka, razmjene informacija i iskustava i troškovi upravljanja programom bit će visoki. Zbog toga je razina tehničke pomoći 10% od ukupnog dodijeljenog iznosa sukladno Članku 94. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007.

Konkretni ciljevi

- Učinkovito djelovanje mjerodavnih programskih struktura
- Visoka kvaliteta projekata financiranih iz Programa

Značajne djelatnosti prikladne za potporu

Tehnička pomoć se odobrava prvenstveno za:

- Pripremu Programa i njegov daljnji razvoj;
- Osiguravanje učinkovite i odgovorne provedbe Programa;
- Specijalistička stručna procjena primjene projekta;
- Uspostavljanje i podrška sustava praćenja, procjene i nadzora, uključujući prvostupanjsku kontrolu;

- Izrada izvješća i priprema ili praćenje aktivnosti;
- Promidžba i promotivne aktivnosti (određene poslove mogu obavljati savjetnici).

Tehnička se pomoć odobrava i za sve aktivnosti nužne za osiguravanje uspješne pripreme i provedbe programa.

Tablica 21: Pokazatelji za prioritet 3⁵

Broj odobrenih i praćenih projekata	165
Broj promotivnih događaja	25

Kako bi se osigurao maksimum beneficija od strane INTERACT programa spram implementacijskih tijela, upotreba INTERACT usluga i dokumentacije, jedanko kao i sudjelovanje osoblja na INTERACT-ovim seminarima biti će poticano.

---

⁵ Polazna vrijednost za pokazatelje je 0.

7. Horizontalne teme

Horizontalne teme ovog programa su:

1. Razvoj ljudskih potencijala
2. Informacijsko društvo.

Navedene horizontalne teme bi se trebale integrirati do određenog stupnja u svaku vrstu aktivnosti, stoga barem jedna od njih mora biti obrađena u svakom projektu.

Horizontalne aktivnosti fokusiraju se na određenu temu svake mjere izgradnjom kapaciteta među lokalnim sudionicima i stanovništvom općenito, ali i kreiranjem mreže među organizacijama i institucijama koje rade u određenom području. Ovaj program očekuje i podržava korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije u svrhu postizanja ciljeva mjera.

Razvoj ljudskih potencijala vezan je uz formalni ili neformalni tip obrazovanja ili obuke sudionika projekta (partneri, ciljne grupe).

Moguće horizontalne aktivnosti u različitim mjerama mogu biti: poboljšanje znanja i vještina ljudi kroz tečajeve jezika, obuke iz upravljanja i marketinga, te informatike, tečajeve iz razvoja projekata kao i kroz tečajeve specifičnih znanja i vještina.

Informacijsko društvo nastavlja biti ključni pokretač rasta i zapošljavanja te ostaje u samom središtu Lisabonske strategije. Informacijsko društvo treba shvatiti kao horizontalno sredstvo potpore za postizanje ciljeva prioriteta. Program potiče korištenje informacijskog društva u svrhu upravljanja i očuvanja okoliša, očuvanja i revitalizacije prirode i kulture te u postavljanju i upotrebi mehanizama koordinacije. Aktivnosti poput tečajeva iz pojedinih područja znanja (u skladu s mjerama Operativnog programa), uspostave infrastrukture i opreme, razvoja informacijskih servisa i aplikacija te povećano korištenje ovih usluga rezultirat će povećanom radnom učinkovitošću zbog poboljšane djelotvornosti informacijske infrastrukture, opreme i servisa. Znanje krajnjih korisnika na taj će se način poboljšati.

Pozornost će se usmjeriti na podršku pristupu uslugama informacijskog društva za zajednice i poslovne subjekte na području suradnje. Područja aktivnosti podržat će uvođenje prokušanih najuspješnijih postupaka, osobito onih koji doprinose e-uključivanju i doživotnom učenju, digitalizaciji kao dijelu promidžbenih aktivnosti, sustavima praćenja, bazama podataka i pojednostavljenju razmjene podataka.

8. Korisnici

Korisnici prioriteta 1 i 2: Gospodarski i društveni razvoj i Održivo upravljanje okolišem su **neprofitne** pravne osobe utemeljene javnim ili privatnim pravom **u svrhu javnog interesa ili u posebnu svrhu ispunjavanja potreba općeg interesa**, a pripadaju jednoj od sljedećih grupa:

- Regionalna i lokalna tijela javne vlasti;
- Javna tijela i relevantna javna tijela⁶ kao što su: (fondovi, institucije, agencije) osnovana odlukom države ili općine, razvojnoistraživačke institucije, institucije za obrazovanje i obuku, zdravstvene institucije, institucije za zaštitu prirodne i kulturne baštine, lokalne i regionalne agencije za razvoj itd.;
- Nevladine organizacije, kao što su udruge i zaklade;
- Gospodarske, poljoprivredne, obrtničke i industrijske komore, grupacije registrirane, kao neprofitne pravne osobe;
- Pravne osobe utemeljene privatnim pravom (društva) s neprofitnim statusom i svrhom djelovanja, na primjer lokalne i regionalne agencije za razvoj registrirane kao tvrtke, lokalne turističke organizacije, organizacije za obuku itd.;

Korisnici prioritetne Tehničke pomoći su programski partneri.

9. PLAN FINANCIRANJA

Tablica 22: Plan financiranja programa uz prikaz godišnje uloženi sredstava IPA-e

	Sredstva IPA-e (u eurima)
2007.	3.436.312
2008.	5.870.938
2009.	6.417.370
2010.	6.545.718
2011.	6.676.632
Ukupno	28.946.970

Tablica 23: Financijski plan operativnog programa uz prikaz iznosa raspodjele sredstava IPA-e u program, nacionalnih javnih i privatnih doprinosa i stopa naknade po prioritetima za cijelo programsko razdoblje

Prioritet po izvoru financiranja (u eurima)

⁶ Definicija relevantnih javnih tijela: Uspostavljena zbog specifične potrebe zadovoljenja općeg interesa, ne imajući industrijski ili komercijalni karakter, te imajući pravnu osobnost i:

- Većinsko financiranje od strane države, regionalnih ili lokalnih vlasti, ili drugih tijela koja su uređena državnim zakonom,.
- Ili su predmet upravljanja od strane ovih tijela.
- Ili imaju i administrativnu, upravljačku ili nadzornu upravu, gdje je više od polovice članova imenovano od strane države, regionalnih ili lokalnih vlasti koja su uređena državnim zakonom.

IPA Operativni program prekogranične suradnje Slovenija i Hrvatske 2007 - 2013. Temelj za izračun su javni izdaci.						Za informaciju	
	Sredstva Zajednice (a)	Nacionalna javna sredstva (b)	Nacionalna privatna sredstva (c)	Ukupna sredstva (d) = (a)+ (b)+ (c)	Stopa sufinanciranja (e)= (a)/(d)	Doprinosi Europske investicijske banke	Druga sredstva
1. Prioritet: Gospodarski i društveni razvoj	14.473.485	2.554.145		17.027.630	85%		
2. Prioritet: Održivo upravljanje okolišem	11.578.788	2.043.316		13.622.104	85%		
3. Prioritet: Tehnička pomoć	2.894.697	510.829		3.405.526	85%		
Ukupno	28.946.970	5.108.290		34.055.260	85%		

10. PRIHVATLJIVI IZDACI

U skladu s člankom 89. Provedbene uredbe IPA-e, izdatak je prihvatljiv ako je u stvarnosti plaćen između 1. siječnja 2007. i 31. prosinca treće godine nakon zadnje proračunske obveze za operacije ili dio operacija izvršenih unutar Slovenije te ako je nastao nakon potpisivanja sporazuma o financiranju za operacije ili dio operacija izvršenih u Hrvatskoj.

U skladu s člankom 34 (3) i 89 (2) Provedbene uredbe IPA-e, sljedeći izdaci nisu prihvatljivi:

- porezi, uključujući poreze na dodanu vrijednost;
- carinske i uvozne pristojbe ili bilo kakvi drugi izdaci;
- kupnja, unajmljivanje ili lizing zemljišta i postojećih zgrada;
- globe, novčane kazne i troškovi parničenja;
- operativni troškovi;
- rabljena oprema;
- provizije za bankovne usluge, troškovi jamstava i slični izdaci;
- troškovi konverzije, izdaci i tečajni gubici povezani s bilo kojim računom u eurima određene komponente, kao i drugi isključivo financijski izdaci;
- doprinosi u naturi.

Sukladno pravilima iz članka 34 (3), sljedeći izdaci nisu prihvatljivi (prikazano u članku 89(2)):

- kamata na dug;
- kupnja zemljišta u iznosu većemu od 10% prihvatljivih izdataka odnosno operacije.

iznimno od članka 34(3) li prikazom u članku 89(2), sljedeći izdaci su prihvatljivi:

- porezi na dodanu vrijednost, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti: porezni izdatak ne može se povratiti na bilo koji način, utvrđeno je da ga snosi krajnji korisnik i jasno je identificiran u prijedlogu projekta.
- troškovi transnacionalnih financijskih transakcija;
- u slučajevima kada izvršenje operacije zahtijeva otvaranje zasebnog računa ili više njih prihvatljivi su izdatak provizije za bankovne usluge za otvaranje i vođenje računa;

- d) naknade za pravne savjete, bilježničke naknade, troškovi tehničkih ili financijskih stručnjaka te troškovi računovodstva ili revizije, pod uvjetom da su izravno povezani sa sufinanciranom operacijom i da su neophodni za njezinu pripremu ili izvršavanje;
- e) troškovi jamstava banke ili druge financijske institucije, u tolikoj mjeri koliko ta jamstva zahtijevaju nacionalno ili zakonodavstvo Zajednice;
- f) opći troškovi, pod uvjetom da se temelje na stvarnim troškovima vezanim uz izvršenje odnosno operacije. Jedinственe stope temeljene na prosječnim troškovima ne smiju premašivati 25% izravnih troškova operacije koji mogu utjecati na razinu općih troškova. Izračun se mora primjereno dokumentirati i periodički preispitati.

Povrh tehničke pomoći kao zasebnog prioriteta navedenog u članku 94, sljedeći se izdaci, koje snose tijela javne vlasti (prikazano u članku 98(3)) u pripremi ili provedbi operacije, smatraju prihvatljivima:

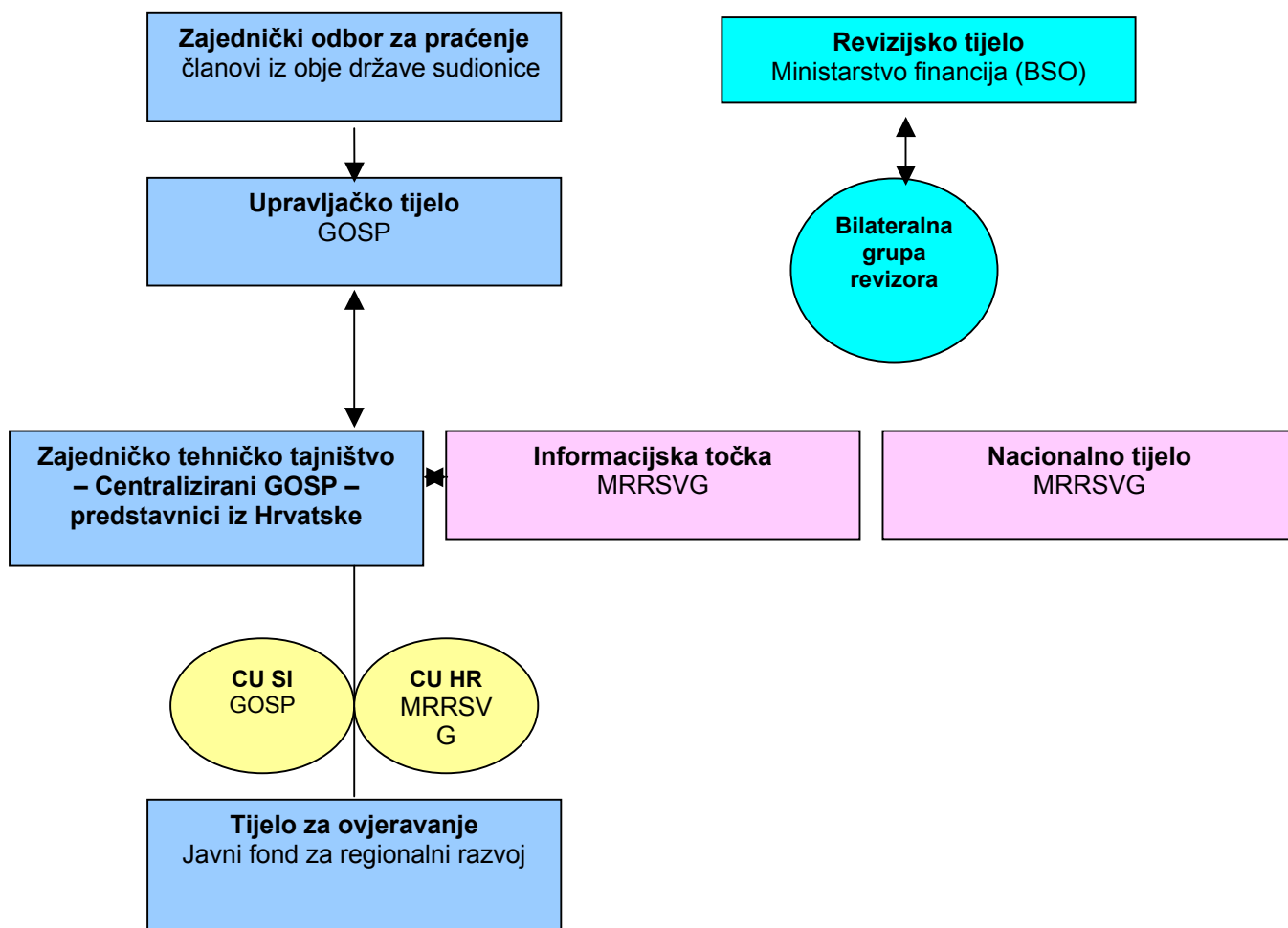
- ✓ trošak stručnih usluga koje pruža tijelo javne vlasti, osim krajnjeg korisnika, u pripremi ili provedbi operacije;
- ✓ troškovi usluga, vezanih uz pripremu i izvršenje operacije, koje pruža tijelo javne vlasti, koje je samo krajnji korisnik i koje provodi operaciju za vlastiti račun bez pribjegavanja drugim, vanjskim pružateljima usluga, pod uvjetom da su to dodatni troškovi te da se odnose na stvarne izdatke i izravno se plaćaju za sufinanciranu operaciju.

Dodatne upute o prihvatljivosti troškova bit će predstavljeno od strane zemalja sudionica.

11. STRUKTURA PROVEDBE

U skladu s člankom 33.,98. i 102. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007 od 12. lipnja 2007. o uvođenju Propisa Vijeća (EZ) br. 1085/2006 kojim se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (IPA), IPA Program prekogranične suradnje Slovenija-Hrvatska **uvodi se kroz zajedničku upravu** jedinstvene Upravljačkog tijela, jedinstvenog Tijela za ovjeravanje i jedinstvenog Revizijskog tijela koji se uvode u državi članici Sloveniji koja je odgovorna za cjelokupni prekogranični program. Predstavnici Europske komisije sudjelovat će na sastancima Odbora za praćenje kao savjetodavno tijelo.

Grafikon 2: Institucionalna struktura programa:

U IPA Programu prekogranične suradnje između Slovenije i Hrvatske 2007.-2013., države sudionice predstavljaju sljedeća nadležna tijela:

SLOVENIJA:

Vladin ured za lokalnu samoupravu
i regionalnu politiku
Kotnikova 28

HRVATSKA:

Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga
gospodarstva
Uprava za integrirani regionalni razvoj

Osnivaju se sljedeće strukture za upravljanje programom:

Zajedničke strukture

- **Zajednički odbor za praćenje (MC):** nadziranje i nadgledanje provedbe programa;
- **Upravljačko tijelo (MA):** snosi cjelokupnu odgovornost za upravljanje i provedbu programa prema Europskoj komisiji;
- **Zajedničko tehničko tajništvo (JTS):** pomoć Upravljačkom tijelu, Odboru za praćenje, ako je potrebno, certifikacijskom tijelu, Revizijskom tijelu i Nacionalnom tijelu u provedbi njihovih dužnosti;
- **Informacijska točka (IP):** kao produžetak JTS-a, ima odgovornost za učinkovit razvoj projekata pružanjem izravne pomoći potencijalnim predlagateljima projekata u državi kandidatkinji Hrvatskoj;
- **Tijelo za ovjeravanje (CA):** potvrđivanje deklaracija o izdacima i zahtjeva za plaćanjem prije slanja Komisiji, kao i primanje uplata Komisije i plaćanje vodećem korisniku;
- **Revizijsko tijelo (AA):** funkcionalno neovisno tijelo Upravljačkog tijela i Tijela za ovjeravanje, odgovorno za potvrđivanje učinkovitog funkcioniranja upravljačkog i nadzornog sustava;

Strukture provedbe na državnoj razini:

- **Nacionalno tijelo (NA):** koordinacija programskih operacija na hrvatskoj strani prekograničnog područja, postavljanje nadzornog sustava u cilju potvrđivanja izdataka na državnoj razini i, ako je potrebno, osiguravanja sufinanciranja.

Upravljačka struktura za provedbu programa postavlja prikladan okvir za provedbu zajedničkih projekata fokusirajući se na zajedničke ciljeve u pograničnom području. Upravljačko tijelo u Sloveniji i Nacionalno tijelo u Hrvatskoj poduzet će sve mjere potrebne za osiguravanje prikladne provedbe zajedničkog programa.

Države sudionice uredit će svoje odnose i odvijanje programa pisanim sporazumom (Memorandum o razumijevanju), koji se sklapa između Upravljačkog tijela u Sloveniji i Nacionalnog tijela u Hrvatskoj. U skladu s člankom 118. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007 pisani sporazum uključivat će sve pojedinosti provedbe koje omogućavaju Upravljačkom tijelu, Certifikacijskom tijelu i Revizijskom tijelu vršenje njihovih dužnosti te osigurati da se države sudionice pridržavaju svojih obveza što se tiče povrata nedospjelih plaćanja.

Prikladni načini upravljanja osigurat će na svim razinama provedbe programa da se - iznad zakonski zahtijevanih minimalnih standarda – mogući učinci koji su neodrživi i nepovoljni za okoliš, osobito kad je riječ o utjecajima na klimatske promjene, održavanje biološke raznolikosti i ekosustava, te iskorištavanje prirodnih resursa, izbjegnu ili svedu na najnižu moguću razinu, tako da ekološka opterećenja programa u cijelosti na kraju budu neutralna za klimu i resurse. Pozitivni učinci programa i potencijali za sinergiju u smislu optimiziranja njegovog doprinosa ekološki održivom razvoju će biti iskorišteni u najvećoj mjeri i, kad je god to moguće, pojačani.

11.1. Razina upravljanja

11.1.1. Zajednički odbor za praćenje (JMC)

Slovenija i Hrvatska suglasne su da Zajednički upravljački odbor bude odgovoran za nadziranje i nadgledanje provedbe programa prema članku 110. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007. Zajednički upravljački odbor uspostavlja se najviše tri mjeseca od datuma obavijesti državama sudionicama o odluci kojom se odobrava prekogranični program.

Zajednički upravljački odbor uvjerit će se u učinkovitost i kakvoću provedbe operativnog programa, u skladu sa sljedećim odredbama:

- (a) razmatra i odobrava kriterije za odabir aktivnosti financiranih prekograničnim programom te odobrava svaku vrstu revizije tih kriterija u skladu s programskim obvezama;
- (b) povremeno ocjenjuje napredak prema ostvarivanju specifičnih ciljeva prekograničnog programa na temelju dokumenata predanih od upravljačkog tijela;
- (c) razmatra rezultate provedbe, posebice ostvarenje ciljeva postavljenih za svaku os prioriteta i procjene navedene u članku 57 (4) i članku 109;
- (d) razmatra i odobrava godišnja i završna izvješća o provedbi navedena u članku 112;
- (e) prima obavijesti o godišnjem kontrolnom izvješću, navedenom u članku 105(1)(c);
- (f) odgovoran je za odabir aktivnosti, ali može opunomoćiti upravni odbor za obavljanje te dužnosti;
- (g) može predložiti bilo kakvu reviziju ili provjeru prekograničnog programa kojima će se omogućiti postignuće ciljeva navedenih u članku 86 (2) ili poboljšati njihovo provođenje, uključujući upravljanje financiranjem;
- (h) razmatra i odobrava sve vrste prijedloga za izmjenu i dopunu sadržaja prekograničnog programa.

Kao opće pravilo, Zajednički upravljački odbor sastaje se najmanje dva puta godišnje. Zajednički upravljački odbor jedinstveno je tijelo za donošenje odluka u smislu odabira projekta. Odluke se donose prema dogovoru, pri čemu svaka država ima pravo na jedan glas.

Sastanci se održavaju u obje države sudionice. Zajednički upravljački odbor sastavlja vlastita Pravila postupka.

Svakoj je državi partneru zajamčeno potpuno sudjelovanje i punopravno članstvo u Zajedničkom upravljačkom odboru.

Zajednički se upravljački odbor sastoji od predstavnika državnih, regionalnih i lokalnih vlasti obje država. Europska komisija sudjeluje u Zajedničkom upravljačkom odboru u svojstvu savjetnika. Članstvo u Zajedničkom upravljačkom odboru definirano je u njegovim Pravilima postupka.

Ustroj Zajedničkog odbora za praćenje bit će opisan u Pravilniku o procedurama. Institucije za zaštitu okoliša će također sudjelovati u procesu odabira projekata kao ocjenjivači. Ekološki partneri koji će biti članovi Zajedničkog odbora za praćenje bit će definirani u Pravilniku o procedurama Zajedničkog odbora za praćenje. Institucije koje će biti članovi Zajedničkog odbora za praćenje nisu definirane u vremenu kada se operativni program dostavlja.

11.1.2. Upravljačko tijelo (MA)

Slovenija i Hrvatska pristaju da Upravljačko tijelo (MA) s potpunom odgovornošću za upravljanje i uvođenje operativnog programa bude **Vladin ured za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku** u Sloveniji u smislu članka 102. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007. Provedba programa vrši se u bliskoj suradnji s odgovornim Nacionalnim tijelom u Hrvatskoj.

Upravljačko tijelo odgovorna je za upravljanje i uvođenje prekograničnog programa u skladu s načelom razumnoga financijskog upravljanja, posebice:

- a) Osiguravanje da se operacije biraju za financiranje u skladu s kriterijima primjenjivima na prekogranični program i da su u skladu s primjenjivim propisima Zajednice i država za ukupno razdoblje njihove provedbe;
- b) Osiguravanje postojanja sustava za bilježenje i pohranjivanje u računalnom obliku računovodstvene evidencije svake aktivnosti u okviru prekograničnog programa te osiguravanje prikupljanja podataka o provedbi nužnih za upravljanje financiranjem, nadgledanje, provjere, revizije i procjenu;
- c) Provjeravanje redovitosti izdataka. Iz tog razloga, provjerava jesu li izdaci svakog krajnjeg korisnika sudionika aktivnosti potvrđeni kod nadzornika navedenog u članku 108;
- d) Osiguravanje da su aktivnosti provedene u skladu s odredbama o javnoj nabavi navedenima u članku 121;
- e) Osiguravanje da krajnji korisnici i druga tijela uključeni u provedbu aktivnosti održavaju ili zaseban računovodstveni sustav ili odgovarajući računovodstveni kod za sve transakcije vezane uz aktivnost, ne dovodeći u pitanje državne računovodstvene propise;
- f) Osiguravanje da se procjene prekograničnih programa provode u skladu s člankom 109;
- g) Uspostavljanje postupaka kojima se osigurava da se svi dokumenti vezani uz izdatke i revizije, potrebni za vođenje odgovarajućeg dnevnika događaja, čuvaju u skladu sa zahtjevima članka 134;
- h) Osiguravanje da Tijelo za ovjeravanje prima sve nužne podatke o postupcima i provjerama izvršenima u odnosu na izdatke za potrebe potvrđivanja;
- i) Vođenje rada Zajedničkog odbora za praćenje i opskrbljivanje istoga dokumentima potrebnima za omogućavanje praćenja kakvoće provedbe prekograničnog programa u svjetlu njegovih specifičnih ciljeva;
- j) Sastavljanje i, nakon odobrenja Zajedničkog odbora za praćenje, podnošenje Komisiji godišnjih i završnih izvješća o provedbi navedenih u članku 112;
- k) Osiguravanje usklađenosti s uvjetima informiranja i promidžbe navedenima u članku 62.

Osim odgovornosti navedenih u Uredbi Komisije br. 718/2007, Upravljačko tijelo odgovorna je za:

- Pripremanje svih dokumenata nužnih za odobrenje programa i njegovu provedbu u suradnji s programskim partnerima;
- Vođenje računa o ravnomjernoj provedbi programa;
- Pripremanje i provođenje strateških odluka Zajedničkog upravljačkog odbora;
- Zaključivanje ugovora o sredstvima IPA-e s glavnim korisnikom;
- Priprema izmjena i dopuna programa te reprogramiranje financijskih planova;
- Suradnja s Tijelom za ovjeravanje u pripremi plana plaćanja;
- Obavješćavanje Tijela za ovjeravanje o nepravilnostima i povratima.

U skladu s člancima 103. i 108. Uredbe Komisije br. 718/2007 Upravljačko tijelo provjerava jesu li izdaci svakog pojedinog korisnika sudionika aktivnosti potvrđeni od strane kontrolora.

Ako su regije programskog područja uključene u Regije za ekonomsku promjenu, Upravljačko tijelo se obvezuje da:

- a) izradi programe koji će podržavati inovativne operacije s prekograničnim utjecajem koje su povezane s rezultatima mreža;
- b) predvidjeti točku programa Nadzornog odbora najmanje jednom godišnje kako bi se raspravilo sugestije oko programa i pozvali predstavnici mreža (kao promatrači) radi izvještavanja napretka aktivnosti mreža;
- c) opisati u Godišnjem izvještaju radnje uključene unutar inicijative Regije za ekonomsku promjenu.

11.1.3. Nacionalno tijelo (NA)

Slovenija i Hrvatska prihvaćaju da Nacionalno tijelo (NA) bude **Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva** u Hrvatskoj.

Iako Uredba Komisije br. 718/2007 službeno ne zahtijeva utemeljenje Državnoga tijela, nekoliko se odredbi u Provedbenoj uredbi odnosi na dužnosti i odgovornosti država sudionica. U ovom smislu, državu sudionicu Hrvatsku, koja neće biti zemlja-domaćin Upravljačkom tijelu, predstavlja Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva u Hrvatskoj kao državni pandan Vladinom uredu lokalne samouprave i regionalne politike, koji predstavlja državu sudionicu Sloveniju.

Nacionalno tijelo posebice vrši sljedeće dužnosti:

- Uspostavlja sustav nadzora i određuje nadzornike odgovorne za provjeru zakonitosti i točnosti izdataka iskazanih kod svakog krajnjeg korisnika lociranog na području Hrvatske i kod partnera programa za troškove tehničke pomoći;
- Razvija smjernice za kontrolu temeljenu na smjernicama na razini programa dopunjenima pojedinostima vezanima uz državno zakonodavstvo;
- Imenuje i ugovara suradnju s Informacijskom točkom u Hrvatskoj;
- Osigurava i ugovara javno sufinanciranje na državnoj razini, ako je potrebno;
- Sprječava, otkriva i ispravlja nepravilnosti;
- Snosi krajnju financijsku odgovornost za iznose nepropisno plaćene krajnjim korisnicima na njegovome području;
- Suraduje u procjeni i organizaciji konačne procjene te u pripremi završne deklaracije.

11.1.4. Tijelo za ovjeravanje (CA)

Slovenija i Hrvatska pristaju da Tijelo za ovjeravanje (CA) bude **Javni fond za regionalni razvoj** u Sloveniji.

Tijelo za ovjeravanje, u skladu s Uredbom Komisije (EZ) br. 718/2007, odgovorno je za:

- a) Sastavljanje i podnošenje Komisiji potvrđenih izjava o izdacima i zahtjeva za plaćanjem;
- b) Potvrđivanje:
  - (i) Da je izjava o izdacima točna, da proizlazi iz pouzdanih računovodstvenih sustava i da se temelji na dokazivim pratećim dokumentima;
  - (ii) Da su iskazani izdaci u skladu s primjenjivim propisima Zajednice i država i da su nastali u odnosu na aktivnosti odabrane za financiranje u skladu s

kriterijima primjenjivima na program i u skladu s propisima Zajednice i država;

- c) Osiguravanje, u svrhu certificiranja, da je primilo odgovarajuće podatke od upravljačkog tijela o postupcima i provjerama izvršenima u odnosu na izdatke uključene u izjave o izdacima;
- d) Uzimanje o obzir, za potrebe certifikacije, rezultata svih revizija izvršenih od strane ili pod odgovornošću Revizijskog tijela;
- e) Održavanje računovodstvenih evidencija u računalnom obliku o izdacima iskazanima Komisiji. Upravljačka i revizorska tijela imaju pravo na pristup ovim informacijama. Na pisani zahtjev Komisije, Tijelo za ovjeravanje pruža Komisiji te informacije, u roku od deset radnih dana nakon primitka zahtjeva ili u bilo kojem drugom dogovorenom razdoblju u svrhu vršenja pregleda dokumentacije i nasumičnih provjera;
- f) Vođenje evidencije o iznosima koje je potrebno vratiti i iznosima koji su povučeni nakon otkazivanja cjelokupnog ili dijela doprinosa za aktivnost. Vraćeni iznosi uplaćuju se natrag u opći proračun Europske unije prije zatvaranja prekograničnog programa tako da se oduzmu od sljedeće izjave o izdacima;
- g) Slanje izjave Komisiji, do 28. veljače svake godine, u kojoj je utvrđeno sljedeće za svaku pojedinu os prioriteta u okviru prekograničnog programa:
  - (i) Iznosi povučeni iz izjava o izdacima predanih tijekom prethodne godine nakon otkazivanja cjelokupnog ili dijela javnog doprinosa za aktivnosti;
  - (ii) Vraćeni iznosi koji su oduzeti od tih izjava o izdacima;
  - (iii) Izjava o iznosima koje je potrebno vratiti do 31. prosinca prethodne godine raspoređene prema godini u kojoj su izdani nalozi za povrat.

11.1.5. Revizijsko tijelo (AA)

Slovenija i Hrvatska pristaju da Revizijsko tijelo (AA) bude **Ured za nadzor proračuna slovenskog Ministarstva financija** s cjelokupnom odgovornošću provjeravanja učinkovitog funkcioniranja sustava upravljanja i nadzora.

Revizijsko tijelo, u skladu s člankom 105. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007, posebice odgovorno je za:

- (a) Osiguravanje provedbe revizija radi provjere učinkovitog funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole u okviru prekograničnog programa;
- (b) Osiguravanje da se vrše revizije aktivnosti na temelju odgovarajućeg uzorka radi provjere iskazanih izdataka;
- (c) Do 31. prosinca svake godine od godine nakon usvajanja prekograničnog programa do četvrte godine nakon posljednje proračunske obveze:
  - (i) Podnošenje Komisiji godišnjeg kontrolnog izvješća u kojem su navedene revizije izvršene tijekom razdoblja od prethodnih 12 mjeseci koje završava 30. lipnja predmetne godine i koje navodi sve nedostatke pronađene u sustavima za upravljanje i kontrolu u okviru programa. Prvo izvješće, koje je potrebno predati do 31. prosinca godine nakon usvajanja programa, obuhvaća razdoblje od 1. siječnja u godini usvajanja do 30. lipnja u godini nakon usvajanja programa. Podaci o revizijama izvršenima nakon 1. srpnja četvrte godine nakon posljednje proračunske obveze uključuju se u završno kontrolno izvješće koje dopunjuje završnu deklaraciju navedenu pod točkom (d) ovoga odlomka. To se izvješće temelji na revizijama sustava i revizijama aktivnosti izvršenima prema točkama (a) i (b) ovoga odlomka;

- (ii) Izdavanje mišljenja, na temelju kontrola i revizija izvršenih pod njegovom odgovornošću, vezanih uz provjeru učinkovitosti funkcioniranja sustava upravljanja i nadzora, da bi se pružilo razumno jamstvo da su izjave o izdacima predane Komisiji točne te samim time predstavljaju razumno jamstvo da su glavne transakcije zakonite i redovite.
- (d) Podnošenje Komisiji, najkasnije do 31. prosinca pete godine nakon posljednje proračunske obveze, završne deklaracije kojom se ocjenjuje vrijednost zahtjeva za plaćanjem završne bilance te zakonitost i redovitost osnovnih transakcija obuhvaćenih završnom izjavom o izdacima, koja je podržana završnim kontrolnim izvješćem. Ova se završna deklaracija temelji na svim revizijama izvršenima od strane ili pod odgovornošću Revizijskog tijela.

Revizijsko tijelo dobiva pomoć za program od Grupe revizora koju čine predstavnici obiju država koji vrše dužnosti predviđene člankom 105. Grupa revizora uspostavlja se najkasnije tri mjeseca nakon odluke o odobravanju programa. Grupa uspostavlja vlastita pravila postupka. Njome predsjedava Revizijsko tijelo za program.

11.2. Operativna razina

Cjelokupne odgovornosti operativne uprave programa ostaju u okviru Upravljačkog tijela. Međutim, Upravljačko tijelo prenosi određene zadatke na Zajedničko tehničko tajništvo locirano pokraj Upravljačkog tijela i na Informacijsku točku lociranu u Hrvatskoj koja djeluje kao produžetak Zajedničkog tehničkog tajništva u državi sudionici.

11.2.1 Zajedničko tehničko tajništvo (JTS) i Informacijska točka

Zajedničko tehničko tajništvo i Informacijska točka vrše svoje aktivnosti pod odgovornošću Upravljačkog tijela. Zajedničko se tehničko tajništvo nalazi pri Vladinom uredu za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku u Ljubljani, a Informacijska se točka u Hrvatskoj nalazi pri Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva, vodnoga gospodarstva.

11.2.1.1 Zadaci Zajedničkog tehničkog tajništva

Zajedničko tehničko tajništvo organizirano je u okviru Upravljačkog tijela (GOSP) i podržava Upravljačko tijelo u svakodnevnom upravljanju i provođenju programa te u pripremanju svih nužnih dokumenata. Zajedničko tehničko tajništvo pomaže Upravljačkom tijelu i Zajedničkom upravljačkom odboru u provedbi njihovih odnosnih zadataka:

- Uspostava, održavanje i ažuriranje sustava praćenja;
- Vršenje dužnosti tajništva za Upravljačko tijelo i Zajednički upravljački odbor, uključujući pripremu i slanje poštom dokumentacije za sastanke i zapisnika;
- Sastavljanje izvješća o provedbi programa (na dogovorenim jezicima);
- Priprema i stavljanje na raspolaganje svih dokumenata nužnih za provedbu;
- Vršenje uloge prve točke kontakta za potencijalne predlagatelje projekata i partnere;
- Prikupljanje i ocjenjivanje (formalna provjera) prijedloga projekata;
- Provjera dostupnosti svih informacija za donošenje odluka o prijedlozima projekata;
- Organiziranje procjene kakvoće prijedloga projekata;
- Organiziranje bilateralnih događanja;
- Savjetovanje potencijalnih korisnika projekata;

- Priprema prijedloga za odluke Zajedničkog upravljačkog odbora o projektima, aktivnostima koje je potrebno financirati;
- Pripremanje ugovora;
- Kontrola zajedničkih izvješća;
- Vršenje zajedničkih poslova vezanih uz odnose s javnošću u dogovoru s Upravljačkim tijelom, Nacionalnim tijelom i Informacijskim točkama;
- Administrativno upravljanje (vanjskim) zadacima i uslugama, npr. uslugama tumača i prevoditelja, po potrebi.

Zajedničko tehničko tajništvo također može pomoći Certifikacijskom tijelu i Revizijskom tijelu u provođenju njihovih odnosnih zadataka.

Zajedničko tehničko tajništvo trebaju angažirati programski partneri, a sačinjavati ga trebaju predstavnici obiju država suradnica u programu. Informacijska točka uspostavlja se u Hrvatskoj, a uključuje jednu osobu.

Troškovi obavljanja zadataka Zajedničkog tehničkog tajništva i Informacijske točke sufinanciraju se iz proračuna za tehničku pomoć programa pod uvjetom da su u skladu s popisom zadataka prihvatljivih za sufinanciranje iz mjerodavnih Regulativa Europske unije kojima je uređen program IPA.

11.2.1.2 Zadaci Informacijske točke

Osoblje Informacije točke blisko surađuje sa Zajedničkim tehničkim tajništvom u provedbi sljedećih zadataka:

- Djeluje kao prva „točka kontakta” za potencijalne korisnike u cilju pružanja informacija i savjeta suradnicima na projektu na području Hrvatske;
- Podržava Upravljačko tijelo u provedbi komunikacijskih poslova (uključujući manifestacije, dane informiranja, plan komunikacije) na području Hrvatske;
- Pomaže potencijalnim korisnicima u razvoju i provedbi projekata;
- Pomaže Zajedničkom tehničkom tajništvu u odabiru projekata i procesu procjene u skladu s programskim postupcima;
- Pomaže Zajedničkom tehničkom tajništvu u pripremanju ugovora s glavnim korisnikom.

12. PROVEDBENE ODREDBE

Organizacija upravljanja programom u skladu je i s Uredbom Komisije br. 718/2007 za razdoblje 2007-2013. i s dosadašnjim iskustvom u prekograničnoj suradnji na ovom specifičnom području.

Za razdoblje 2007-2013, provedbene odredbe, kako su opisane u sljedećem poglavlju, dogovorene su u partnerstvu između sudjelujućih nadležnih tijela u Sloveniji i Hrvatskoj.

Struktura i odnos programskih tijela temelje se na sljedećim općim načelima:

- Poštivanje partnerskih načela;
- Djelotvorne i učinkovite strukture;
- Jasna definicija zadataka i odgovornosti.

Administrativni poslovi uključeni u postupke za pomaganje pojedinačnih projekata pod Operativnim programom Slovenija-Hrvatska 2007.-2013. vodit će se u skladu sa sljedećim propisima, koji mogu biti dodatno određeni na temelju sporazuma između programskih partnera.

12.1 Glavni korisnik (načelo vodećeg partnera)

Na razini projekta, program prekogranične suradnje temelji se na načelu vodećeg partnera, koje predviđa da glavni korisnik (vodeći partner) preuzme upravljanje zajedničkim projektom kojim se uspostavlja partnerstvo, a koje uključuje najmanje jednog prekograničnog partnera, zajedno s drugim krajnjim korisnicima (partnerima). To je preduvjet kojim se stvaraju uvjeti za razvijanje istinskih zajedničkih prekograničnih projekata.

Krajnji korisnici aktivnosti imenuju glavnog korisnika (vodećeg partnera) između njih prije podnošenja prijedloga za aktivnost. Glavni korisnik preuzima sljedeće odgovornosti:

- (a) Uređuje odnose s krajnjim korisnicima koji sudjeluju u aktivnosti u ugovoru koji obuhvaća, između ostalog, odredbe koje jamče razumno financijsko upravljanje sredstvima dodijeljenima za aktivnost, uključujući postupke za naplatu nedospjelih plaćanja;
- (b) Odgovoran je osiguranje provedbe cjelokupne aktivnosti;
- (c) Odgovoran je za potpisivanje ugovora o potpori za dodjelu sredstava Zajednice i za prijenos doprinosa Zajednice krajnjim korisnicima koji sudjeluju u aktivnosti;
- (d) Osigurava da troškovi koje su podnijeli krajnji korisnici koji sudjeluju u aktivnosti budu plaćeni za provedbu aktivnosti i da odgovaraju aktivnostima dogovorenima između krajnjih korisnika koji sudjeluju u aktivnosti;
- (e) Provjerava je li troškove koje su podnijeli krajnji korisnici koji sudjeluju u aktivnosti potvrdio nadzornik naveden u članku 108;
- (f) Prikuplja podatke od partnera u projektu, provodi unakrsnu provjeru aktivnosti i financijskih izvješća i predaje izvješće o napretku/završno izvješće Zajedničkom tehničkom tajništvu;
- (g) Usklađuje izmjene projekta s Upravljačkim tijelom/Zajedničkim tehničkim tajništvom i krajnjim korisnicima projekta.

Krajnji korisnik (partner) odgovoran je za sljedeće:

- (a) Preuzima odgovornost u slučaju bilo kakvih nepravilnosti u vezi prijavljenih troškova;
- (b) Šalje izjavu o izdacima i izvješće o sadržaju određenom kontroloru;
- (c) Predaje potvrdu o troškovima glavnom korisniku.

12.2 Dodjela sredstava

12.2.1. Informacije i savjetovanje

Upravljačko tijelo i Zajedničko tehničko tajništvo/Informacijska točka primjereno će obavijestiti potencijalne predlagatelje projekta o ciljevima programa, preduvjetima za dobivanje sredstava i pojedinačnim postupcima kojih se treba pridržavati. Aktivni odnosi s javnošću odvijat će se u dogovoru između partnera u programu i, ako je potrebno, uz sudjelovanje postojećih regionalnih savjetodavnih institucija, institucija za upravljanje projektom i državnih tijela za pomoć. Upravljačko tijelo/Zajedničko tehničko tajništvo načinit će nacrt komunikacijskog i informacijskog plana, koji će odobriti Zajednički odbor za praćenje.

Informacije i pomoć svim zainteresiranim potencijalnim korisnicima u razdoblju nakon otvaranja poziva za dostavljanje prijedloga projekata osigurat će Upravljačko tijelo i Zajedničko tehničko tajništvo/Informacijska točka.

12.2.2. Dostava projekata

Projekti će biti odabrani putem pojedinačnih poziva za dostavljanje prijedloga projekata, koji će obuhvatiti cijelo prihvatljivo područje. Sve pojedinosti o izradi, prijavi i odabiru projekata bit će navedene u programskom paketu, koji čini sastavni dio poziva za dostavljanje prijedloga projekata. Zajednički odbor za praćenje odobrit će kriterije odabira i projekte koji će biti sufinancirani putem programa.

Države sudionice također mogu uspostaviti zajedničke projekte izvan poziva za dostavljanje prijedloga projekata u bilo kojem trenutku nakon što Zajednički odbor za praćenje donese odluku o prihvaćanju programa.

Prijedlozi projekata podnose se putem dvojezičnog obrasca za prijavu Zajedničkom tehničkom tajništvu, koje će zabilježiti sve predane prijave.

Veći projekti nisu predviđeni.

12.2.3. Procjena projekata i odluka o financiranju

U skladu s člankom 110. Uredbe Komisije (EZ) 718/2007, kriterije za procjenu i odluku o financiranju odobrava Zajednički odbor za praćenje.

Kriteriji odabira su pripremljeni od strane Zajedničkog tehničkog tajništva i Upravljačkog tijela. Operativni program i Strateška procjena okoliša bit će razmotrene. Potvrđene su od strane Zajedničkog tehničkog tajništva koje je također utemeljeno od predstavnika institucija za zaštitu okoliša.

Zajedničko tehničko tajništvo odgovorno je za organiziranje procesa procjene, u skladu s dogovorenim zajedničkim kriterijima. Zajedničko tehničko tajništvo i Informacijska točka vrše službeni pregled prijedloga projekata (provjeravaju je li projekt u skladu s OP-om, EU-om i državnim propisima). Projekti koji prođu službenu provjeru procjenjuju se dalje s obzirom na kakvoću.

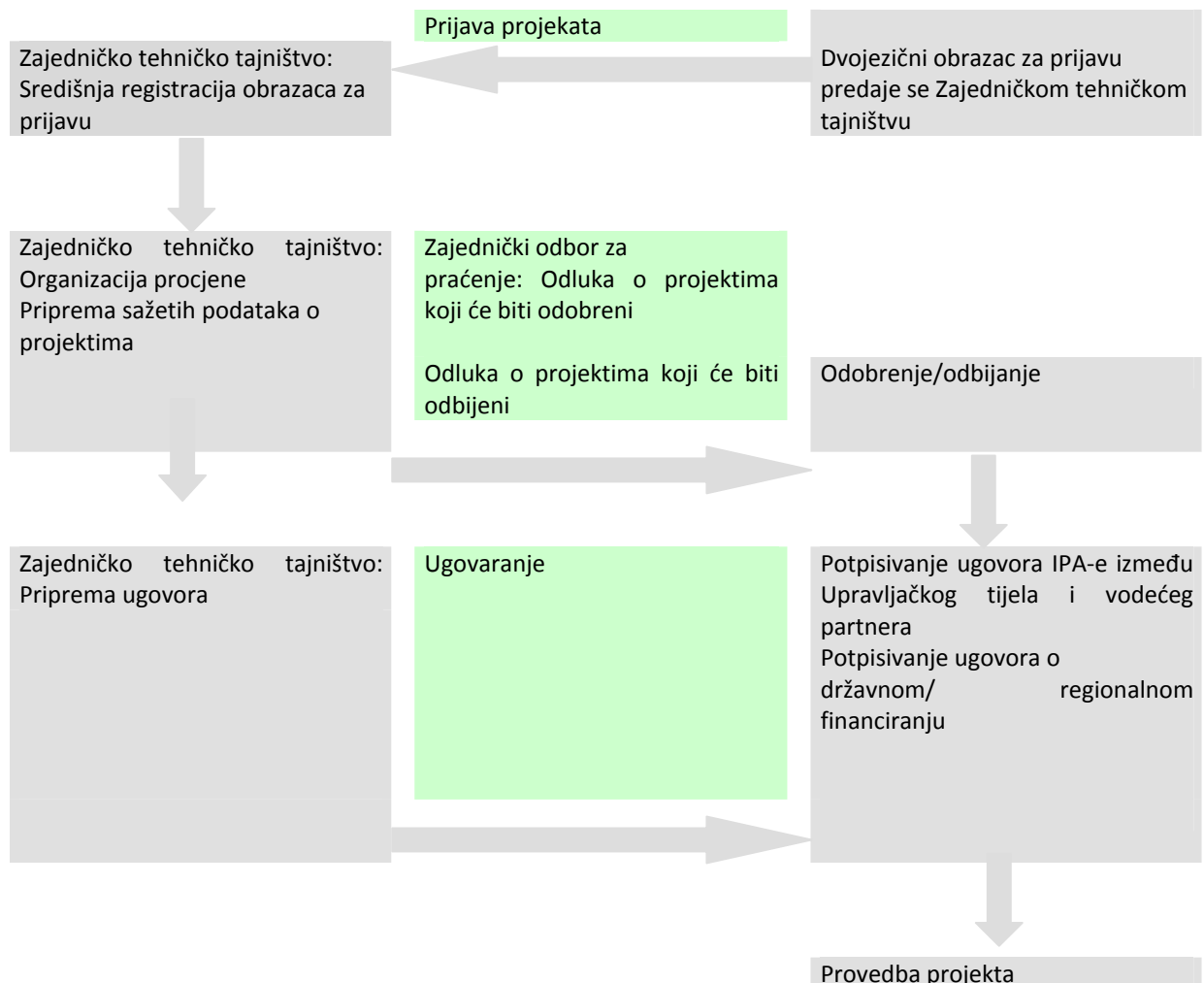
Zahtjevi Nature 2000 i Integrirane obalne zone upravljanja bit će uzete u obzir tokom procjene projekata.

Zajedničko tehničko tajništvo/Upravljačko tijelo podnosi rezultate procjene Zajedničkom odboru za praćenje, koji donosi službenu odluku o dodjeljivanju sredstava Zajednice za odabrane projekte.

Zajednički odbor za praćenje jedino je tijelo koje može odobriti projekte koji će biti sufinancirani putem programa.

Zajednički odbor za praćenje odobrava svaki projekt (uz uvjete ili bez uvjeta) koji će biti financiran. Nakon službene odluke, Upravljačko tijelo službenim dopisom obavještava glavnog korisnika o odobravanju/odbijanju prijavljenog projekta.

Grafikon 3: Odluka o financiranju projekata i ugovaranje

12.2.4. Ugovaranje

Odobreni prijedlog projekta temelj je da Upravljačko tijelo pripremi ugovor IPA-e s glavnim korisnikom. Upravljačko tijelo potpisuje ugovor IPA-e s glavnim korisnikom.

Zajedničko tehničko tajništvo/Informacijska točka priprema i upisuje ugovore o sredstvima IPA-e u sustav praćenja.

Državna/regionalna tijela za financiranje izdaju ugovore o državnom/regionalnom sufinanciranju glavnim i krajnjim korisnicima na temelju ugovora IPA-e, kada je potrebno. Korisnici će se poticati da osiguraju vlastito sufinanciranje.

12.2.5. Provedba projekta

Upravljačko tijelo, uz podršku Zajedničkog tehničkog tajništva/Informacijske točke osigurat će da projekti sufinancirani putem programa prekogranične suradnje budu u skladu s Operativnim programom i svim europskim propisima kojima se uređuju programi IPA-e te mjerodavnim državnim propisima.

S obzirom na javnu nabavu, ugovori o uslugama, opskrbi i radu dodjeljuju se prema važećim pravilima i postupcima koji se primjenjuju na ugovore o uslugama, opskrbi i radu financirane iz općeg proračuna Europskih zajednica, u svrhu suradnje s trećim zemljama.

Svi mjerodavni propisi o državnim potporama moraju se poštovati. Svaka potpora dodijeljena temeljem ovoga programa mora biti u skladu s odredbama utvrđenima u Uredbama Komisije i državnim zakonima, ako je primjenjivo.

Unutar konteksta pregledavanja prijavljenih projekata i obračunskih računa, nadležno programsko tijelo osigurava pridržavanje važećih propisa o državnim potporama ili potpora male vrijednosti te da se poštuju odgovarajuće gornje granice za pomoć prema važećim propisima, čak i u slučaju prikupljanja pomoći iz nekoliko programa.

Zajednički odbor za praćenje utvrđuje pravila za odobravanje izmjena projekta. Zajednički odbor za praćenje može prenijeti odgovornost za odobrenje izmjena projekta Upravljačkom tijelu. Upravljačko tijelo/Zajedničko tehničko tajništvo dostavlja korisnicima smjernice o postupanju u vezi izmjena projekta.

Izveštajna razdoblja ovise o trajanju projekta i određuju se u pozivima za dostavljanje prijedloga projekata i/ili ugovorima o potpori.

12.3. Financijska kontrola

Sukladno članku 108. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007, svaka država sudionica dužna je uspostaviti nadzorni sustav kojim se omogućuje provjeravanje pružanja sufinanciranih proizvoda i usluga. Svaka država imenuje nadzornike odgovorne za provjeru zakonitosti i točnosti izdataka koje je iskazao svaki korisnik u aktivnosti. U daljnjem tekstu, nadzornici se nazivaju Kontrolnom jedinicom.

Odgovorni su:

Slovenija:

Vladin ured za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku
Služba za financijsku kontrolu
Kotnikova 28, 1000 Ljubljana

Hrvatska:

Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva
Uprava za proračun, financije i računovodstvo
Radnička cesta 22, 10000 Zagreb

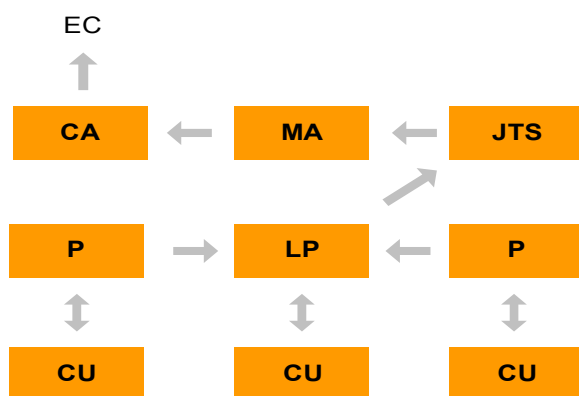
Partneri na projektu predaju Kontrolnoj jedinici izjavu o izdacima i izvješće o sadržaju na nacionalnom jeziku, u skladu s ugovorom IPA-e. Osigurat će se detaljne smjernice za fakturiranje i savjetnik za zajedničko razumijevanje prihvatljivih troškova, čiji će nacrt izraditi Zajedničko tehničko tajništvo (Informacijska točka) na temelju nacionalnih propisa i propisa EZ-a. Osim navedenog, mogu se predvidjeti oštriji propisi na državnoj razini.

Kontrolna jedinica provjerava i potvrđuje troškove glavnih i krajnjih korisnika.

Svaki krajnji korisnik mora podnijeti izvješće koje je potvrdila određena Kontrolna jedinica (kako je utvrđeno ugovorom) svome glavnom korisniku. Glavni korisnik uključuje izvješća svojih partnera u vlastito izvješće te razrađuje zajedničko izvješće, koje zatim predaje Zajedničkom tehničkom tajništvu na završnu provjeru. Ovo izvješće također uključuje napredak u provedbi projekta te mora biti u skladu s troškovima. Zajedničko dvojezično izvješće o napretku stoga uključuje podatke o stvarnoj suradnji, aktivnostima, rezultatima, utjecajima i konačnim izmjenama plana projekta.

Zajedničko tehničko tajništvo mora provesti unakrsnu provjeru izvješća u smislu potvrđenih troškova i napretka projekta.

Grafikon 4: Tijek izvješća o napretku i zahtjeva za plaćanjem

- **Engleski**
- EC
- CA
- MA
- JTS
- P
- LP
- CU

- **Hrvatski**
- Europska komisija
- Tijelo za ovjeravanje
- Upravljačko tijelo
- Zajedničko tehničko tajništvo
- Partner
- Glavni partner
- Kontrolna jedinica

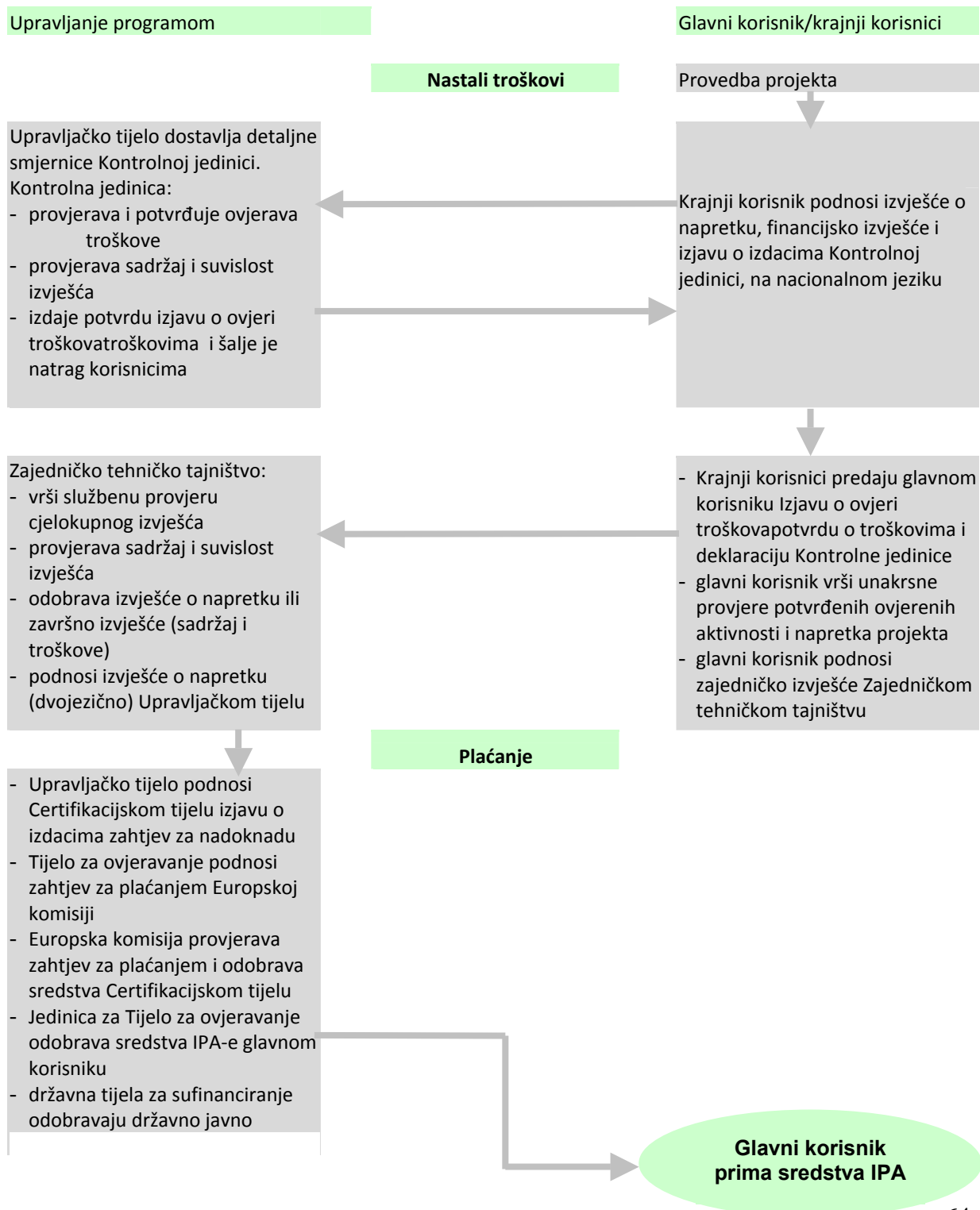
12.4. Plaćanja

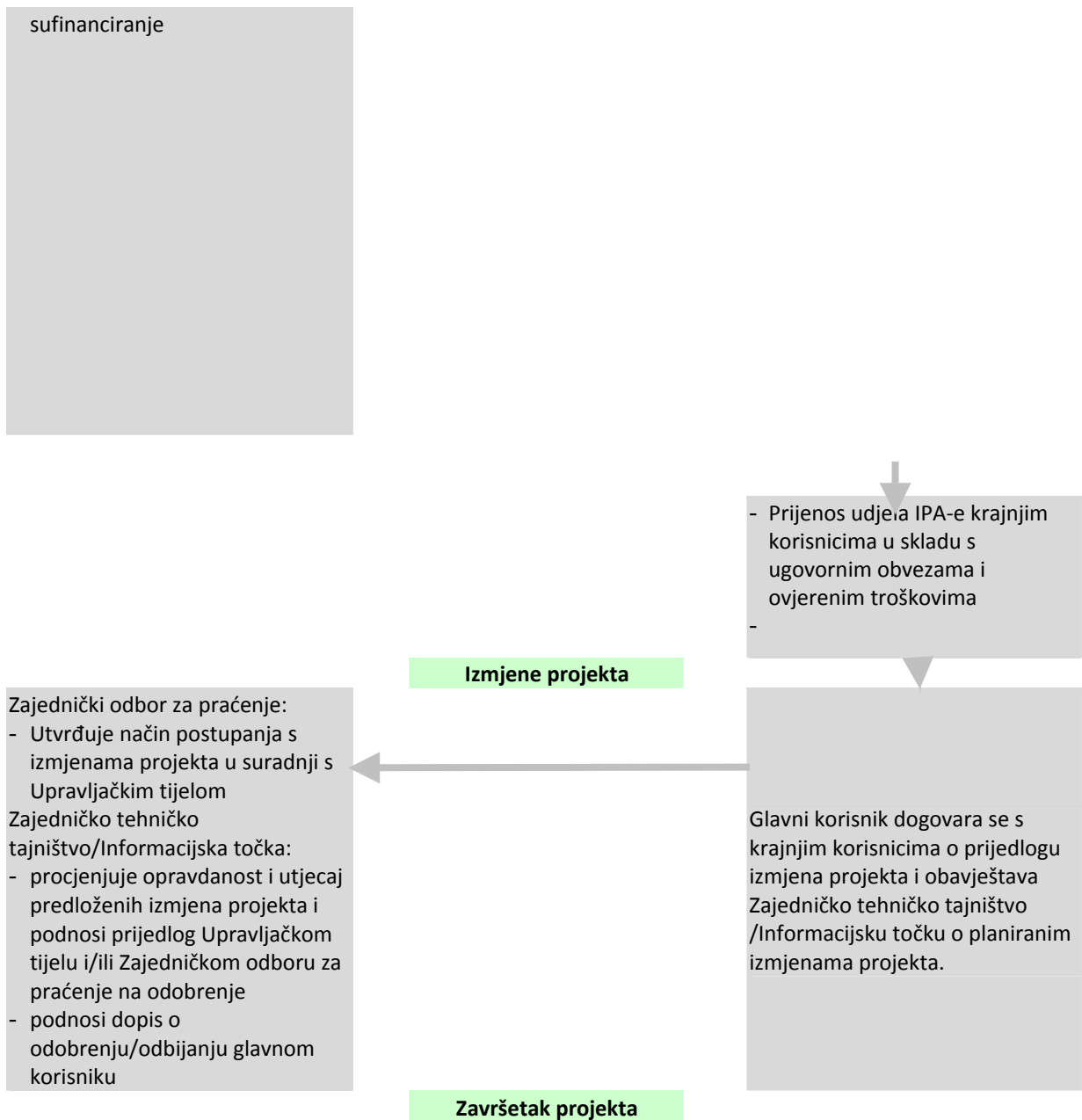
Upravljačko tijelo, koju podržava Zajedničko tehničko tajništvo, mora se uvjeriti da je izvješće o napretku/završno izvješće potvrdio određeni nadzornik; zatim izdaje izjavu o izdacima te je podnosi Certifikacijskom tijelu. Tijelo za ovjeravanje vrši potrebnu kontrolu te šalje zahtjev za plaćanje Europskoj komisiji. Po primitku zahtjeva Tijela za ovjeravanje za plaćanjem, Europska komisija provjerava zahtjev za plaćanjem i dodjeljuje sredstva Certifikacijskom tijelu.

U ime Tijela za ovjeravanje, Jedinica za plaćanje prenosi sredstva IPA-e glavnom korisniku. Glavni korisnik odgovoran je za prijenos odgovarajućeg udjela IPA-e krajnjim korisnicima, u skladu s odredbama ugovora i potvrđenim troškovima.

Državna tijela za financiranje odobrit će državno sufinanciranje korisnicima, ako bude potrebno. Prijenos novca IPA-e mora biti povezan s prijenosom regionalnog/državnog sufinanciranja; detaljni postupci moraju biti utvrđeni i u ugovorima o sredstvima IPA-e i ugovorima o državnom javnom sufinanciranju.

Grafikon 5: Izvješćivanje i financijski tijek

12.5. Nepravilnosti i financijski ispravci

Države sudionice odgovorne su za upravljanje programom i kontrolu programa putem sprječavanja, otkrivanja i ispravljanja nepravilnosti te naplaćivanja nedospjelih plaćanja s kamatom na plaćanje nakon roka, ako je potrebno. One su dužne izvijestiti Komisiju o tomu i obavještavati Komisiju o napretku administrativnih i pravnih postupaka.

Prema članku 101, putem sustava za upravljanje programom i kontrolu programa, koje su uspostavile države sudionice, osigurat će se postupci za izvješćivanje i kontrolu nepravilnosti i za povrat nedospjelih plaćanja.

12.6. Praćenje i procjena

12.6.1. Praćenje

Upravljačko tijelo odgovorna je za razvoj i primjenu središnjeg nadzornog sustava programa. Podaci se prikupljaju centralno putem Zajedničkog tehničkog tajništva/Informacijske točke.

Iz tog razloga, Upravljačko tijelo odgovorna je za primjenu računalnog sustava u ustanovama za snimanje i pohranjivanje knjigovodstvenih podataka svake aktivnosti, kako bi se osiguralo fizičko, financijsko i proceduralno praćenje programa. Potrebno je posvetiti posebnu pažnju izboru rezultata i pokazatelja rezultata za mjerenje napretka i učinkovitosti provođenja prioriteta.

Podaci središnjeg nadzornog sustava o programu dostupni su Zajedničkom odboru za praćenje, Europskoj komisiji, Upravljačkom tijelu, Certifikacijskom tijelu, Informacijskoj točki i Zajedničkom tehničkom tajništvu, kako bi im pomogli u praćenju.

Unos podataka za IPA-e temelji se na središnjem nadzornom sustavu. Upravljačko tijelo, Zajedničko tehničko tajništvo, Informacijska točka i Zajednički odbor za praćenje vrše praćenje putem fizičkih i financijskih pokazatelja naznačenih u operativnom programu.

Razmjena podataka između Europske komisije i Upravljačkog tijela odvija se elektronički, u skladu s člankom 111, „*Uređenje praćenja*“, Provedbena uredba IPA-e, gdje je moguće.

12.6.2. Procjena

Glavna je svrha procjene poboljšati kakvoću, učinkovitost i usklađenost pomoći iz sredstava Zajednice te strategiju i primjenu Operativnog programa Slovenija-Hrvatska, uzimajući u obzir cilj održivog razvoja, mjerodavne zakone Zajednice o utjecaju na okoliš i stratešku procjenu utjecaja na okoliš.

Operativni program Slovenija-Hrvatska stoga podliježe ex ante evaluaciji tijekom njegove pripreme, i bit će podvrgnut tematskim i naknadnim procjenama tijekom njegove provedbe, kao i ex-post evaluaciji nakon njegova završetka.. Dok završnu naknadnu procjenu Operativnog programa Slovenija-Hrvatska osigurava Europska komisija u suradnji s Upravljačkim tijelom, za provedbu ex ante evaluacije odgovorna su upravljačka tijela.

Temeljem drugih potreba (velika odstupanja), moguće je provesti druge tematske procjene (na primjer: horizontalna pitanja, strukture provedbe, mjere informiranja i promidžbe itd.). Procjene će pridonijeti što učinkovitijoj primjeni programa.

Procjenu će izvršiti neovisne vanjske institucije a financirat će se iz Tehničke pomoći.

12.6.2.1. Godišnje izvješće o provedbi

Temeljem članka 112. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007, Upravljačko tijelo svake godine, najkasnije do 30. lipnja, podnosi Komisiji godišnje izvješće o provedbi, koje prethodno mora odobriti Zajednički odbor za praćenje. Prvo godišnje izvješće podnosi se drugu godinu nakon odobravanja programa.

12.6.2.2. Završno izvješće o provedbi

Temeljem članka 112. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007, završno izvješće o provedbi podnosi se Komisiji najkasnije do 31. prosinca četvrte godine nakon posljednje proračunske obveze. Upravljačko tijelo podnosi Komisiji završno izvješće o provedbi, koje prethodno mora pregledati i odobriti Zajednički odbor za praćenje.

12.7. Informiranje i promidžba

Mjere informiranja i promidžbe djelovanja temeljem odredbi IPA usmjerene su na promicanje uloge Zajednice i na osiguravanje transparentnosti i vidljivosti pomoći iz sredstava IPA (vidjeti članak 62. i 63. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007.).

Temeljem članka 62. o informiranju i promidžbi uredaba, države sudionice i Upravljačko tijelo, kako je navedeno u članku 103., osiguravaju informacije i objavljuju programe i aktivnosti. Informacije će biti upućene građanima i korisnicima naglašavajući ulogu Zajednice i osiguravajući transparentnost.

Mjere informiranja i promidžbe predstavljene su u obliku komunikacijskog plana. Mjere informiranja i promidžbe u svezi primjene Programa prekogranične suradnje Slovenija-Hrvatska **usmjerene su**:

- potencijalnim i krajnjim korisnicima, kao i regionalnim i lokalnim vlastima i drugim javnim tijelima, profesionalnim udruženjima i poslovnim zajednicama, gospodarskim i društvenim partnerima, nevladinim organizacijama, posebice tijelima koja promiču jednakost među spolovima, tijelima koja se zalažu za zaštitu i poboljšanje okoliša, voditelje i promotore projekata;
- da služe u svrhu informiranja o mogućnostima koje nude Europska unija, Slovenija i Hrvatska, jamčeći transparentnost zajedničkih djelovanja;
- da obavijeste širu javnost o zajedničkoj ulozi Europske unije, Slovenije i Hrvatske u odgovarajućim djelovanjima i njihovim rezultatima;
- da jamče transparentnost vezanu uz potencijalne i krajnje korisnike preko općeg informiranja o Prekograničnom programu Slovenija-Hrvatska. Nadalje, da omogući pregled sposobnosti, organizacija i postupaka odabira projekata, kao i standardizirane informacije o provedbi projekata (tijelo nadležno za provedbu, kontakti na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini). Kriteriji odabira i mehanizmi vrednovanja za natječaje i provedbe projekata također se objavljuju. Sve informacije dostupne su za učitavanje na odgovarajućim programskim web stranicama.
- da obavijeste javnost o najavama početka programa u medijima, pružajući odgovarajući prikaz sudjelovanja Europske unije. Tekuća komunikacija o fazama provedbe projekta tijekom cjelokupnog razdoblja planiranja programa i predstavljanje konačnih rezultata Prekograničnog programa Slovenija-Hrvatska 2007.-2013.

Opći strateški cilj mjera informiranja i promidžbe u okviru Prekograničnog programa Slovenija-Hrvatska je stvoriti ujednačenu javnu sliku, koja s vremenom mora postići status robne marke ili korporativnog identiteta. Iz tog je razloga korišten zajednički logotip na tiskanom materijalu i publikacijama u tiskanim i elektroničkim medijima. Za stratešku provedbu gorenavedenog sadržaja, koristit će se slijedeće:

- Web stranica posvećena programu koja široj javnosti i potencijalnim i krajnjim korisnicima nudi tekuće informacije, kao i strukturirane mreže na internetu koje izrađuje Tehničko tajništvo u bliskoj suradnji s informacijskom točkom;
- Informativni materijal u obliku letaka, informativnih svezaka i brošura;
- Ad hoc izjave za tisak, konferencije za novinstvo za izvještavanje državnih, regionalnih i lokalnih medija (npr. o početku programa, dobrim postupcima djelovanja, završetku projekta, sastancima Odbora za praćenje, godišnjim prikazima provedbe, povećanju);
- Regionalna i lokalna informativna događanja i umrežavanje voditelja projekata, institucija za financiranje i financijskih tijela (uvodni događaj na početku programa na regionalnoj razini, kao i informativna događanja na regionalnoj razini).

Primjena gorespomenutih mjera informiranja i promidžbe raspoređena je unutar razdoblja planiranja programa (od 2007. do 2013.) na **tri faze**, od kojih svaka ima različite zahtjeve:

- Informacije o početku i najava Prekograničnog programa Slovenija-Hrvatska 2007.-2013.: Cilj ove faze je što više raširiti informacije o Programu (potencijalnim i krajnjim korisnicima, kao i široj javnosti) i dati općenite obavijesti o programu, partnerskoj suradnji, informacijskim točkama, postupcima i strukturama za donošenje odluka, itd. Sredstva komunikacije: uvodni događaji u objema državama, letci, konferencije za novinstvo, izjave za tisak na početku programa (što je brže moguće nakon što EZ odobri program).
- Tekuće informacije, komuniciranje i predstavljanje: U ovoj se fazi javnost redovito informira o trenutnom statusu provedbe programa i o završetku uspješnih projekata. Štoviše, jasne i jednoznačne informacije o upravnim postupcima i o kriterijima odabira i evaluacijskim mehanizmima dostupne su na regionalnoj i lokalnoj razini. U ovoj fazi, redovito informiranje i umrežavanje voditelja projekata, financijskih institucija i financijskih tijela presudni su za provedbu dokumenta zajedničkog programskog planiranja. Sredstva komunikacije: brošure, informacijski događaji, organizacija događaja s ciljem razmjene iskustava na projektima, izjave za tisak o statusu provedbe.
- Predstavljanje rezultata i pregled: Od kraja razdoblja planiranja Programa, organizira se je predstavljanje završenih projekata i pregled izrađenih projekata suradnje. Sredstva komunikacije: brošure, završna događanja, itd.

13. SAŽETAK EX-ANTE EVALUACIJE

13.1 Postupak i sadržaj ex ante evaluacije

Vladin ured za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku (GOSP) u lipnju 2006. odredio je tvrtku PITIJA, svetovanje d.o.o.⁷ za provoditelja *ex ante* evaluacije operativnih programa iz programa prekogranične suradnje s Mađarskom i Hrvatskom u programskom razdoblju 2007-2013.

Sastavnice *ex ante* evaluacije odgovaraju onima sadržanima u mjerodavnom nacrtu Radnog dokumenta o *ex ante* evaluaciji za 2007-2013, koji je objavila Opća uprava za regionalnu politiku u listopadu 2005:

- Procjena društveno-gospodarske analize i važnost strategije za utvrđene potrebe
- Evaluacija osnova strategije i njezina usklađenost
- Procjena povezanosti strategije s regionalnim i nacionalnim politikama i Strateškim smjernicama Zajednice
- Evaluacija očekivanih rezultata i mogućih učinaka (na temelju interesa iz prijavljenih projekata)
- Procjena predloženih sustava provedbe.

Ex ante evaluacija pripremljena je na temelju analize dokumenata, razgovora s programskim tijelima i programskim timom, te na temelju saznanja i zaključaka ograničene srednjoročne evaluacije učinkovitosti i djelotvornosti provedbe prethodnog Programa za susjedstvo Slovenija-Mađarska-Hrvatska 2004-2006, koju je vršio tim za *ex ante* evaluaciju sredinom lipnja 2006.g. Za procjenu učinaka korišten je pristup "Procesnog praćenja učinaka" (eng. "*Process Monitoring of Impacts*").

Ex ante evaluacija provodila se usporedno s razvojem Operativnog programa, tj. procjene su pripremane kao ponavljajući proces na temelju međurezultata postupka razvoja programa i u bliskoj suradnji s Vladinim uredom za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku i programskim timom. Ovaj proces može se podijeliti u šest faza ili stupnjeva procjene:

1. Procjena prve tri sastavnice izvršena je na temelju nacrtu Operativnog programa Slovenija-Hrvatska 2007-2013. od 14. lipnja 2006. Rad je dokumentiran u referatu koji sadrži detaljne napomene o kojima se raspravljalo s programskim timom. Predstavljena su također glavna saznanja, i o njima se raspravljalo s programskom grupom na sastanku 4. srpnja 2006.
2. Sredinom travnja 2007. *ex ante* evaluatori podnijeli su Vladinom uredu za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku i programskom timu dodatne napomene o nacrtu operativnog programa od 6. travnja 2007, te proveli početnu procjenu mogućih postignuća planiranih rezultata/učinaka. Dijagrami učinka pripremljeni su na temelju strategije Operativnog programa.
3. Evaluacija prikladnosti strukture i hijerarhije ciljeva i utvrđenih pokazatelja i njihova predložena kvantifikacija izvršene su na temelju verzije nacrtu operativnog programa od 4. srpnja 2007.
4. Na sastanku s Vladinim uredom za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku 7. kolovoza 2007. raspravljalo se o dijagramima učinka i sustavu provedbe (posebice u vezi utvrđivanja odgovornosti među upravama dviju država i uloge Europske komisije u provedbi). Nakon sastanka, Vladin ured za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku donio je određene ispravke Operativnog programa.

⁷ Ovo izvješće pripremili su Tatjana Božinac Mohorčič, Marija Kržan, Alja Dražumerič, Tamara Smokvina i Martin White.

5. Dijagrami učinka pregledani su na temelju nacрта završne verzije Operativnog programa od 27. kolovoza 2007. Na temelju ovoga nacрта završne verzije procjenjivane su provedba strategije, evaluacija očekivanih rezultata i prikladnost sustava praćenja. O ovim pitanjima dalje se raspravljalo s Vladinim uredom za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku 31. kolovoza 2007.
6. Nacrt završne verzije ex ante evaluacije podnesen je Vladinom uredu za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku 31. kolovoza 2007.

13.2 Sažetak zaključaka i daljnje preporuke za svaku ključnu sastavnicu ex ante evaluacije

13.2.1 Procjena društveno-gospodarske analize i važnost strategije za utvrđene potrebe

Društveno-gospodarska analiza sadrži važne i aktualne informacije o gospodarskoj i socijalnoj situaciji u slovenskim i hrvatskim regijama korisnicama. Nakon rješavanja nekih nedosljednosti između SWOT analize i opisnih područja na samome početku, Operativni program pružio je dobar pregled glavnih različitosti, nedostataka i razvojnih potencijala. Rezultati gospodarske analize sada se odgovarajuće odražavaju u SWOT analizi, a strategija je usmjerena na rješavanje ovih problema tamo gdje u regijama korisnicama postoji potencijal i interes za njihovo rješavanje.

Odabrani ciljevi i prioriteti programa odnose se na utvrđene potrebe. Odabrani prioriteti temeljili su se na regionalnom doprinosu i širokom regionalnom sporazumu, što znači da regije mogu preuzeti vlasništvo nad programom. Regije znaju da je turizam najvažniji gospodarski pokretač, a iz iskustva s prethodnim Programom za susjedstvo Slovenija-Mađarska-Hrvatska 2004-2006. vidljivo je da je većina prihvatljivih prijavljenih projekata bila iz područja turizma, a zatim slijede područja održivog korištenja prirodnih resursa, zaštite okoliša i zajedničkog razvoja ljudskih potencijala. Podržava to i zadovoljavajući odaziv na najnoviji poziv na predaju projektnih ideja, u kojemu je 40% projekata bilo usmjereno na turistički sektor, te po 15% na sektor poduzetništva i zaštite okoliša. No, postoji nekoliko slabosti koje je potrebno prevladati, poput potražnje koja ovisi o sezoni - a time i prihoda, slabog dugoročnog planiranja i nedovoljnog naglaska na zaštitu okoliša i prirode.

Analitički i strateški dijelovi Operativnog programa Slovenija-Hrvatska 2007-2013. konzistentni su.

13.2.2 Evaluacija osnova strategije i njezina usklađenost

Nacrt operativnog programa od 14. lipnja 2006. bio je kvalitetan i dobro strukturiran. Provedena su neka poboljšanja kao odgovor na napomene evaluatora. Razlozi za dva vertikalna prioriteta primjereno odražavaju SWOT analizu, ciljevi su u skladu sa strateškim pretpostavkama i načelima, odabrana područja intervencije odgovarajuće rješavaju ciljeve, a utvrđene mjere podržavaju ostvarenje konkretnih ciljeva.

Postignuta je odgovarajuća ravnoteža između aktivnosti koje pridonose gospodarskom rastu, poboljšane su kvaliteta življenja i dugoročna održivost. Program također podržava aktivnosti vezane uz društvenu povezanost i smanjenje različitosti uzrokovanih granicom, iako u manjoj mjeri podržava aktivnosti vezane uz gospodarski rast i dugoročnu održivost.

Dva vertikalna prioriteta međusobno se dopunjavaju, s razvojem turizma, poduzetništva i socijalnog uključivanja uz zaštitu okoliša i čuvanje zaštićenih područja. Regije predlagatelja projekata žive od

turizma te je prikladan fokus na rad sa sezonskom potražnjom i slabo strateško planiranje, kao i korist od zajedničkog marketinga. Istovremeno, regije su svjesne važnosti prirodne i kulturne baštine te Program prikladno podržava strateško i dugoročno planiranje nužno za očuvanje prirodnih bogatstava.

Horizontalni prioriteti usmjereni su na razvoj informacijskog društva i rastuće obrazovanje ljudi zaposlenih u djelatnostima vezanim uz turizam, u kulturi, zaštiti okoliša i prirode. To će rezultirati bolje kvalificiranim i obrazovanim zaposlenicima i, slijedom toga, boljom ponudom usluga. Horizontalni prioriteti dobro dopunjavaju vertikalne prioritete. Dok su vertikalni prioriteti usmjereni na proizvode i usluge u različitim podsektorima, horizontalni prioriteti otvaraju mogućnost ojačanja informacijskog društva i razvoja ljudskih kapaciteta u istim područjima, što za posljedicu ima sveobuhvatno jačanje podsektora i pozitivniji širi utjecaj.

13.2.3 Procjene koherentnosti strategije s regionalnim i nacionalnim politikama i strateškim smjernicama Zajednice

Procjena koherentnosti strategije Operativnog Programa (OP) Slovenija-Hrvatska 2007 - 2013. izvršena je uglavnom s raspoloživim radnim verzijama strateških nacionalnih ili regionalnih dokumenata.

Na državnoj razini, provjerena je koherentnost sa Smjernicom iz Kohezijske politike kao potpore razvoju i zapošljavanju: Strateške smjernice Zajednice 2007 - 2013, slovenskim Nacionalnim razvojnim planom, slovenskim Nacionalnim strateškim referentnim okvirom, Operativnim programom za ERDF za 2007 - 2013, Okvirom za usklađenost strategija Republike Hrvatske i Strateškim okvirom za razvoj 2006 - 2013. i Državnom strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske. OP Slovenija-Hrvatska 2007 - 2013. u skladu je sa svim ovim dokumentima.

Na regionalnoj razini, programiranje je izvršeno u gotovo isto vrijeme kada i državna razina za Ciljeve 1 i 3, pa neki regionalni dokumenti nisu bili dostupni za ovu ex ante evaluaciju. Međutim, koherentnost između OP-a i regionalnih planova razvoja osigurana je, jer su regionalni i lokalni sudionici bili aktivno uključeni u određivanje prikladnih i prihvatljivih prioriteta u OP-u i jer je kasnija izrada regionalnih planova razvoja uzela u obzir tekst radnog nacrta OP-a.

13.2.4 Procjene očekivanih rezultata i vjerojatnih utjecaja

Pokazatelji uspjeha, predstavljeni u radnoj verziji Operativnog programa Slovenija – Hrvatska 2007 - 2013, od 6. travnja 2007, slijede upute EZ-a u nacrtu Radnog dokumenta – Pokazatelji za praćenje i procjenu: Praktični vodič, od 23. siječnja 2006, Osnovni pokazatelji za ERDF i Kohezijski fond s obzirom na suradnju ciljeve.

Pokazatelji neposrednih rezultata na razini programa i prioriteta odgovarajući su. Procijenjeni broj projekata za dva prioritetna područja realističan je, uzimajući u obzir golemi broj prijavljenih projekata unutar financijskog razdoblja 2004 - 2006. Može se očekivati da će unutar financijskog razdoblja 2007 - 2013. količina prijavljenih projekata biti slična ili veća.

Pokazatelji u vezi s ostvarenjem ciljeva također su odgovarajući.

Prihvaćena je činjenica da je utvrđivanje pokazatelja za ostvarenje rezultata, a posebno utjecaja, složen proces te da niti Hrvatska niti Slovenija nemaju mnogo prijašnjeg iskustva na osnovu kojega bi temeljile polazne točke. Zbog toga se predlaže da provedbena tijela preispitaju potencijalne pokazatelje ostvarenja ciljeva u vrijeme odabira projekata i ocijene

jesu li ostvarljivi i mjerljivi te, ako jesu, da im dodijele kvantificirani cilj i cilj vezan uz vremenski rok.

U svrhu pomoći provedbenim tijelima u razmatranju pokazatelja za postizanje rezultata i utjecaja, Evaluatori su pripremili dijagrame utjecaja na razini prioriteta i potvrdili iste u suradnji s Programskom grupom. Ovi dijagrami omogućavaju prepoznavanje glavnih mehanizama utjecaja, tj. očekivanih doprinosa Područja aktivnosti i tipova projekta postignuću rezultata i utjecaja. Ako su oni obuhvaćani u prijavljenim projektima i izvještajima, po mogućnosti zajedno s pokazateljima za ostvarenje rezultata i utjecaja, omogućit će dionicima praćenje postizu li se planirani ciljevi ili ne.

Očekuje se da će doprinos OP-a za postignuće ciljeva Lisabonske strategije biti ograničen. Mjere, kao što su razvoj poduzetništva i učinkovito korištenje energije, slijede Lisabonske ciljeve, ali se značajni utjecaj u ovim područjima ne očekuje zbog ograničenja u ukupnom proračunu i u okolišu za razvoj poslovanja. Iako je promicanje suradnje između sektora malih i srednjih poduzeća i istraživanja i razvoja rado prihvaćeno, to zahtijeva uključenost državne uprave i lokalne samouprave. Aktivnosti vezane uz informacijsko društvo i ljudske kapacitete nisu obuhvaćene vertikalno već horizontalno te će rezultate i utjecaje biti teško izmjeriti ili pripisati intervencijama.

Iako program nije ambiciozan s obzirom na Lisabonske ciljeve, očekuje se njegov pozitivan utjecaj na održivi razvoj područja, na povećanje konkurentnosti i gospodarski rast, veću kvalitetu življenja i poboljšanu kvalitetu prekogranične suradnje na mjesnoj i regionalnoj razini. Uzimajući u obzir ciljano područje suradnje, program je usmjeren na odgovarajuće generatore razvoja regija na obje strane granice.

13.2.5 Procjena predloženih sustava provedbe

U provedbenoj su strukturi određene institucije i tijela nadležni za upravljanje OP-om. Postoje određeni rizici provedbe kojima treba upravljati. Kao prvo, postoji manjak raspoloživih ljudskih kapaciteta unutar Upravljačkog tijela, Tijela nadležnog za plaćanje, Zajedničkog tehničkog tajništva i hrvatske uprave. Kao drugo, jedino Nacionalno tijelo u Hrvatskoj bit će Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, koje bi moglo doći u iskušenje da daje prednost projektima unutar vlastitog područja stručnosti, na štetu drugih područja, na primjer poljoprivrede, poduzetništva, gospodarenja otpadom i vodama itd, koja spadaju u nadležnost drugih ministarstava.

Za sada osobe (MA, JTS i IB-i) odgovorne za provedbu Programa za susjedstvo Slovenija-Mađarska-Hrvatska 2004 - 2006. također sudjeluju i u pripremi dokumenata potrebnih za sljedeće programsko razdoblje. Većina osoblja koja već radi na Programu za susjedstvo Slovenija-Mađarska-Hrvatska 2004 - 2006. nastavit će raditi na novom programu. Uz to, prije objavljivanja prvog Poziva za prijavu projekata MA će pripremiti postupke za zapošljavanje novih kadrova koje će sufinancirati tehnička pomoć programa 2007 - 2013. Novo će se osoblje zaposliti unutar 2. polovice 2008. Osoblje zaposleno u JTS-u, CA-u i kontrolori koji rade za ovaj program bit će plaćani iz proračuna za TA. Jedna osoba unutar JTS-a bit će zaposlena u Hrvatskoj kao Informacijska točka, ali će djelovati kao dio JTS-a. Posebna pozornost bit će posvećena kontrolorima u Hrvatskoj; MA će pripremiti savjetnika za provjeravanje prihvatljivosti izdataka i organizirati sastanke sa slovenskim kontrolorima u cilju usklađivanja postupaka i pomoći hrvatskim kontrolorima.

Predviđeno je da se financijskim sredstvima IPA-e upravlja putem javnog fonda za regionalni razvoj. Sredstva nacionalnog sufinanciranja na državnoj razini osigurava upravljačko tijelo za slovenske projektne partnere, dok za hrvatske projektne partnere nisu predviđena sredstva

nacionalnog sufinanciranja na državnoj razini. To će stvoriti administrativno opterećenje te će biti potrebno zapošljavanje dodatnih ljudskih kapaciteta.

Pristup koji uključuje vodećeg partnera omogućit će partnerima zajedničkog projekta da istovremeno započnu provedbu projektnih aktivnosti te im osigurati ravnopravnost (u smislu upravljanja, provedbe i financiranja). Međutim, budući da hrvatsko nacionalno sufinanciranje nije osigurano na državnoj razini, partneri s dviju strana granice nisu u jednakom položaju.

U Sloveniji će nacionalno sufinanciranje na državnoj razini biti centralizirano, a osigurava ga, u načelu, Vladin ured za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku (GOSP). U tu svrhu tijekom projekta bit će na raspolaganju jedan odgovarajući službenik na puno radno vrijeme i jedan na pola radnog vremena koji će biti nadležni za dodjeljivanje nacionalnih sredstava na državnoj razini. Ti službenici već rade za GOSP kao posrednici u Programu za susjedstvo Slovenija-Mađarska-Hrvatska 2004-2006. Prema izmjenama i dopunama unutarnje organizacijske strukture koje stupaju na snagu najkasnije do prosinca 2007, ti službenici dobit će i zadatak obavljanja funkcije nacionalnog nadležnog tijela za novi operativni program SI-HR 2007-2013. Budući da većina projekata odobrenih unutar Programa za susjedstvo SI-HU-HR 2004-2006. treba biti dovršena dijelom do prosinca 2007, a dijelom do veljače 2008. i nekoliko njih do travnja 2008, bit će moguće rasporediti te ljudske kapacitete, već iskusne u ulozi službenika projekta, u operativni program SI-HR 2007-2013, za koji se odobrenje prvih projekata očekuje u drugoj polovici 2008. godine.

Nadležno nacionalno tijelo za Hrvatsku osiguralo je nacionalno sufinanciranje samo za tehničku pomoć kako bi se što više napora ulagalo u informiranje potencijalnih predlagatelja projekata uvjeravajući ih da se vlastitim sufinanciranjem uključe u projekt i razviju visokokvalitetne projekte. Mjere informiranja i promidžbe u objema državama provodi ZTT u suradnji s upravljačkim tijelom.

U Sloveniji postoji nacionalni sustav praćenja – Informacijski sustav Nacionalne agencije za regionalni razvoj (ISNARD) – koji je bio korišten za praćenje provedbe Nacionalnog razvojnog programa i korištenja strukturnih fondova. No potrebno ga je unaprijediti kako bi podržavao engleski jezik, dopuštao pristup s udaljenih lokacija, automatizirao razmjenu podataka s drugim povezanim informacijskim sustavima, pojednostavio unos podataka, pojednostavio sustav pokazatelja, podržavao financijske tokove u novoj financijskoj perspektivi i podržavao pristup koji uključuje vodećeg partnera. Upravljačko tijelo započelo je proces nadogradnje, no postoji rizik da sustav neće početi s radom na vrijeme.

Upravljačko tijelo osigurava središnji sustav praćenja koji zadovoljava sve uvjete europske teritorijalne suradnje i programa IPA-e. Upravljačko tijelo koristi ISNARD kao središnji sustav praćenja za Program za susjedstvo Slovenija-Mađarska-Hrvatska 2004-2006. od 2005. godine. Potrebne su neke prilagodbe kako bi se sustav modernizirao u skladu s načelom vodećeg partnera. Upravljačko tijelo namjerava osigurati priloge za nadogradnju središnjeg sustava praćenja do kraja 2008. godine, kada se očekuje odobrenje prvih projekata.

Upravljačko tijelo treba i dalje razvijati sustav evaluacije za potrebe obavljanja srednjoročnih evaluacija (postupke, priručnike, naputke i sastav kadra). Kako bi se osigurala učinkovita primjena evaluacija potrebno je u svim područjima razviti kulturu evaluacije, što podrazumijeva da svi sudionici shvaćaju srednjoročnu evaluaciju kao pozitivan upravljački alat koji im pomaže da na vrijeme otkriju probleme i pokrenu korektivne postupke. Konačni ishod srednjoročne evaluacije uspješno je dovršenje projekata i ostvarenje dugotrajnih rezultata vrijednih truda.

Evaluacije vrše nezavisni iiskusni vanjski evaluatori. Na unutarnjoj razini mogu se vršiti samo procjene manjih promjena u neznatnim tehničkim pitanjima, a obavlja ih ZTT.

Unutar GOSP-a osnovan je novi odsjek zadužen za organizaciju evaluacija svih programa kohezijske politike i programa IPA-e koji se provode u Sloveniji. Taj odsjek zadužen je za sastavljanje priručnika, naputaka, plana evaluacije i obrazaca za evaluacije. Prema našoj procjeni, sustav evaluacije početi će s radom u roku od 6 do 8 mjeseci.

Dodatak 1:**POPIS KRATICA:**

Kratika	Engleski naziv	Hrvatski naziv
AA	Audit Authority	Revizijsko tijelo
BWG	Bilateral Working Group	Bilateralna radna skupina
CA	Certifying Authority	Tijelo za ovjeravanje
CAMP	Coastal Area Management Programmes	Programi upravljanja obalnim područjima
CB	Cross Border	Prekogranični
CBC	Cross Border Cooperation	Prekogranična suradnja
CU	Control Unit	Kontrolna jedinica
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
EC	European Commission	Europska komisija
EIB	European Investment Bank	Europska investicijska banka
ERDF	European Regional Development Fund	Europski fond za regionalni razvoj
EU	European Union	Europska unija
GDP	Gross Domestic Product	Bruto domaći proizvod
GOSP	Government Office for Local Self – Government and Regional Policy	Vladin ured za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku
HR	Croatia	Hrvatska
ICT	Information and Communication Technology	Informacijska i komunikacijska tehnologija
ILO	International Labour Organisation	Međunarodna organizacija rada
IP	Info Point	Informacijska točka
IPA	Instrument for pre-accession assistance	Instrument pretpristupne pomoći
JMC	Joint Monitoring Committee	Zajednički odbor za praćenje
JTS	Joint Technical Secretariat	Zajedničko tehničko tajništvo
LDEI	Local Development and Employment Initiative	Lokalni razvoj i inicijativa pri zapošljavanju
LP	Lead Partner	Vodeći partner
MA	Managing Authority	Upravljačko tijelo
MEUR	Million Euros	Milijun eura
MRRŠVG	Ministry of Regional Development, Forestry and Water Management	Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva
NA	National Authority	Nacionalno tijelo
NDP	National Development Programme	Nacionalni razvojni program
NP	Neighbourhood Programme	Program za susjedstvo
NSRF	National Strategic Reference Framework	Nacionalni strateški referentni okvir
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics	Nomenklatura teritorijalnih statističkih jedinica
OP	Operational Programme	Operativni program
P	Partner	Partner
R&D	Research and Development	Istraživanje i razvoj
RDA	Regional Development Agency	Agencija za regionalni razvoj
SEA	Strategic Environmental Assessment	Strateška procjena utjecaja na okoliš
SI	Slovenia	Slovenija
SME	Small and medium – sized enterprises	Mala i srednja poduzeća
SWOT analysis	Analysis of Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats	Analiza prednosti, slabosti, mogućnosti i prijetnji
WWTP	Waste Water Treatment Plant	Postrojenje za obradu otpadnih voda